

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v roku 2017

Bratislava, marec 2019

Vydavateľ: Slovak Business Agency

Vypracovali: Jakub Lukáč
Ľubomír Lisičan

© SBA, Bratislava, 2019

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek	5
Úvod	9
Metodika a metodické vysvetlivky	10
1 Likvidita 2. stupňa	13
1.1 Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií	13
1.2 Likvidita 2. stupňa podľa odvetví	14
1.3 Likvidita 2. stupňa podľa sídla	15
1.4 Likvidita 2. stupňa podľa právnych foriem	16
2 Likvidita 3. stupňa	17
2.1 Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií	17
2.2 Likvidita 3. stupňa podľa odvetví	18
2.3 Likvidita 3. stupňa podľa sídla	19
2.4 Likvidita 3. stupňa podľa právnych foriem	20
3 Doba splatnosti pohľadávok	22
3.1 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií	23
3.2 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa odvetví	24
3.3 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa sídla	25
3.4 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa právnych foriem	26
4 Doba splatnosti záväzkov	28
4.1 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií	29
4.2 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa odvetví	30
4.3 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa sídla	31
4.4 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa právnych foriem	32
4.5 Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS	33
5 Obrat aktív	34
5.1 Obrat aktív podľa veľkostných kategórií	34
5.2 Obrat aktív podľa odvetví	35
5.3 Obrat aktív podľa sídla	35
5.4 Obrat aktív podľa právnych foriem	36
6 Celková zadlženosť aktív	38
6.1 Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií	38
6.2 Celková zadlženosť aktív podľa odvetví	39
6.3 Celková zadlženosť aktív podľa sídla	40
6.4 Celková zadlženosť aktív podľa právnych foriem	41
7 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery	42
7.1 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií	42
7.2 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví	43
7.3 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla	44

7.4	Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem.....	45
8	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch.....	46
8.1	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií	46
8.2	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa odvetví	47
8.3	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa sídla	48
8.4	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa právnych foriem	49
9	Rentabilita aktív	50
9.1	Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií.....	50
9.2	Rentabilita aktív podľa odvetví	51
9.3	Rentabilita aktív podľa sídla.....	51
9.4	Rentabilita aktív podľa právnych foriem	52
10	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA).....	54
10.1	Rentabilita tržieb podľa veľkostných kategórií	54
10.2	Rentabilita tržieb podľa odvetví	55
10.3	Rentabilita tržieb podľa sídla.....	55
10.4	Rentabilita tržieb podľa právnych foriem	56
11	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	58
11.1	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií	58
11.2	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví.....	59
11.3	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla	59
11.4	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem	61
12	Finančná produktivita práce	62
12.1	Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií	62
12.2	Finančná produktivita práce podľa odvetví	63
12.3	Finančná produktivita práce podľa sídla.....	63
12.4	Finančná produktivita práce podľa právnych foriem.....	64
13	Altmanov index finančného zdravia	66
13.1	Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu	66
13.2	Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu	69
13.3	Štruktúra zaradenia podnikov podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu.....	71
13.4	Štruktúra zaradenia podnikov podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu.....	73
	Zhrnutie	76
	Záver	79
	Zoznam použitej literatúry.....	80

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

<i>Graf č. 1: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	14
<i>Graf č. 2: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa odvetví .....</i>	14
<i>Graf č. 3: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa sídla .....</i>	15
<i>Graf č. 4: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem .....</i>	16
<i>Graf č. 5: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	18
<i>Graf č. 6: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví .....</i>	19
<i>Graf č. 7: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví .....</i>	20
<i>Graf č. 8: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa právnych foriem .....</i>	21
<i>Graf č. 9: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových pohľadávok MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	23
<i>Graf č. 10: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodob. pohľadávok z OS MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	24
<i>Graf č. 11: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví .....</i>	25
<i>Graf č. 12: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla .....</i>	26
<i>Graf č. 13: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem ....</i>	27
<i>Graf č. 14: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových záväzkov MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	29
<i>Graf č. 15: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	30
<i>Graf č. 16: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví .....</i>	31
<i>Graf č. 17: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátk. záväzkov z OS MSP podľa sídla .....</i>	32
<i>Graf č. 18: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem .....</i>	33
<i>Graf č. 19: Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS MSP (v dňoch) .....</i>	33
<i>Graf č. 20: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	34
<i>Graf č. 21: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa odvetví .....</i>	35
<i>Graf č. 22: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa sídla .....</i>	36
<i>Graf č. 23: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem .....</i>	37
<i>Graf č. 24: Vývoj ukazovateľa celk. zadlženosti aktív MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	38
<i>Graf č. 25: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa odvetví .....</i>	39
<i>Graf č. 26: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa sídla .....</i>	40
<i>Graf č. 27: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa právnych foriem .....</i>	41
<i>Graf č. 28: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií .....</i>	43
<i>Graf č. 29: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví .....</i>	43
<i>Graf č. 30: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla .....</i>	44
<i>Graf č. 31: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem .....</i>	45
<i>Graf č. 32: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených BÚ MSP podľa veľkost. kategórií .....</i>	46
<i>Graf č. 33: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených BÚ MSP podľa odvetví .....</i>	47
<i>Graf č. 34: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených BÚ MSP podľa sídla .....</i>	48
<i>Graf č. 35: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených BÚ MSP podľa právnych foriem .....</i>	49
<i>Graf č. 36: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa veľkostných kategórií .....</i>	50

Graf č. 37: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa odvetví.....	51
Graf č. 38: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa sídla.....	52
Graf č. 39: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa právnych foriem	53
Graf č. 40: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa veľkostných kategórií.....	54
Graf č. 41: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa odvetví	55
Graf č. 42: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa sídla	56
Graf č. 43: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa právnych foriem	57
Graf č. 44: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií .	58
Graf č. 45: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví.....	59
Graf č. 46: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla.....	60
Graf č. 47: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem	61
Graf č. 48: Vývoj ukazovateľa finanč. produktivity práce MSP podľa veľkostných kategórií	62
Graf č. 49: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa odvetví	63
Graf č. 50: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa sídla.....	64
Graf č. 51: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa právnych foriem	65
Graf č. 52: Vývoj podielu MSP v jednotlivých pásmach Altmanovho indexu	68
Graf č. 53: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií	68
Graf č. 54: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií	69
Graf č. 55: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa odvetví.....	70
Graf č. 56: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa odvetví.....	71
Graf č. 57: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa sídla.....	73
Graf č. 58: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa sídla	73
Graf č. 59: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa právnych foriem	75
Graf č. 60: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa právnych foriem	75
Graf č. 61: Charakter medziročného vývoja finančných ukazovateľov.....	77
Graf č. 62: Podiel MSP v pásmach Altmanovho indexu v r. 2016 a 2017	78

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Prehľad o počte ÚJ vstupujúcich do spracovania	10
Tab. č. 2: Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov.....	11
Tab. č. 3: Pásma Altmanovho indexu finančného zdravia	12
Tab. č. 4: Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií.....	13
Tab. č. 5: Likvidita 2. stupňa MSP podľa odvetví.....	14
Tab. č. 6: Likvidita 2. stupňa MSP podľa sídla.....	15
Tab. č. 7: Likvidita 2. stupňa MSP podľa právnych foriem	16
Tab. č. 8: Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií.....	17
Tab. č. 9: Likvidita 3. stupňa MSP podľa odvetví.....	18
Tab. č. 10: Likvidita 3. stupňa MSP podľa sídla.....	19
Tab. č. 11: Likvidita 3. stupňa MSP podľa právnych foriem	20

Tab. č. 12: Doba splatnosti celkových pohľadávok podľa veľkostných kategórií	22
Tab. č. 13: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií.....	23
Tab. č. 14: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví.....	24
Tab. č. 15: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla	25
Tab. č. 16: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem	26
Tab. č. 17: Doba splatnosti celkových záväzkov podľa veľkostných kategórií	28
Tab. č. 18: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií	29
Tab. č. 19: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví	30
Tab. č. 20: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa sídla	31
Tab. č. 21: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem.....	32
Tab. č. 22: Obrat aktív podľa veľkostných kategórií	34
Tab. č. 23: Obrat aktív MSP podľa odvetví.....	35
Tab. č. 24: Obrat aktív MSP podľa sídla	36
Tab. č. 25: Doba obratu aktív MSP podľa právnych foriem	37
Tab. č. 26: Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií	38
Tab. č. 27: Celková zadlženosť aktív MSP podľa odvetví	39
Tab. č. 28: Celková zadlženosť aktív MSP podľa sídla	40
Tab. č. 29: Celková zadlženosť aktív MSP podľa právnych foriem	41
Tab. č. 30: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií	42
Tab. č. 31: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví.....	43
Tab. č. 32: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla	44
Tab. č. 33: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem	45
Tab. č. 34: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií	46
Tab. č. 35: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa odvetví	47
Tab. č. 36: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa sídla	48
Tab. č. 37: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem.....	49
Tab. č. 38: Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií	50
Tab. č. 39: Rentabilita aktív MSP podľa odvetví	51
Tab. č. 40: Rentabilita aktív MSP podľa sídla	52
Tab. č. 41: Rentabilita aktív MSP podľa právnych foriem	53
Tab. č. 42: Rentabilita tržieb MSP podľa veľkostných kategórií	54
Tab. č. 43: Rentabilita tržieb MSP podľa odvetví	55
Tab. č. 44: Rentabilita tržieb MSP podľa sídla	56
Tab. č. 45: Rentabilita tržieb MSP podľa právnych foriem	57
Tab. č. 46: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií	58
Tab. č. 47: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví	59
Tab. č. 48: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla.....	60
Tab. č. 49: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem	61
Tab. č. 50: Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií	62
Tab. č. 51: Finančná produktivita práce MSP podľa odvetví	63

<i>Tab. č. 52: Finančná produktivita práce MSP podľa sídla.....</i>	<i>64</i>
<i>Tab. č. 53: Finančná produktivita práce MSP podľa právnych foriem .....</i>	<i>65</i>
<i>Tab. č. 54: Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu.....</i>	<i>67</i>
<i>Tab. č. 55: Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu .....</i>	<i>70</i>
<i>Tab. č. 56: Štruktúra zaradenia MSP podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu.....</i>	<i>72</i>
<i>Tab. č. 57: Štruktúra zaradenia MSP podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu .....</i>	<i>74</i>
<i>Tab. č. 58: Medziročná zmena finančných ukazovateľov MSP .....</i>	<i>77</i>
<i>Tab. č. 59: Medziročná zmena podielu MSP v pásmach Altmanovho indexu .....</i>	<i>78</i>

Zoznam skratiek

BÚ	bankové úvery
EBITDA	zisk pred zdanením, úrokmi a odpismi
FO	fyzická(é) osoba(y)
MSP	malé a stredné podniky
OR	Obchodný register
OS	obchodný styk
p. b.	percentuálny(e) bod(y)
SBA	Slovak Business Agency
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚJ	účtovná(é) jednotka(y)

Úvod

Slovak Business Agency v rámci aktivít zameraných na monitoring podnikateľského prostredia pravidelne vyhodnocuje finančnú situáciu slovenských malých a stredných podnikov na základe súboru finančných pomerových ukazovateľov, ktoré sú zamerané na päť oblastí - likviditu, aktivitu, zadlženosť, rentabilitu a produktivitu. Cieľom publikácie je na základe údajov z finančných výkazov poskytnutých DataCentrom analyzovať, porovnať a vyhodnotiť finančnú výkonnosť slovenských malých a stredných podnikov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva. Dokument je rozdelený do trinástich hlavných kapitol, ktoré sú venované jednotlivým finančným ukazovateľom a ich hodnoteniu v členení podľa veľkostných kategórií, odvetví, sídla a právnej formy. Záverečná kapitola je venovaná zhrnutiu dosiahnutých výsledkov roka 2017.

Metodika a metodické vysvetlivky

Pri hodnotení finančnej výkonnosti podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva analyzujeme podniky z dvoch pohľadov – ex post (retrospektívna analýza) a ex ante (perspektívna analýza). V analýze ex post sa opierame o vybrané pomerové ukazovatele zamerané na likviditu, aktivitu, zadlženosť, rentabilitu a produktivitu práce. Na prognózovanie a hodnotenie celkovej finančnej situácie podnikov (ex ante) využívame Altmanov index finančného zdravia.

Do výpočtu ukazovateľov finančnej výkonnosti u subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve vstupovali dva druhy účtovných závierok:

- účtovná závierka pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- účtovná závierka pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ) – v platnosti od roku 2014.

Individuálne anonymizované účtovné výkazy boli získané z DataCentra a boli očistené od subjektov s nekorektne vyplnenými položkami. Výpočet bol realizovaný na nasledujúcom súbore podnikateľských subjektov:

Tab. č. 1: Prehľad o počte ÚJ vstupujúcich do spracovania

Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mikro	79 481	102 365	111 113	113 464	135 430	145 359	150 948	157 192	165 544	174 492
Malé	17 110	9 421	13 236	10 257	12 153	11 428	11 818	11 951	11 638	12 695
Stredné	3 000	2 822	2 920	2 608	2 917	2 743	2 886	3 066	2 935	3 128
MSP	99 591	114 608	127 269	126 329	150 500	159 530	165 652	172 209	180 117	190 315
Veľké	698	575	609	599	646	592	635	672	654	711
SPOLU	100 289	115 183	127 878	126 928	151 146	160 122	166 287	172 881	180 771	191 026

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2017 bolo do spracovania zahrnutých 191 026 podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, čo predstavuje 87,0 % z celkového počtu (219 466) aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR k 31.12.2017.

Kategorizácia podnikateľských subjektov podľa veľkosti je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od januára 2005, podľa ktorého je za MSP považovaný podnikateľský subjekt s ročným obratom nepresahujúcim 50 mil. € a počtom zamestnancom nižším ako 250. V rámci kategórie MSP rozlišujeme:

- **mikropodnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 10 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 2 mil. €;
- **malý podnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 50 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 10 mil. €;
- **stredný podnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 250 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 50 mil. €.

Odvetvové členenie podnikateľských subjektov je vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE na pôdohospodárstvo (sekcia SK NACE A), priemysel (sekcia SK NACE B až E),

stavebníctvo (sekcia SK NACE F), obchod (sekcia SK NACE G) a služby (sekcia SK NACE H až S). Regionálne členenie subjektov je vymedzené na úrovni NUTS 3 (kraje) na základe Klasifikácie štatistických územných jednotiek, ktorá bola vydaná Vyhláškou Štatistického úradu SR č. 438/2004 Z.z. z 19. júla 2004 pre potreby regionálnej štatistiky. Analýza finančných ukazovateľov u podnikateľských subjektov v členení podľa právnej formy je vzhľadom na pokrytie údajov z DataCentra možná len od roku 2015. Do roku 2015 nebolo možné priradiť analyzovaným podnikateľským subjektom konkrétnu právnu formu.

Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov

Spôhlivú výpoveď o finančnej situácii podnikateľských subjektov nám umožňujú získať vybrané pomerové finančné ukazovatele likvidity, aktivity, zadlženosti, rentability a produktivity. Spôsob ich výpočtu uplatnený v analýze znázorňuje tabuľka č. 2.

Tab. č. 2: Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov

Ukazovateľ		m.j.	Výpočet	
Likvidita	Likvidita 2. stupňa	koef.	$\frac{\text{obežné aktíva bez zásob}}{\text{krátkodobé záväzky}}$	
	Likvidita 3. stupňa	koef.	$\frac{\text{obežné aktíva}}{\text{krátkodobé záväzky}}$	
Aktivita	Doba splatnosti pohľadávok	dní	$\frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti pohľadávok z OS	dní	$\frac{\text{krátkodobé pohľadávky z OS}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti záväzkov	dní	$\frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti záväzkov z OS	dní	$\frac{\text{krátkodobé záväzky z OS}}{\text{tržby}}$	*360
	Obrat aktív	koef.	$\frac{\text{tržby}}{\text{aktíva}}$	
Zadlženosť	Celková zadlženosť aktív	%	$\frac{\text{cudzie zdroje (vrátane časového rozlíšenia)}}{\text{aktíva}}$	*100
	Podiel MSP s bankovými úvermi	%	$\frac{\text{počet subjektov s nenulovými bankovými úvermi}}{\text{celkový počet subjektov}}$	*100
	Podiel nákladových úrokov na BÚ	%	$\frac{\text{nákladové úroky}}{\text{bankové úvery}}$	*100
Rentabilita	Rentabilita aktív	%	$\frac{\text{výsledok hospodárenia za ÚO pred zdanením}}{\text{aktíva}}$	*100
	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)	%	$\frac{\text{výsledok hospodárenia za ÚO pred zdanením} + \text{odpisy} + \text{nákladové úroky}}{\text{tržby}}$	*100
	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	%	$\frac{\text{počet subjektov s kladným výsledkom hospodárenia pred zdanením}}{\text{celkový počet podnikateľských subjektov}}$	*100
Produktivita	Finančná produktivita práce	€	pridaná hodnota	*100
			osobné náklady	

Zdroj: vlastné spracovanie

Altmanov index finančného zdravia je súhrnným indexom hodnotenia finančnej situácie podnikov. Pôvodným zámerom modelu bolo odlišiť skupinu bankrotujúcich podnikov od tých, u ktorých je pravdepodobnosť bankrotu minimálna. Altman použil k prognózovaniu finančnej situácie viacrozmernú diskriminačnú analýzu, ktorej podstata spočíva v roztriedení pozorovaných objektov do dvoch alebo viacerých definovaných skupín podľa určitých charakteristík. Na základe tejto metódy určil váhu jednotlivých pomerových ukazovateľov, ktoré predstavujú premenné modelu. V priebehu svojej existencie prešiel model viacerými úpravami. Pôvodný Altmanov model bol zameraný na podniky, ktoré sú verejne obchodovateľné na burze. V našom prípade bol použitý revidovaný model (Z-skóre predstavuje Altmanov index finančného zdravia), pretože nepredpokladá znalosť trhovej hodnoty a považuje hodnoty z účtovných výkazov za dostatočné. Altmanov model predstavuje súčet hodnôt piatich bežných pomerových ukazovateľov, ktorým je priradená rôzna váha. V celkovom súčte má najväčšiu váhu rentabilita celkového kapitálu.

$$Z - \text{skóre} = 0,717 * x_1 + 0,847 * x_2 + 3,107 * x_3 + 0,420 * x_4 + 0,998 * x_5$$

kde

- x_1 = čistý pracovný kapitál / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_2 = nerozdelený zisk / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_3 = EBIT / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_4 = základné imanie / celkové záväzky
- x_5 = tržby / celkový kapitál (resp. celkový majetok)

Na základe výslednej hodnoty môžeme podniky zaradiť do pásma Altmanovho indexu finančného zdravia nasledovne:

Tab. č. 3: Pásma Altmanovho indexu finančného zdravia

Interval	Pásma finančnej situácie
$Z\text{-skóre} < 1,2$	Zlá finančná situácia
$1,2 \leq Z\text{-skóre} \leq 2,9$	Sivá zóna
$Z\text{-skóre} > 2,9$	Dobrá finančná situácia

Zdroj: ZALAI, K. a kol. Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010.

1 Likvidita 2. stupňa

Likvidita je v podnikovom riadení dôležitým ekonomickým pojmom, ktorý vyjadruje schopnosť podniku hradiť záväzky v krátkodobom časovom horizonte. Finančne stabilný podnik je schopný hradiť záväzky načas, podnik s finančnými ťažkosťami má so včasnou úhradou problémy. Veľmi nízke hodnoty likvidity svedčia o neschopnosti uhrádzať záväzky a naopak – príliš vysoké hodnoty vypovedajú o neracionálnom využívaní zdrojov podniku. Likvidita 2. stupňa (bežná) vyjadruje podiel obežných aktív bez zásob a celkových krátkodobých záväzkov. Odporúčaný interval hodnôt likvidity 2. stupňa sa pohybuje v rozmedzí od 1,0 po 1,5 – v závislosti od charakteru podnikateľskej činnosti.

1.1 Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií

Schopnosť malých a stredných podnikov uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v roku 2017 zlepšila. **Likvidita 2. stupňa MSP dosiahla koeficient 1,41, čo predstavuje o 0,09 bodu viac ako v roku 2016** a opätovne zaznamenala historické maximum. Nárast likvidity 2. stupňa v roku 2017 tak nadviazal na kontinuálny rast koeficientu pretrvávajúci od roku 2014. Z hľadiska podnikovej teórie je uvedená hodnota v optimálnom pásme. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií sa výrazne zlepšila likvidita v skupine mikropodnikov – až o 0,12 bodu. Mierne zlepšenie zaznamenali aj malé podniky, ktorých medián vzrástol o 0,02 bodu. U stredných podnikov k medziročnej zmene nedošlo a koeficient likvidity 2. stupňa tak ostal na rovnakej úrovni – 0,92.

Pozitívnym medziročným vývojom sa vyznačoval aj podiel MSP s likviditou nižšou ako je odporúčaná hranica (1,0), ktorý klesol zo 41,4 % v roku 2016 na 36,5% v roku 2017. V porovnaní s rokom 2016 tak klesol podiel MSP s možnými problémami v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov o 4,9 p. b.

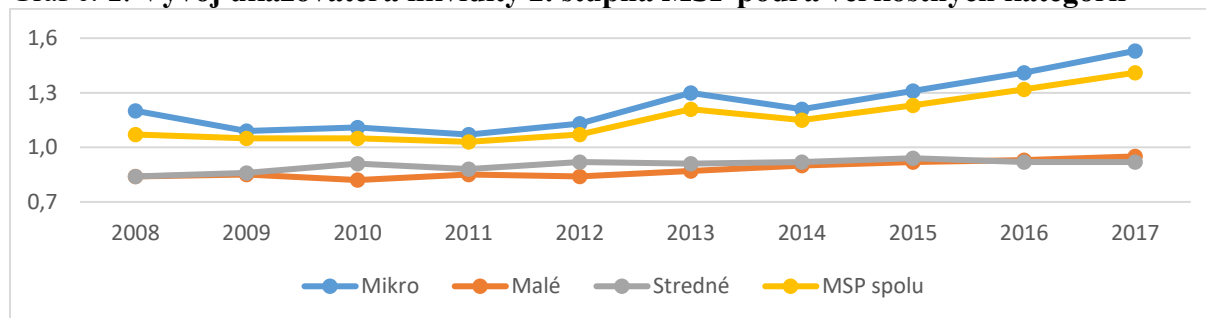
Tab. č. 4: Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	1,20	1,09	1,11	1,07	1,13	1,30	1,21	1,31	1,41	1,53	↑ 0,12
Malé	0,84	0,85	0,82	0,85	0,84	0,87	0,90	0,92	0,93	0,95	↑ 0,02
Stredné	0,84	0,86	0,91	0,88	0,92	0,91	0,92	0,94	0,92	0,92	=
MSP spolu	1,07	1,05	1,05	1,03	1,07	1,21	1,15	1,23	1,32	1,41	↑ 0,09
Veľké	0,78	0,83	0,82	0,86	0,89	0,86	0,89	0,90	0,90	0,88	↓ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dlhodobu najvyššiu hodnotu likvidity 2. stupňa dosahujú mikropodniky, ktoré pozitívne vplývajú na likviditu celej skupiny MSP. Rovnako ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2017 zaznamenali spomedzi jednotlivých kategórií najdynamickejší rast koeficientu likvidity mikropodniky. Likvidita malých podnikov dosiahla v roku 2017 koeficient 0,95 a stredných 0,92. Na základe výsledkov za rok 2017 možno konštatovať, že medián likvidity 2. stupňa s rastúcou veľkosťou podniku klesal. Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 1.

Graf č. 1: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.2 Likvidita 2. stupňa podľa odvetví

V medziodvetvovom porovnaní vzrástla likvidita 2. stupňa MSP vo všetkých odvetviach s výnimkou obchodu, ktorého hodnota koeficientu klesla o 0,05 bodu na 1,01, čo je zároveň najnižšia hodnota zo všetkých odvetví. Najdynamickejší rast likvidity zaznamenali priemyselné a stavebné MSP – na úrovni 0,19 resp. 0,18 bodu. Dynamický nárast koeficientu likvidity 2. stupňa dosiahli aj podniky pôsobiace v odvetví služieb – o 0,13 p. b. Najvyššiu hodnotu koeficientu dosiahli pôdohospodárske podniky – na úrovni 1,69 a podniky pôsobiace v sektore služieb (1,68). Na základe dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že v rámci odvetví disponujú MSP dostatkom likvidného majetku na úhradu krátkodobých záväzkov.

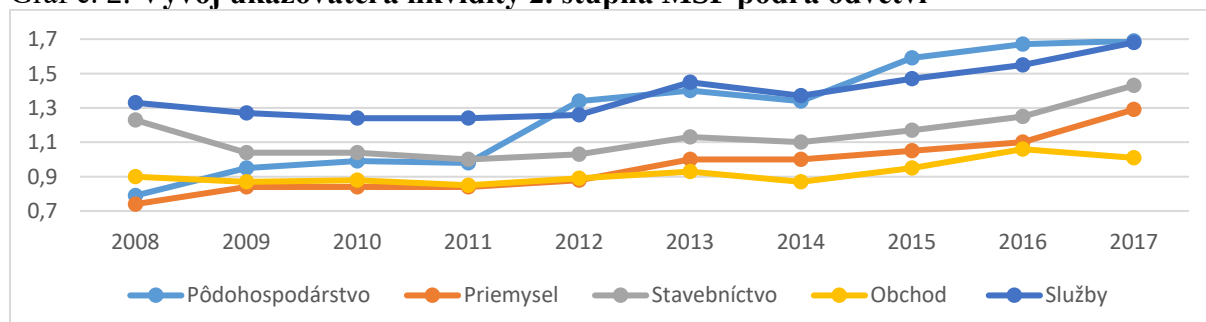
Tab. č. 5: Likvidita 2. stupňa MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	0,79	0,95	0,99	0,98	1,34	1,40	1,34	1,59	1,67	1,69	↑ 0,02
Priemysel	0,74	0,84	0,84	0,84	0,88	1,00	1,00	1,05	1,10	1,29	↑ 0,19
Stavebníctvo	1,23	1,04	1,04	1,00	1,03	1,13	1,10	1,17	1,25	1,43	↑ 0,18
Obchod	0,90	0,87	0,88	0,85	0,89	0,93	0,87	0,95	1,06	1,01	↓ 0,05
Služby	1,33	1,27	1,24	1,24	1,26	1,45	1,37	1,47	1,55	1,68	↑ 0,13

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska zaznamenali MSP vo všetkých odvetviach rastúci trend ukazovateľa likvidity 2. stupňa. Najvýraznejší rast ukazovateľa likvidity 2. stupňa bol zaznamenaný v odvetví pôdohospodárstva, ktorý v porovnaní s rokom 2008 vzrástol viac ako dvojnásobne (o 113,9 %). Najmenej dynamický rast ukazovateľa zaznamenali podniky pôsobiace v sektore obchodu – v porovnaní s rokom 2008 len o 12,2 %.

Graf č. 2: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.3 Likvidita 2. stupňa podľa sídla

V roku 2017 došlo k zvýšeniu likvidity 2. stupňa MSP vo všetkých slovenských krajoch. Najdynamickejší rast koeficientu zaznamenali MSP pôsobiace v Banskobystrickom kraji – o 0,12 bodu na 1,43. Dynamický medziročný nárast likvidity dosiahli aj Nitriansky a Bratislavský kraj – o 0,11 resp. 0,10 bodu. Naopak najnižším medziročným nárastom likvidity sa vyznačovali trnavské a trenčianske MSP. Spomedzi všetkých slovenských krajov dosiahli najvyššiu hodnotu bežnej likvidity MSP pôsobiace v Bratislavskom kraji (1,47). Po bratislavských MSP nasledovali MSP v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji s koeficientom 1,43. Najnižšou hodnotou bežnej likvidity sa vyznačovali MSP v Trnavskom kraji (1,31). MSP dosiahli v roku 2017 vo všetkých krajoch optimálnu hodnotu bežnej likvidity – v rozmedzí od 1,31 (v Trnavskom kraji) po 1,47 (v Bratislavskom kraji), čo svedčí o dobrej schopnosti malých a stredných podnikov uhrádzať krátkodobé záväzky z pohotových peňažných prostriedkov a krátkodobých pohľadávok na úrovni krajov. Podrobný prehľad mediánov likvidity 2. stupňa podľa jednotlivých krajov od roku 2008 do roku 2017 je uvedený v tabuľke č. 6.

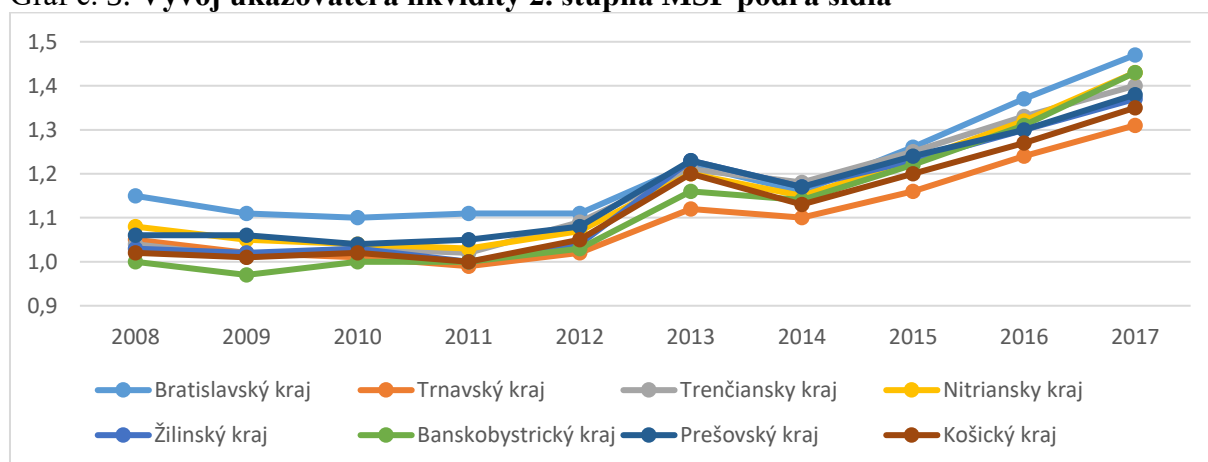
Tab. č. 6: Likvidita 2. stupňa MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	1,15	1,11	1,10	1,11	1,11	1,22	1,16	1,26	1,37	1,47	↑ 0,10
Trnavský kraj	1,05	1,02	1,01	0,99	1,02	1,12	1,10	1,16	1,24	1,31	↑ 0,07
Trenčiansky kraj	1,04	1,01	1,03	1,02	1,09	1,21	1,18	1,25	1,33	1,40	↑ 0,07
Nitriansky kraj	1,08	1,05	1,04	1,03	1,07	1,20	1,15	1,23	1,32	1,43	↑ 0,11
Žilinský kraj	1,03	1,02	1,03	1,00	1,04	1,23	1,17	1,23	1,30	1,37	↑ 0,07
Banskobystrický kraj	1,00	0,97	1,00	1,00	1,03	1,16	1,14	1,22	1,31	1,43	↑ 0,12
Prešovský kraj	1,06	1,06	1,04	1,05	1,08	1,23	1,17	1,24	1,30	1,38	↑ 0,08
Košický kraj	1,02	1,01	1,02	1,00	1,05	1,20	1,13	1,20	1,27	1,35	↑ 0,08

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska pretrvával rastúci trend ukazovateľa bežnej likvidity vo všetkých krajoch. Najvyšší koeficient likvidity dlhodobo dosahujú MSP v Bratislavskom kraji. Do roku 2010 dosahovali najnižšiu hodnotu likvidity banskobystrické podniky, avšak od roku 2011 sa najnižšou hodnotou bežnej likvidity vyznačujú MSP pôsobiace v Trnavskom kraji.

Graf č. 3: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.4 Likvidita 2. stupňa podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem dosiahli v roku 2017 najvyšší rast koeficientu bežnej likvidity MSP v kategórii ostatných právnych foriem (o 0,27 bodu). Rast zaznamenali aj spoločnosti s ručením obmedzeným (o 0,09 bodu) a akciové spoločnosti (o 0,05 bodu). K medziročnému poklesu koeficientu bežnej likvidity došlo u dvoch typov právnych foriem - FO zapísaných v Obchodnom registri (o 0,11) a družstiev (o 0,03 bodu). Najvyššiu hodnotu ukazovateľa bežnej likvidity napriek medziročnému poklesu dosiahli v roku 2017 FO zapísané v Obchodnom registri (2,54) nasledované ostatnými právnymi formami (2,36). Hodnoty spomínaných dvoch skupín podnikateľských subjektov však výrazne prekračujú odporúčaný rozsah výsledkov, čo svedčí o neracionálnom využívaní jednotlivých zložiek majetku, nakoľko majú uvedené subjekty k dispozícii prebytok finančných prostriedkov. Nakoľko je všeobecne známe, že krátkodobý kapitál dosahuje nižšie zhodnotenie (ak dosahuje) ako dlhodobý kapitál, podnik krátkodobo viaže priveľa majetku, ktorý môže byť dlhodobo investovaný. Spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a družstvá dosiahli v roku 2017 optimálne hodnoty ukazovateľa bežnej likvidity.

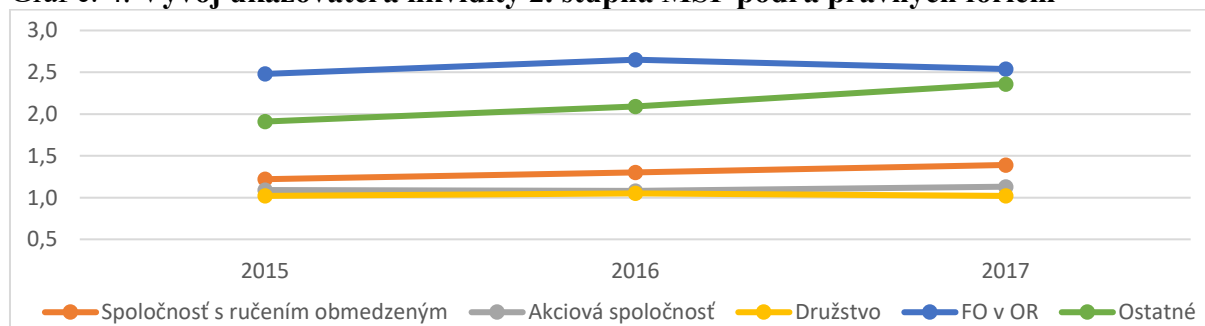
Tab. č. 7: Likvidita 2. stupňa MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,22	1,30	1,39	↑ 0,09
Akciová spoločnosť	1,09	1,08	1,13	↑ 0,05
Družstvo	1,02	1,05	1,02	↓ 0,03
FO v OR	2,48	2,65	2,54	↓ 0,11
Ostatné	1,91	2,09	2,36	↑ 0,27

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Za posledné tri analyzované obdobia mala bežná likvidita MSP rastúcu tendenciu vo všetkých právnych formách. Najdynamickejší rast za spomínané obdobie zaznamenali ostatné právne formy, ktorých likvidita sa každým rokom zvyšovala. Pozvoľnejším každoročným rastom likvidity 2. stupňa sa vyznačovali aj spoločnosti s ručením obmedzeným, avšak ich dynamika bola v porovnaní s ostatnými právnymi formami výrazne nižšia. Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem v rokoch 2015 – 2017 znázorňuje graf č. 4.

Graf č. 4: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2 Likvidita 3. stupňa

Likvidita 3. stupňa (celková) v porovnaní s likviditou 2. stupňa zohľadňuje aj menej likvidné položky majetku – zásoby. Pre dosiahnutie optimálnej likvidity by celková hodnota krátkodobých záväzkov nemala presiahnuť 40 – 50 % hodnoty obežného majetku. Optimálna hodnota ukazovateľa celkovej likvidity je v rozpätí od 2 – 2,5. Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov je však potrebné zohľadniť aj odvetvové špecifiká, nakoľko existujú podniky, ktoré pracujú s malými zásobami príp. bez nich. Typickým príkladom sú podniky poskytujúce služby, ktorých hodnota celkovej likvidity je obdobná ako hodnota bežnej likvidity.

2.1 Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií

Schopnosť malých a stredných podnikov uhrádzať krátkodobé záväzky z krátkodobého majetku (obežných aktív) sa medziročne opäť zlepšila. **Koeficient likvidity 3. stupňa sa v roku 2016 medziročne zvýšil o 0,10 bodu na 1,60**, čo je podobne ako v prípade bežnej likvidity najvyššia hodnota za celé analyzované obdobie. V porovnaní s odporúčaným rozpätím hodnôt je táto hodnota výrazne nižšia, avšak je potrebné podotknúť, že MSP sa v porovnaní s veľkými (často výrobnými) podnikmi vyznačujú výrazne nižším množstvom zásob spojeným s obmedzeným množstvom finančných prostriedkov. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií dosiahli najvyšší rast koeficientu mikropodniky – o 0,12 bodu. Okrem mikropodnikov sa celková likvidita zvýšila aj u malých podnikov (o 0,01 bodu). Stredné podniky nezaznamenali medziročnú zmenu celkovej likvidity.

Tab. č. 8: Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií

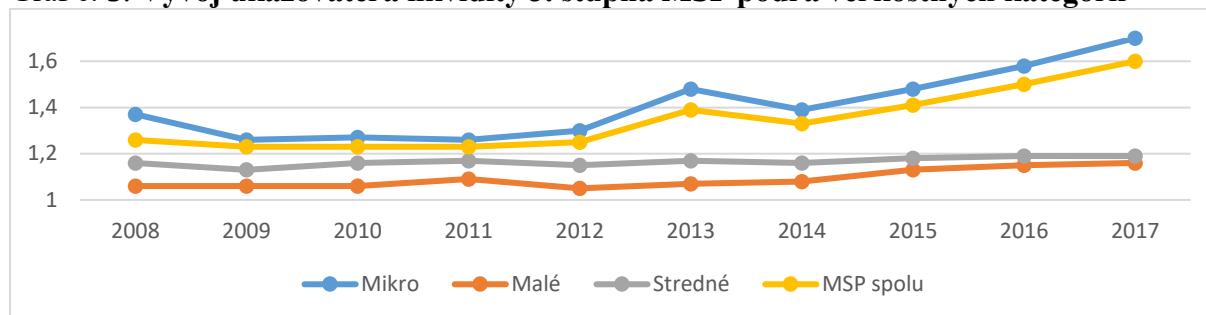
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	1,37	1,26	1,27	1,26	1,30	1,48	1,39	1,48	1,58	1,70	↑ 0,12
Malé	1,06	1,06	1,06	1,09	1,05	1,07	1,08	1,13	1,15	1,16	↑ 0,01
Stredné	1,16	1,13	1,16	1,17	1,15	1,17	1,16	1,18	1,19	1,19	=
MSP spolu	1,26	1,23	1,23	1,23	1,25	1,39	1,33	1,41	1,50	1,60	↑ 0,10
Veľké	1,07	1,1	1,13	1,11	1,13	1,13	1,14	1,15	1,16	1,14	↓ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rovnako ako u ukazovateľa bežnej likvidity, aj v prípade ukazovateľa celkovej likvidity dosiahli v roku 2016 najvyššiu hodnotu mikropodniky s koeficientom 1,70. Podniky v kategórii malých podnikov a stredných podnikov disponovali menej likvidnou štruktúrou majetku ako mikropodniky. Medián ukazovateľa celkovej likvidity malých podnikov dosiahol koeficient 1,16 a stredných 1,19.

Dlhodobý najvyšší koeficient celkovej likvidity dosahujú mikropodniky, čo je spôsobené predovšetkým nižším množstvom zásob ako v prípade podnikov v kategórii malých a stredných podnikov. Najnižšiu hodnotu celkovej likvidity v priebehu sledovaného obdobia dosiahli malé podniky. V porovnaní s rokom 2008 sa zvýšila celková likvidita všetkých veľkostných kategórií MSP.

Graf č. 5: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.2 Likvidita 3. stupňa podľa odvetví

Celková likvidita MSP medziročne vzrástla vo všetkých skúmaných odvetviach s výnimkou obchodu, ktorý zaznamenal pokles koeficientu celkovej likvidity o 0,05 bodu. Z hľadiska dynamiky rastu dosiahli najvýraznejšie medziročné zlepšenie podniky pôsobiace v odvetví priemyslu a stavebníctva (o 0,19 bodu) a služieb (o 0,14 bodu). Napriek relatívne nízkemu medziročnému nárastu likvidity (o 0,03 bodu), dosiahli v roku 2017 najvyšší koeficient celkovej likvidity pôdohospodárske podniky (2,03). Po pôdohospodárskych podnikoch mali najlepšiu likviditu podniky pôsobiace v odvetví služieb s koeficientom 1,79 nasledované stavebnými (1,55) a priemyselnými (1,53) podnikmi. Podniky pôsobiace v obchode dosiahli výrazne nižšie hodnoty celkovej likvidity, čo vyplýva z odlišnej štruktúry majetku ako v podnikoch pôsobiacich v odvetví pôdohospodárstva alebo služieb. Priemyselné, stavebné a obchodné podniky spravidla viažu väčšie množstvo zásob ako podniky poskytujúce služby príp. pôdohospodárske podniky. Z uvedených odvetví dosiahli odporúčanú výšku koeficientu len pôdohospodárske podniky.

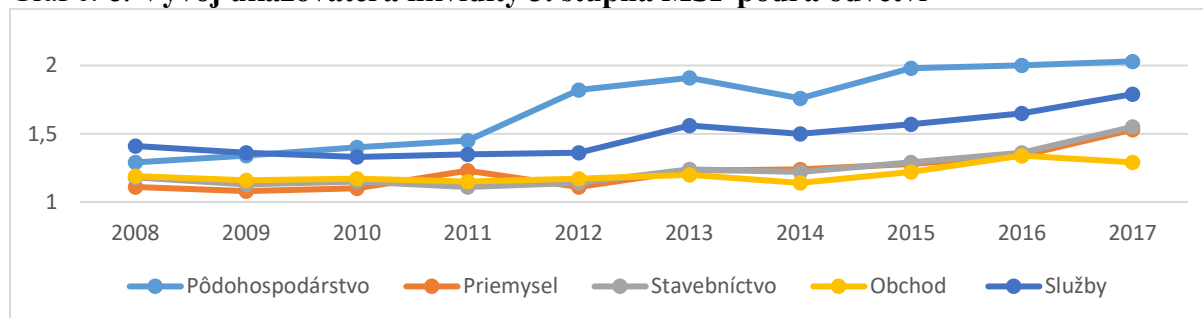
Tab. č. 9: Likvidita 3. stupňa MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	1,29	1,34	1,40	1,45	1,82	1,91	1,76	1,98	2,00	2,03	↑ 0,03
Priemysel	1,11	1,08	1,10	1,23	1,11	1,23	1,24	1,28	1,34	1,53	↑ 0,19
Stavebníctvo	1,18	1,13	1,15	1,11	1,14	1,24	1,22	1,29	1,36	1,55	↑ 0,19
Obchod	1,19	1,16	1,17	1,15	1,17	1,20	1,14	1,22	1,34	1,29	↓ 0,05
Služby	1,41	1,36	1,33	1,35	1,36	1,56	1,50	1,57	1,65	1,79	↑ 0,14

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dlhodobu najvyššiu hodnotu ukazovateľa celkovej likvidity od roku 2009 dosahujú pôdohospodárske podniky, ktorých hodnota ukazovateľa celkovej likvidity na rozdiel od ostatných odvetví vzrástla aj v krízovom roku 2009. Okrem pôdohospodárskych podnikov dosahovali v skúmanom období nadpriemerný koeficient ukazovateľa celkovej likvidity aj podniky v odvetví služieb. V porovnaní s rokom 2008 sa zlepšila celková likvidita vo všetkých analyzovaných odvetviach. Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví v rokoch 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 6: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.3 Likvidita 3. stupňa podľa sídla

Likvidita 3. stupňa MSP medziročne vzrástla vo všetkých slovenských krajoch. Najdynamickejší rast ukazovateľa dosiahli MSP z Bratislavského (o 0,12 bodu), Nitrianskeho a Banskobystrického kraja (o 0,11 bodu). Najnižší medziročný prírastok koeficientu celkovej likvidity zaznamenali MSP pôsobiace v Trnavskom a Trenčianskom kraji (o 0,07 bodu). Spomedzi všetkých slovenských krajov mali v roku 2017 najlikvidnejšiu štruktúru majetku podniky pôsobiace v Trenčianskom, Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (u všetkých zhodne po 1,64). Naopak, najnižšou celkovou likviditou spomedzi slovenských krajov sa vyznačoval Trnavský kraj s koeficientom 1,51. V členení podľa jednotlivých krajov nedosiahli odporúčanú hodnotu ukazovateľa celkovej likvidity MSP v žiadnom zo slovenských krajov.

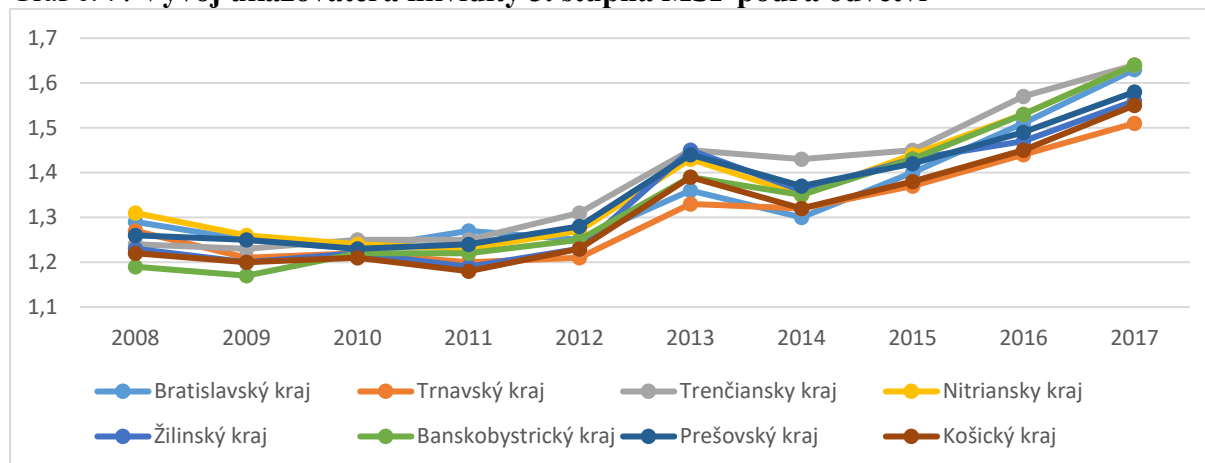
Tab. č. 10: Likvidita 3. stupňa MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	1,29	1,25	1,23	1,27	1,25	1,36	1,30	1,40	1,51	1,63	↑ 0,12
Trnavský kraj	1,27	1,21	1,22	1,20	1,21	1,33	1,32	1,37	1,44	1,51	↑ 0,07
Trenčiansky kraj	1,24	1,23	1,25	1,25	1,31	1,45	1,43	1,45	1,57	1,64	↑ 0,07
Nitriansky kraj	1,31	1,26	1,24	1,23	1,27	1,43	1,35	1,44	1,53	1,64	↑ 0,11
Žilinský kraj	1,23	1,20	1,22	1,19	1,23	1,45	1,36	1,43	1,47	1,56	↑ 0,09
Banskobystrický kraj	1,19	1,17	1,22	1,22	1,25	1,39	1,35	1,43	1,53	1,64	↑ 0,11
Prešovský kraj	1,26	1,25	1,23	1,24	1,28	1,44	1,37	1,42	1,49	1,58	↑ 0,09
Košický kraj	1,22	1,20	1,21	1,18	1,23	1,39	1,32	1,38	1,45	1,55	↑ 0,10

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska zaznamenali MSP vo všetkých krajoch rastúci trend ukazovateľa celkovej likvidity. V porovnaní s rokom 2008 mali slovenské MSP v členení podľa jednotlivých krajov v roku 2017 podstatne likvidnejšiu štruktúru majetku. Medzi podniky s dlhodobo nadpriemernou hodnotou celkovej likvidity možno zaradiť MSP pôsobiace v Trenčianskom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji. K výraznému zlepšeniu v štruktúre likvidity majetku došlo u MSP pôsobiacich v Banskobystrickom kraji. Nižšou hodnotou koeficientu celkovej likvidity sa z dlhodobého hľadiska vyznačujú MSP pôsobiace v Trnavskom a Košickom kraji.

Graf č. 7: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.4 Likvidita 3. stupňa podľa právnych foriem

Celková likvidita MSP medziročne vzrástla vo všetkých analyzovaných právnych formách s výnimkou družstiev, ktoré zaznamenali medziročný pokles o 0,03 bodu. Najdynamickejší medziročný rast dosiahli obdobne ako v predchádzajúcom období ostatné právne formy (o 0,27 bodu). Spoločnosti s ručením obmedzeným, FO zapísané v Obchodnom registri a akciové spoločnosti rástli výrazne pomalším tempom – na úrovni 0,09 – 0,06 bodu. Najvyššou hodnotou celkovej likvidity sa v roku 2017 mohli pochváliť FO zapísané v Obchodnom registri s koeficientom 2,92 a ostatné právne formy s koeficientom 2,63. Obe právne formy však dosiahli vyšší koeficient celkovej likvidity ako odporúčané rozpätie, čo znamená, že disponujú výrazne vyšším množstvom likvidného majetku ako je potrebné. Vzhľadom na to, že krátkodobé zdroje podliehajú spravidla nižšiemu zhodnoteniu ako dlhodobé (menej likvidné), dosiahnutá hodnota koeficientu naznačuje neefektívnosť v štruktúre likvidného majetku. V prípade FO zapísaných v Obchodnom registri je však tento jav typický, nakoľko tieto podnikateľské subjekty nedisponujú veľkým množstvom krátkodobých záväzkov. Celková likvidita spoločností s ručením obmedzeným, družstiev a akciových spoločností sa pohybovala v intervale od 1,57 po 1,31. Najnižšiu hodnotu celkovej likvidity zaznamenali akciové spoločnosti.

Tab. č. 11: Likvidita 3. stupňa MSP podľa právnych foriem

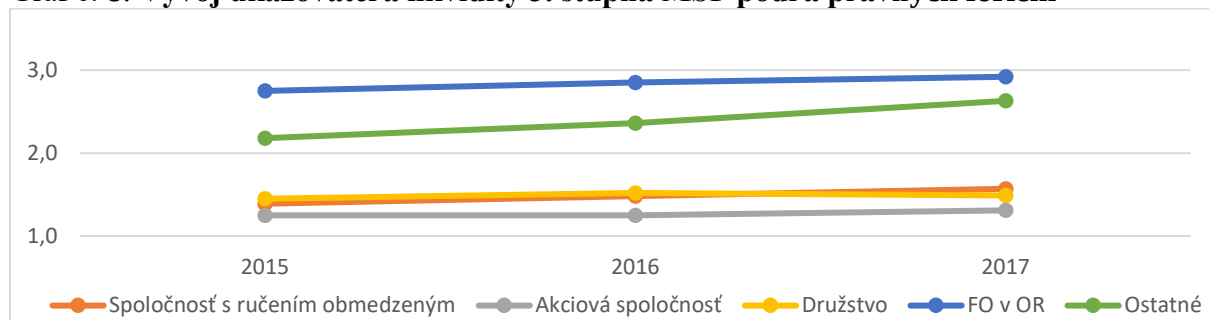
Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,39	1,48	1,57	↑ 0,09
Akciová spoločnosť	1,25	1,25	1,31	↑ 0,06
Družstvo	1,45	1,52	1,49	↓ 0,03
FO v OR	2,75	2,85	2,92	↑ 0,07
Ostatné	2,18	2,36	2,63	↑ 0,27

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2017 mala celková likvidita MSP v členení podľa právnych foriem rastúcu tendenciu. Najdynamickejším rastom sa v spomínanom období vyznačovali ostatné právne formy. Ukazovateľ celkovej likvidity každoročne narastal aj u FO zapísaných

v Obchodnom registri a spoločnostiach s ručením obmedzeným. Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa právnych foriem v rokoch 2015 – 2017 znázorňuje graf č. 8.

Graf č. 8: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3 Doba splatnosti pohľadávok

Ukazovateľ doby splatnosti pohľadávok patrí do skupiny ukazovateľov aktivity podniku a vyjadruje, koľko dní v priemere trvá, kým od vzniku nároku na platbu dôjde k inkasu. Po dosadení pohľadávok z obchodného styku (ďalej len „z OS“), ukazovateľ vypovedá o platobnej disciplíne odberateľov – sprostredkujúcu informáciu o čase, ktorý uplynie od dátumu realizácie (fakturácie) po úhradu. V rámci porovnania doby splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z obchodného styku príliš veľký rozdiel medzi oboma splatnosťami vypovedá o nekonsolidovaných hospodárskych vzťahoch medzi podnikmi. Ak je tento jav priestorový, môže spôsobovať spomalenie peňažných tokov v ekonomike.

Ak je doba inkasa pohľadávok z OS kratšia ako doba splatnosti záväzkov z OS, podnik získava od svojich odberateľov finančné prostriedky skôr ako platí svojim dodávateľom. V tom prípade má analyzovaný podnik lepšiu vyjednávaciu pozíciu. Problém v cash-flow podniku môže nastať v prípade, ak je doba inkasa pohľadávok z OS dlhšia ako doba splatnosti záväzkov z OS.

Celkové pohľadávky

V roku 2017 došlo k zníženiu doby inkasa celkových pohľadávok malých a stredných podnikov o 1,0 dňa na 45,3 dní. Pod zníženie doby splatnosti pohľadávok sa podpísali predovšetkým mikropodniky a stredné podniky, ktorým sa medziročne podarilo skrátiť dobu inkasa o 1,1 dňa. Rýchlejšie splatenie pohľadávok zaznamenali aj malé podniky, ktorých doba inkasa sa medziročne skrátila o 0,8 dňa. Najnižšiu dobu splatnosti celkových pohľadávok zaznamenali mikropodniky (43,0 dní), nasledované malými (59,1 dní) a strednými podnikmi (61,0 dní).

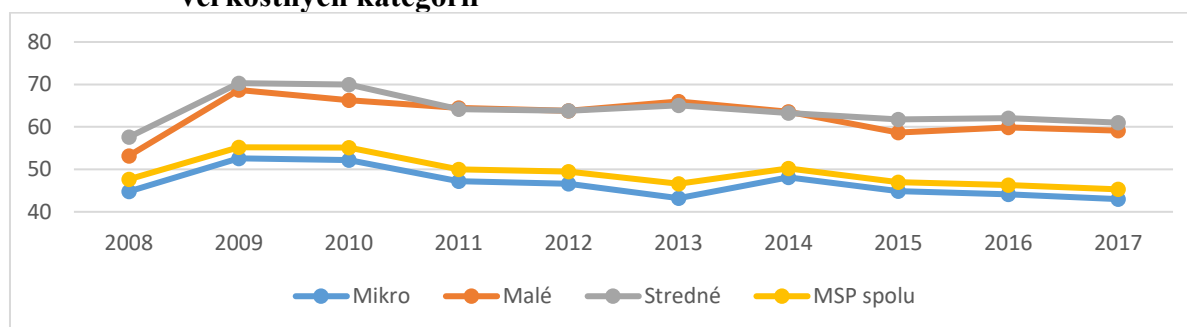
Tab. č. 12: Doba splatnosti celkových pohľadávok podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	44,8	52,6	52,2	47,2	46,6	43,2	48,1	44,9	44,1	43,0	↓ 1,1
Malé	53,2	68,7	66,3	64,5	63,8	66,0	63,6	58,7	59,9	59,1	↓ 0,8
Stredné	57,6	70,3	70,0	64,2	63,8	65,1	63,3	61,8	62,1	61,0	↓ 1,1
MSP spolu	47,7	55,2	55,1	50,0	49,5	46,6	50,2	47,0	46,3	45,3	↓ 1,0
Veľké	53,4	46,5	62,0	60,6	59,2	60,8	58,6	58,0	58,9	57,5	↓ 1,4

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska vývoja dosahujú všetky veľkostné kategórie MSP klesajúci trend ukazovateľa doby inkasa pohľadávok. V porovnaní s krízovým rokom 2009 došlo k výraznému zníženiu doby inkasa vo všetkých kategóriách MSP. Výrazné zlepšenie zaznamenali mikropodniky, ktoré dosiahli v roku 2017 lepšie výsledky ako v predkrízovom roku 2008. Na základe dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podniku sa doba inkasa pohľadávok zvyšuje. Najnižšiu hodnotu doby splatnosti celkových pohľadávok tak dosiahli mikropodniky – na úrovni 43,0 dní. Vývoj ukazovateľa doby inkasa celkových pohľadávok v členení podľa veľkostných kategórií v rokoch 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 9.

Graf č. 9: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových pohľadávok MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.1 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií

Medián doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP sa v roku 2017 znížil o 0,4 dňa na 24,1 dní. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP klesla doba inkasa krátkodobých pohľadávok z OS vo všetkých typoch podnikov s výnimkou stredných, u ktorých sa doba inkasa pohľadávok z OS predĺžila o 1 deň. Najvýraznejšie medziročné zlepšenie v odberateľských vzťahoch zaznamenali malé podniky, ktorým sa v priebehu roka 2017 darilo získať finančné prostriedky od svojich odberateľov rýchlejšie o 1,1 dňa. K skráteniu doby inkasa pohľadávok z OS došlo taktiež v skupine mikropodnikov – o 0,5 dňa, ktoré zároveň dosiahli najnižšiu dobu splatnosti pohľadávok z OS spomedzi všetkých veľkostných kategórií podnikov. Naopak, najhoršiu platobnú disciplínu odberateľov (najvyššiu dobu splatnosti pohľadávok z OS) si aj v roku 2017 zachovali stredné podniky.

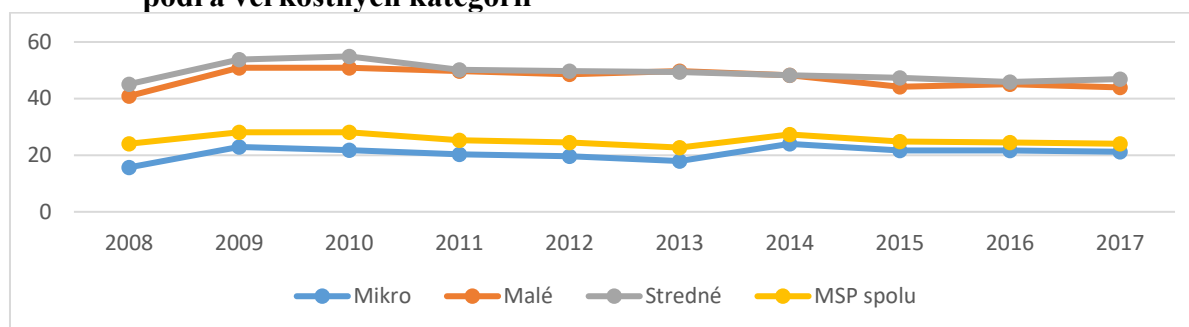
Tab. č. 13: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	15,7	22,9	21,8	20,3	19,6	17,9	24,0	21,7	21,7	21,2	↓ 0,5
Malé	40,9	50,9	50,9	49,7	48,6	49,7	48,2	44,2	45,1	44,0	↓ 1,1
Stredné	45,1	53,8	54,9	50,2	49,7	49,4	48,2	47,3	45,9	46,9	↑ 1,0
MSP spolu	24,1	28,1	28,1	25,3	24,5	22,7	27,3	24,8	24,5	24,1	↓ 0,4
Veľké	40,0	61,9	46,9	45,2	44,7	43,5	43,9	41,8	42,6	42,5	↓ 0,1

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Uplynulá hospodárska kríza zanechala stopy v platobnej schopnosti odberateľov vo všetkých kategóriách MSP. Napriek klesajúcemu trendu doby inkasa pohľadávok z OS, ani jedna veľkostná kategória MSP nedosiahla hodnoty z predkrízového obdobia. Počas celého analyzovaného obdobia dosahovali najlepšiu platobnú disciplínu odberateľov mikropodniky, ktoré získavali finančné prostriedky od svojich odberateľov dvakrát rýchlejšie ako ostatné veľkostné kategórie MSP. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS v členení podľa veľkostných kategórií za obdobie r. 2008 – 2017 znázorňuje graf č.10.

Graf č. 10: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.2 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa odvetví

V roku 2017 získavali finančné prostriedky od svojich odberateľov rýchlejšie MSP pôsobiace vo všetkých analyzovaných odvetviach s výnimkou obchodu, v ktorom bol zaznamenaný medziročný nárast ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS o 3,6 dňa. Najvýraznejší pokles doby inkasa pohľadávok z OS bol zaznamenaný v odvetví stavebníctva (o 4,4 dňa) a priemyslu (o 3,4 dňa). Spomedzi analyzovaných odvetví dosahovali s výrazným odstupom najnižšie hodnoty doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS pôdohospodárske podniky (16,2 dní). Naopak najdlhšou dobou splatnosti pohľadávok z OS sa vyznačovali priemyselné podniky – na úrovni 28,8 dní.

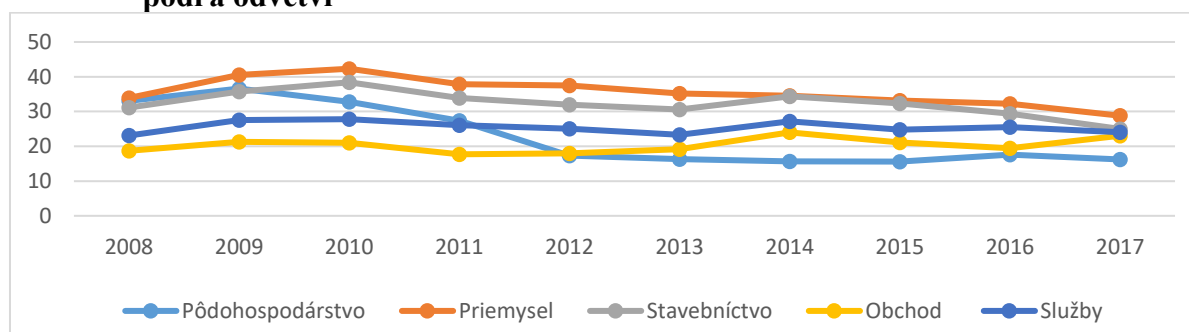
Tab. č. 14: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	33,1	36,6	32,8	27,4	17,3	16,3	15,7	15,6	17,6	16,2	↓ 1,4
Priemysel	33,9	40,5	42,3	37,9	37,5	35,2	34,5	33,2	32,2	28,8	↓ 3,4
Stavebníctvo	31,1	35,7	38,4	33,9	32,0	30,6	34,4	32,3	29,4	25,0	↓ 4,4
Obchod	18,7	21,3	21,0	17,7	18,0	19,2	24,0	21,1	19,4	23,0	↑ 3,6
Služby	23,1	27,5	27,8	26,1	25,1	23,3	27,2	24,8	25,5	24,0	↓ 1,5

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 došlo v roku 2017 k zlepšeniu platobnej schopnosti odberateľov v troch odvetviach – pôdohospodárstve, priemysle a stavebníctve. Predovšetkým v odvetví pôdohospodárstva došlo k výraznému zníženiu doby inkasa pohľadávok od odberateľov z 33,1 dní v roku 2008 na 16,2 dní v roku 2017. Naopak, k miernemu zhoršeniu došlo v odvetví obchodu a služieb, ktorých doba inkasa od odberateľov sa predĺžila o 4,3 resp. 0,9 dňa na 23,0 resp. 24,0 dní. Medzi podniky vyznačujúce sa dlhodobo nízkou dobou inkasa pohľadávok možno zaradiť obchodné, a od roku 2012 aj pôdohospodárske podniky. Dlhodobu najhoršiu platobnú disciplínu odberateľov dosahujú priemyselné a stavebné podniky. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 11.

Graf č. 11: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.3 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa sídla

V členení podľa jednotlivých krajov došlo takmer u všetkých MSP k skráteniu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku, čo možno hodnotiť pozitívne. K najvýraznejšiemu medziročnému zlepšeniu došlo u MSP v Trnavskom a Prešovskom kraji, kde bol zaznamenaný pokles doby inkasa pohľadávok od odberateľov o 1,3 dňa. MSP v Bratislavskom kraji sa darilo v roku 2017 získavať finančné prostriedky od svojich odberateľov v porovnaní s predchádzajúcim rokom rýchlejšie o 0,3 dňa, čím si zabezpečili naďalej prvenstvo v platobnej schopnosti odberateľov – na úrovni 21,7 dní. Negatívnym medziročným vývojom sa vyznačovali len MSP pôsobiace v Košickom kraji, ktorých doba inkasa pohľadávok z OS sa medziročne predĺžila o 0,9 dňa.

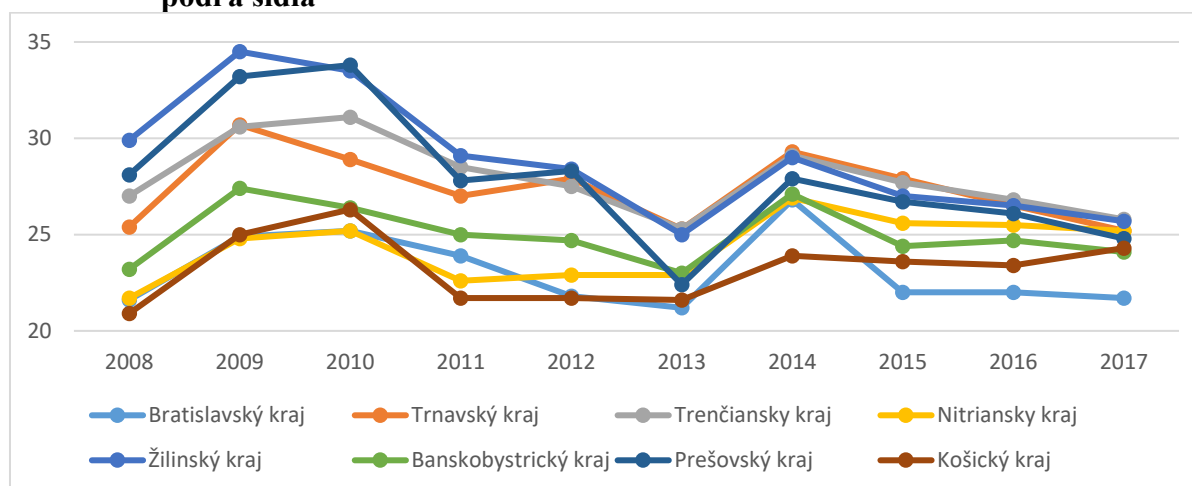
Tab. č. 15: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	21,6	24,9	25,2	23,9	21,8	21,2	26,8	22,0	22,0	21,7	↓ 0,3
Trnavský kraj	25,4	30,7	28,9	27,0	27,9	25,3	29,3	27,9	26,5	25,2	↓ 1,3
Trenčiansky kraj	27,0	30,6	31,1	28,5	27,5	25,3	29,1	27,7	26,8	25,8	↓ 1,0
Nitriansky kraj	21,7	24,8	25,2	22,6	22,9	22,9	26,9	25,6	25,5	25,2	↓ 0,3
Žilinský kraj	29,9	34,5	33,5	29,1	28,4	25,0	29,0	27,0	26,5	25,7	↓ 0,8
Banskobystrický kraj	23,2	27,4	26,4	25,0	24,7	23,0	27,1	24,4	24,7	24,1	↓ 0,6
Prešovský kraj	28,1	33,2	33,8	27,8	28,3	22,4	27,9	26,7	26,1	24,8	↓ 1,3
Košický kraj	20,9	25,0	26,3	21,7	21,7	21,6	23,9	23,6	23,4	24,3	↑ 0,9

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku mala v priebehu analyzovaného obdobia nepravidelný priebeh. Výsledky ukazovateľa nepriaznivo ovplyvnila kríza, ktorá mala priamy dopad na platobnú disciplínu odberateľov. V porovnaní s rokom 2008 došlo v roku 2017 k skráteniu doby inkasa pohľadávok z obchodného styku v štyroch krajoch – Žilinskom (o 4,2 dňa), Prešovskom (o 3,3 dňa), Trenčianskom (o 1,2 dňa) a Trnavskom (o 0,2 dňa). Ostatné slovenské kraje nedosiahli výsledky pred krízy. Medzi kraje s dlhodobou nadpriemernou platobnou disciplínou odberateľov možno zaradiť Bratislavský a Košický kraj. Napriek minimálnym rozdielom sa dlhšou dobou splatnosti pohľadávok z OS vyznačujú Žilinský a Trenčiansky kraj.

Graf č. 12: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.4 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa právnych foriem

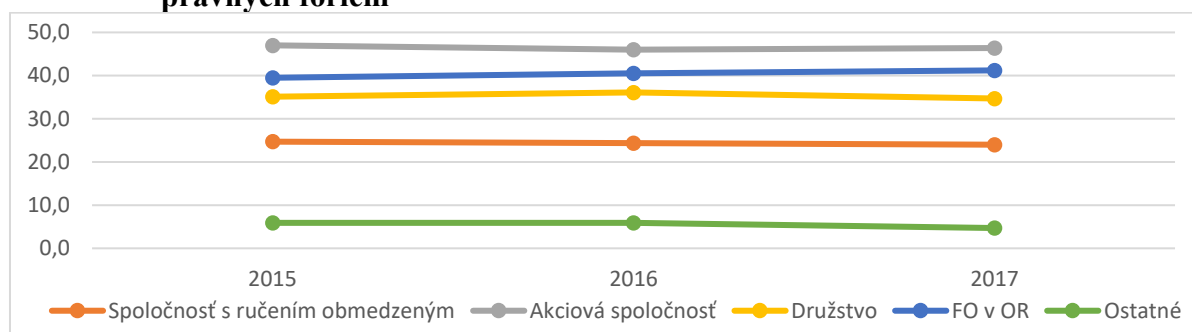
Z hľadiska jednotlivých právnych foriem došlo v roku 2017 k skráteniu doby inkasa pohľadávok z OS v družstvách (o 1,4 dňa), ostatných právnych formách (o 1,2 dňa) a spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 0,4 dňa). Medziročné zhoršenie platobnej disciplíny odberateľov bolo zaznamenané u FO zapísaných v Obchodnom registri (o 0,7 dňa) a akciových spoločností (o 0,4 dňa). Spomedzi vymedzených právnych foriem dosiahli s výrazným odstupom najnižšiu dobu splatnosti pohľadávok z OS ostatné právne formy (4,7 dní) nasledované spoločnosťami s ručením obmedzeným (24,0 dní). Naopak najdlhšie trvalo získanie finančných prostriedkov od odberateľov akciových spoločnostiam – až 46,4 dní.

Tab. č. 16: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	24,7	24,4	24,0	↓ 0,4
Akciová spoločnosť	47,0	46,0	46,4	↑ 0,4
Družstvo	35,1	36,1	34,7	↓ 1,4
FO v OR	39,5	40,5	41,2	↑ 0,7
Ostatné	5,9	5,9	4,7	↓ 1,2

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V priebehu rokov 2015 – 2017 sa situácia príliš nemenila. Pozitívnym vývojom sa vyznačovali najmä spoločnosti s ručením obmedzeným a ostatné právne formy, ktoré zaznamenali pokles ukazovateľa doby splatnosti pohľadávok z OS. So zhoršujúcou platobnou disciplínou svojich odberateľov sa stretávali FO zapísané v Obchodnom registri, u ktorých bol zaznamenaný každoročný nárast hodnôt ukazovateľa. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti pohľadávok z OS MSP v rokoch 2015 – 2017 podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 13.

Graf č. 13: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4 Doba splatnosti záväzkov

Ukazovateľ doby splatnosti záväzkov patrí taktiež do skupiny ukazovateľov aktivity a kvantifikuje dobu trvania úhrady záväzku od momentu jeho vzniku. Po dosadení krátkodobých záväzkov z obchodného styku ukazovateľ vypovedá o dobe vysporiadania krátkodobých záväzkov voči obchodným partnerom. Umožňuje tak zhodnotiť platobnú disciplínu podniku. V rámci obchodných vzťahov je pre podnik výhodnejšie, keď má kratšiu dobu splatnosti pohľadávok ako záväzkov, keďže v takom prípade získava prostriedky skôr ako ich hradí. Neskorá úhrada od odberateľov má nepriaznivý dopad na peňažné toky podniku a môže priviesť podnik do druhej platobnej neschopnosti – t.j. podnik nebude schopný včas uhradiť svoje záväzky a doba splatnosti záväzkov sa bude predlžovať.

Celkové záväzky

Doba splatnosti celkových záväzkov MSP sa v medziročnom porovnaní opäť skrátila (o 5,2 dňa). Rovnako ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2017 sa o skrátenie doby splatnosti najväčšou mierou pričínili mikropodniky, ktoré uhradili svoje záväzky o 6,1 dňa skôr ako v roku 2016. Pozitívny vývoj zaznamenali aj malé a stredné podniky, ktorých doba splatnosti celkových záväzkov sa medziročne skrátila o 0,6 resp. 1,7 dňa. Vzhľadom na kapitálovú silu jednotlivých veľkostných kategórií je prirodzené, že s rastúcou veľkosťou podniku, klesá doba splatnosti celkových záväzkov. Najkratšiu dobu splatnosti celkových záväzkov spomedzi MSP dosiahli stredné podniky (79,8 dní), nasledované malými podnikmi (94,4 dní) a mikropodnikmi (137,0 dní), ktoré sa zvyčajne vyznačujú najnižším objemom disponibilných finančných prostriedkov.

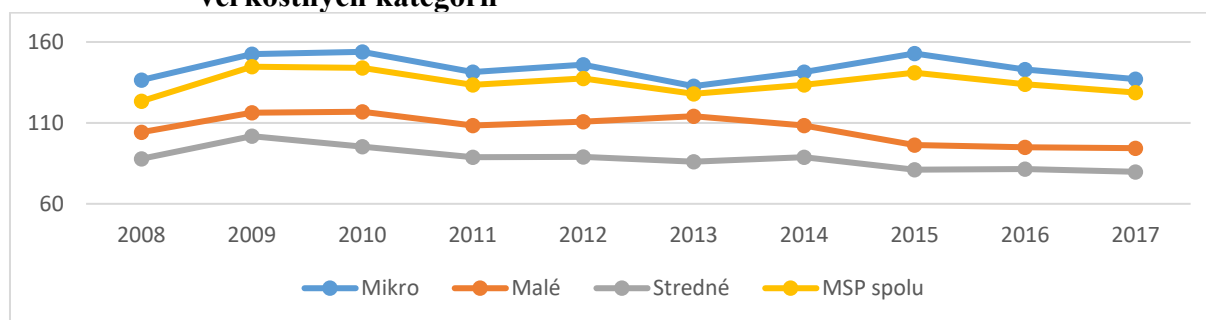
Tab. č. 17: Doba splatnosti celkových záväzkov podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	136,4	152,4	153,9	141,5	145,9	132,7	141,5	152,8	143,1	137,0	↓ 6,1
Malé	104,2	116,3	116,9	108,4	110,8	114,2	108,4	96,3	95,0	94,4	↓ 0,6
Stredné	87,9	101,8	95,3	88,8	89	86	88,8	81,1	81,5	79,8	↓ 1,7
MSP spolu	123,4	144,7	143,9	133,5	137,5	128	133,5	141,1	133,9	128,7	↓ 5,2
Veľké	78,5	79,7	77,5	74,2	67,5	68,2	74,2	68,7	68,5	68,9	↑ 0,4

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rámci dlhodobého porovnania dosiahnutých výsledkov roku 2017 s predkrízovým rokom 2008 došlo k zníženiu doby splatnosti celkových záväzkov v kategórii malých (o 9,8 dňa) a stredných podnikov (o 8,1 dňa). Uplynulá kríza najviac zasiahla mikropodniky, ktoré napriek výraznému zníženiu hodnôt ukazovateľov v rokoch 2016 a 2017 stále nedosiahli úroveň pred krízy. Nastolený trend však naznačuje, že pri zachovaní súčasnej výkonnosti by v budúcom roku mohli dosiahnuť nižšiu dobu splatnosti celkových záväzkov ako v roku 2008. Spomedzi veľkostných kategórií MSP majú dlhodobo najnižšiu dobu splatnosti celkových záväzkov stredné podniky. Vývoj doby splatnosti celkových záväzkov podľa veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 14.

Graf č. 14: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových záväzkov MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.1 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií

Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP sa v roku 2017 skrátila o 1,5 dňa na 11,5 dní. Medián doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS zaznamenal pokles vo všetkých veľkostných kategóriách s výnimkou stredných podnikov, u ktorých sa doba splatnosti záväzkov z OS predĺžila z 37,0 na 37,9 dní (o 0,9 dňa). Spomedzi MSP zaznamenali najvýraznejšie medziročné zlepšenie hodnôt ukazovateľa mikropodniky (o 1,4 dňa) nasledované malými podnikmi (o 1,3 dňa). V rámci jednotlivých veľkostných kategórií najrýchlejšie uhrádzali záväzky z OS mikropodniky (za 9,0 dní), najpomalšie stredné podniky (37,9 dní).

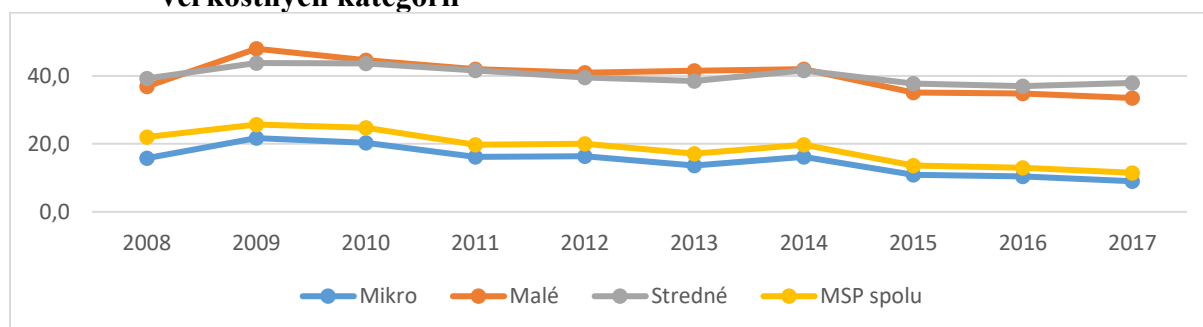
Tab. č. 18: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	15,8	21,7	20,3	16,2	16,4	13,6	16,2	10,9	10,4	9,0	↓ 1,4
Malé	36,9	48,0	44,6	42,0	41,0	41,5	42,0	35,1	34,8	33,5	↓ 1,3
Stredné	39,3	43,8	43,7	41,6	39,5	38,5	41,6	37,8	37,0	37,9	↑ 0,9
MSP spolu	22,0	25,7	24,8	19,8	20,0	17,1	19,8	13,6	13,0	11,5	↓ 1,5
Veľké	37,9	39,9	42,5	38,7	36,5	37,1	38,7	39,6	38,7	37,1	↓ 1,6

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS má z dlhodobého pohľadu vo všetkých veľkostných kategóriách MSP klesajúci trend. V roku 2017 dosiahli všetky veľkostné kategórie MSP nižšiu hodnotu doby splatnosti záväzkov z obchodného styku ako v predkrízovom roku 2008. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú dlhodobo najlepšiu platobnú disciplínu mikropodniky. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP v členení podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 15.

Graf č. 15: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.2 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa odvetví

V členení MSP podľa odvetví došlo k medziročnému zníženiu doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku vo všetkých odvetviach s výnimkou obchodu, v ktorom medziročne vzrástla hodnota ukazovateľa o 0,8 dňa. Zlepšenie platobnej disciplíny zaznamenali predovšetkým stavebné a priemyselné MSP, ktorých doba úhrady záväzkov sa skrátila o 4,8 resp. 3,3 dňa. K miernemu zlepšeniu došlo aj u MSP pôsobiach v odvetví služieb a pôdohospodárstva, ktorým trvala úhrada záväzkov z OS v roku 2017 kratšie o 1,1 resp. 0,2 dňa. Spomedzi analyzovaných odvetví si najrýchlejšie plnili platobnú povinnosť MSP pôsobiace v odvetví služieb (8,2 dní).

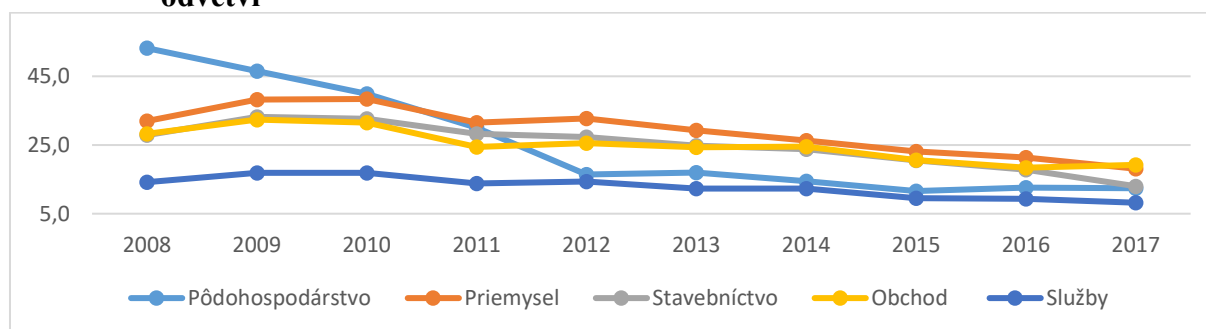
Tab. č. 19: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	53,2	46,5	39,9	30,0	16,4	17,0	14,5	11,6	12,6	12,4	↓ 0,2
Priemysel	32,0	38,2	38,4	31,5	32,7	29,3	26,3	23,1	21,4	18,1	↓ 3,3
Stavebníctvo	27,9	33,2	32,6	28,3	27,3	24,8	23,8	20,5	17,8	13,0	↓ 4,8
Obchod	28,3	32,4	31,5	24,4	25,6	24,3	24,6	20,6	18,4	19,2	↑ 0,8
Služby	14,2	16,9	16,9	13,8	14,4	12,3	12,3	9,5	9,3	8,2	↓ 1,1

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska došlo k zníženiu doby splatnosti záväzkov z OS vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najvýraznejším zlepšením sa môžu pochváliť MSP pôsobiace v pôdohospodárstve, ktorých doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS klesla z 53,2 dní v roku 2008 na 12,4 dní v roku 2017. Odvetvím s dlhodobou najlepšou platobnou disciplínou sú jednoznačne služby. Medzi odvetvia s dlhodobou vyššou dobou splatnosti krátkodobých záväzkov z OS možno zaradiť priemysel, obchod a stavebníctvo. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti záväzkov z OS MSP v členení podľa odvetví v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 16.

Graf č. 16: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.3 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa sídla

Zreteľný pokles mediánovej hodnoty doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS je u MSP badateľný aj v členení podľa jednotlivých regiónov SR. K najvýraznejšiemu poklesu ukazovateľa došlo u MSP pôsobiacich v Trnavskom (o 1,7 dňa), Žilinskom a Bratislavskom kraji (oba kraje o 1,5 dňa). Naopak, najnižšiu dynamiku poklesu zaznamenali MSP v Nitrianskom (o 0,8 dňa) a Trenčianskom (o 0,9 dňa) kraji. Najlepšiu platobnú disciplínu v rámci krajov dosiahli v roku 2017 MSP pôsobiace v Nitrianskom kraji (11,1 dní) nasledované podnikmi z Prešovského kraja (11,2 dní). Napriek minimálnym rozdielom medzi výsledkami jednotlivých krajov, trvala úhrada záväzkov najdlhšie MSP pôsobiacim v Žilinskom kraji (12,5 dní).

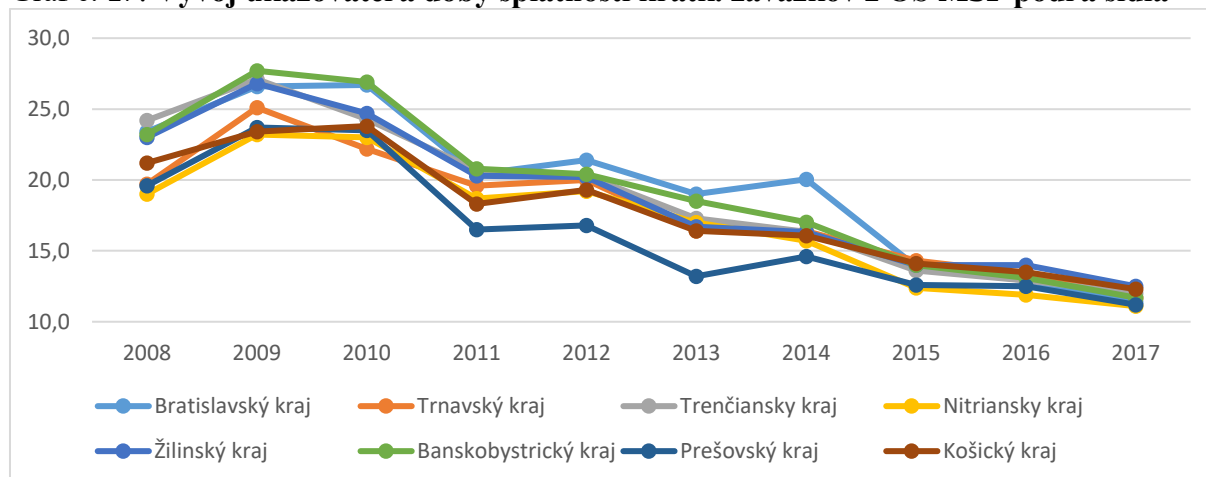
Tab. č. 20: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	23,4	26,6	26,7	20,4	21,4	19,0	20,0	13,9	12,9	11,4	↓ 1,5
Trnavský kraj	19,7	25,1	22,2	19,6	20,0	16,4	16,4	14,3	13,4	11,7	↓ 1,7
Trenčiansky kraj	24,2	27,1	24,3	20,7	20,3	17,3	16,3	13,6	12,9	12,0	↓ 0,9
Nitriansky kraj	19,0	23,2	23,0	18,7	19,2	17,0	15,7	12,4	11,9	11,1	↓ 0,8
Žilinský kraj	23,0	26,8	24,7	20,3	20,2	16,7	16,3	14,0	14,0	12,5	↓ 1,5
Banskobystrický kraj	23,2	27,7	26,9	20,8	20,4	18,5	17,0	14,0	13,1	11,7	↓ 1,4
Prešovský kraj	19,6	23,7	23,5	16,5	16,8	13,2	14,6	12,6	12,5	11,2	↓ 1,3
Košický kraj	21,2	23,4	23,8	18,3	19,3	16,4	16,1	14,1	13,5	12,3	↓ 1,2

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ doby splatnosti záväzkov z OS má dlhodobu klesajúci trend, čo možno hodnotiť pozitívne. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 a aj krízovým rokom 2009 sa platobná disciplína MSP vo všetkých krajoch SR výrazne zlepšila. Medzi kraje s dlhodobu nadpriemernými výsledkami ukazovateľa doby splatnosti záväzkov z OS patria Prešovský a Nitriansky kraj. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP v členení podľa sídla v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 17.

Graf č. 17: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátk. záväzkov z OS MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.4 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem došlo k skráteniu doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS vo všetkých typoch právnych foriem s výnimkou FO zapísaných v Obchodnom registri, ktoré zaznamenali medziročný nárast ukazovateľa o 0,3 dňa. Platobná disciplína sa medziročne zlepšila predovšetkým v akciových spoločnostiach a družstvách, ktoré uhradili svoje záväzky o 2,2 dňa skôr. Doba úhrady záväzkov z OS v spoločnostiach s ručením obmedzeným a ostatných právnych formách sa medziročne skrátila o 1,3 resp. 1,0 dňa. V absolútnej hodnote dosiahli najkratšiu dobu splatnosti záväzkov z OS ostatné právne formy (2,5 dní), FO zapísané v Obchodnom registri (7,8 dní) a spoločnosti s ručením obmedzeným (11,4 dní). Doba splatnosti záväzkov z OS akciových spoločností a družstiev bola výrazne dlhšia. Najdlhšie trvala úhrada záväzkov z OS akciovým spoločnostiam (55,4 dní).

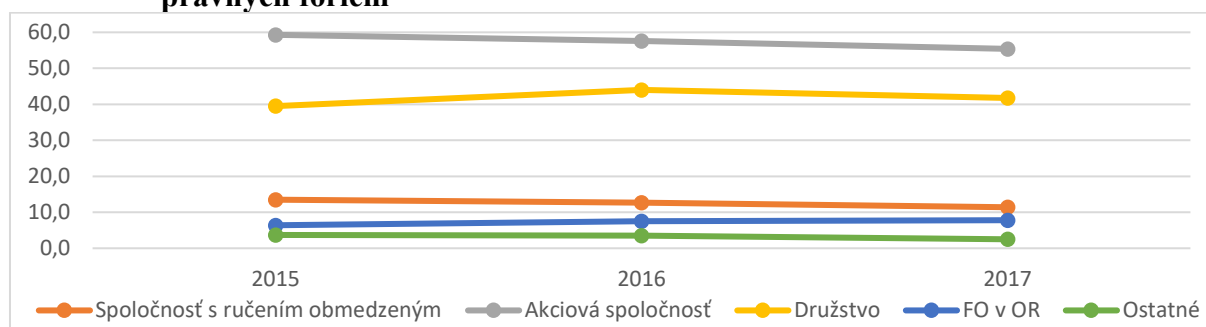
Tab. č. 21: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	13,5	12,7	11,4	↓ 1,3
Akciová spoločnosť	59,3	57,6	55,4	↓ 2,2
Družstvo	39,5	44,0	41,8	↓ 2,2
FO v OR	6,4	7,5	7,8	↑ 0,3
Ostatné	3,7	3,5	2,5	↓ 1,0

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rokoch 2015 – 2017 možno badať rôzne trendy vývoja naprieč jednotlivými právnymi formami. Zatiaľ čo doba splatnosti záväzkov z OS v spoločnostiach s ručením obmedzeným, akciových spoločnostiach a ostatných právnych formách v analyzovanom období každoročne klesala, pri FO zapísaných v Obchodnom registri naopak každoročne narastala. Dlhodobu najnižšiu dobu splatnosti krátkodobých záväzkov dosahujú ostatné právne formy. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti záväzkov z OS MSP v rokoch 2015 – 2017 podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 18.

Graf č. 18: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem

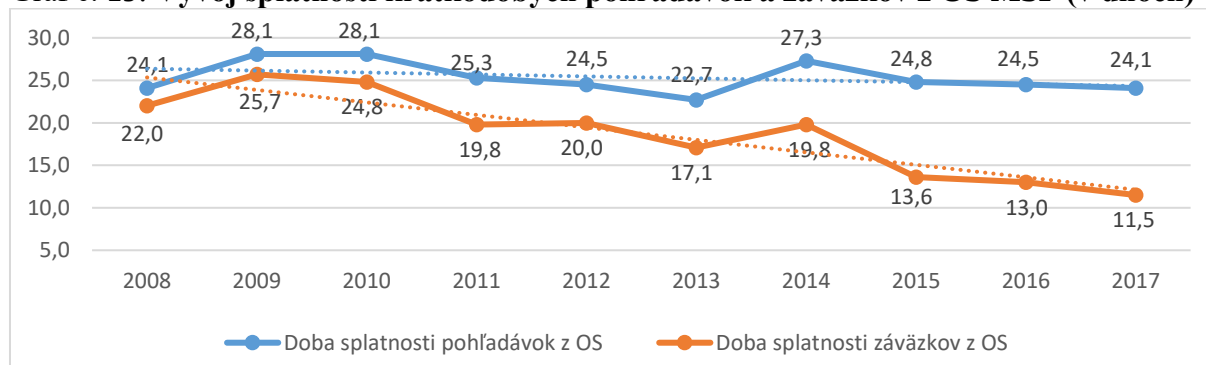
Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.5 Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS

Porovnaním doby splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z obchodného styku možno získať informáciu o pozícii MSP voči svojim dodávateľom a odberateľom. Z podnikového hľadiska možno považovať za optimálny stav taký, keď doba splatnosti záväzkov z OS mierne prevyšuje dobu splatnosti pohľadávok z OS. V tom prípade získava podnik finančné prostriedky od svojich odberateľov skôr ako uhradza finančné prostriedky svojim dodávateľom. Uvedená situácia umožňuje podniku dočasne využívať väčšie množstvo finančných prostriedkov, čím nevzniká riziko platobnej neschopnosti. Je však potrebné poznamenať, že doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku by nemala výrazne prevyšovať dobu splatnosti krátkodobých pohľadávok.

Doba inkasa pohľadávok aj záväzkov z OS medziročne poklesla. Rozdiel medzi dobou splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS sa však zvýšil z 11,5 dní v roku 2016 na 12,6 dní v roku 2017. Doba splatnosti pohľadávok z OS teda výrazne prevyšuje dobu splatnosti záväzkov z OS, čo na jednej strane vypovedá o dobrej platobnej disciplíne MSP, avšak dlhodobo môže uvedený stav spôsobovať MSP problémy s nedostatkom pohotových peňažných prostriedkov v dôsledku neskoršej úhrady od svojich odberateľov.

Graf č. 19: Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS MSP (v dňoch)

Zdroj: vlastné spracovanie

5 Obrat aktív

Ukazovateľ obrat aktív vyjadruje pomer tržieb k celkovým aktívam podniku. Vypovedá o účinnosti využitia majetku v transformačnom procese. Výsledná hodnota odpovedá na otázku, koľkokrát sa celkové aktíva vrátia vo forme tržieb za jeden rok.

5.1 Obrat aktív podľa veľkostných kategórií

Medián obratu aktív celej skupiny malých a stredných podnikov dosiahol v roku 2017 hodnotu 0,93, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje mierne zníženie účinnosti využitia majetku - o 0,02 bodu.

V medziročnom porovnaní sa zvýšila hodnota ukazovateľa obratu aktív v stredných podnikoch (o 0,08 bodu) a malých podnikoch (o 0,05 bodu). Naopak zníženie obratu aktív zaznamenali mikropodniky, ktorých obrat sa medziročne znížil o 0,02 bodu z 0,88 v roku 2016 na 0,86 v roku 2017. Spomedzi MSP dosiahli najvyššiu mieru využitia majetku stredné podniky, ktorých aktíva sa vrátili vo forme tržieb 1,79-krát za rok. Podobnú účinnosť využitia majetku dosiahli aj malé podniky, ktoré dosiahli obrat aktív na úrovni 1,77. Mikropodniky dosiahli v porovnaní s malými a strednými podnikmi výrazne nižšiu účinnosť využitia majetku – „iba“ 0,86. Hodnoty obratu aktív podnikateľských subjektov v členení podľa veľkostných kategórií v rokoch 2008 – 2017 sú uvedené v tabuľke č. 22.

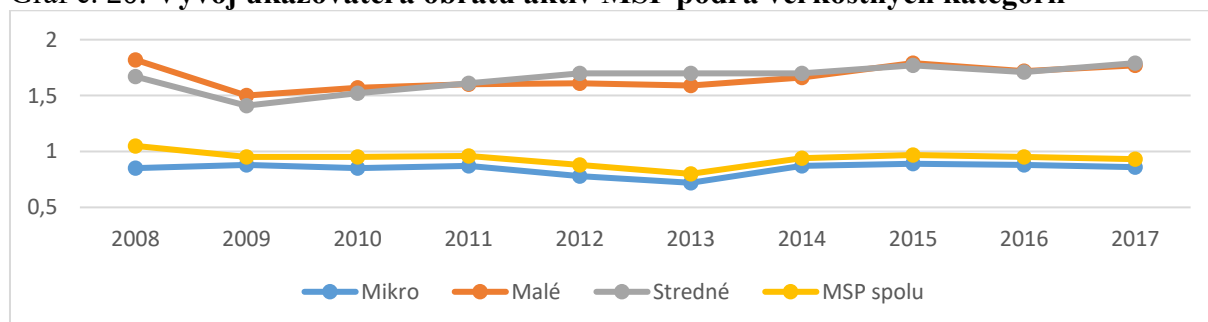
Tab. č. 22: Obrat aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	0,85	0,88	0,85	0,87	0,78	0,72	0,87	0,89	0,88	0,86	↓ 0,02
Malé	1,82	1,50	1,57	1,60	1,61	1,59	1,66	1,79	1,72	1,77	↑ 0,05
Stredné	1,67	1,41	1,52	1,61	1,70	1,70	1,70	1,77	1,71	1,79	↑ 0,08
MSP spolu	1,05	0,95	0,95	0,96	0,88	0,80	0,94	0,97	0,95	0,93	↓ 0,02
Veľké	1,80	1,63	1,78	1,82	1,98	1,92	2,04	1,98	2,00	2,05	↑ 0,05

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Napriek tomu, že obrat aktív stredných a malých podnikov v roku 2017 stále nedosiahol hodnoty z predkrízového roku 2008, vývoj naznačuje, že dosiahnuté výsledky sa k nim pomaly približujú. V porovnaní s krízovým rokom 2009 však nastalo v uvedených kategóriách MSP výrazné zlepšenie. Dlhodobu najnižšiu obrat aktív dosahujú mikropodniky, ktoré si udržujú relatívne stabilný trend počas všetkých analyzovaných rokov.

Graf č. 20: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.2 Obrat aktív podľa odvetví

V členení podľa odvetví medziročne klesol obrat aktív MSP vo všetkých odvetviach s výnimkou obchodu, ktorý zaznamenal nárast o 0,09 bodu. Najväčší pokles zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví priemyslu (o 0,06 bodu) nasledované stavebnými podnikmi a podnikmi služieb (o 0,05 bodu). V absolútnej hodnote dosiahli najpriaznivejšie hodnoty podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva a obchodu (1,09) nasledované priemyselnými MSP (1,07). Účinnosť využitia majetku MSP pôsobiacich v odvetví pôdohospodárstva a služieb bola však výrazne nižšia – na úrovni 0,53 resp. 0,86, čo je do značnej miery spôsobené aj charakterom podnikateľskej činnosti.

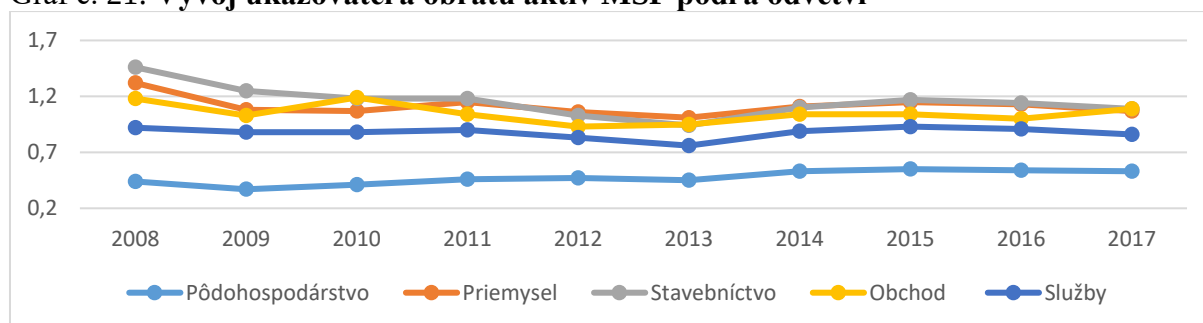
Tab. č. 23: Obrat aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	0,44	0,37	0,41	0,46	0,47	0,45	0,53	0,55	0,54	0,53	↓ 0,01
Priemysel	1,32	1,08	1,07	1,15	1,06	1,01	1,11	1,15	1,13	1,07	↓ 0,06
Stavebníctvo	1,46	1,25	1,18	1,18	1,03	0,94	1,1	1,17	1,14	1,09	↓ 0,05
Obchod	1,18	1,03	1,19	1,04	0,93	0,95	1,04	1,04	1,00	1,09	↑ 0,09
Služby	0,92	0,88	0,88	0,9	0,83	0,76	0,89	0,93	0,91	0,86	↓ 0,05

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rámci dlhodobého porovnania došlo v roku 2017 v porovnaní s rokom 2008 k zvýšeniu hodnoty ukazovateľa obratu aktív len v pôdohospodárstve – o 0,09 bodu. Ostatné odvetvia ani v roku 2017 nedosiahli hodnoty z predkrízového obdobia. Vývoj mediánu ukazovateľa obratu aktív podľa jednotlivých odvetví za posledných 10 rokov znázorňuje graf č. 21.

Graf č. 21: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.3 Obrat aktív podľa sídla

V medziročnom porovnaní došlo k miernemu zníženiu hodnoty mediánu obratu aktív MSP vo všetkých krajoch SR s výnimkou Žilinského kraja, v ktorom sa hodnota ukazovateľa medziročne nemenila. K najvýraznejšiemu poklesu došlo v Trnavskom a Košickom kraji (o 0,03 bodu). Napriek medziročnému poklesu, využívali najúčinnejšie majetok naďalej MSP v Trenčianskom kraji (1,09), nasledované podnikmi pôsobiacimi v Žilinskom (1,07) a Prešovskom kraji (1,03). Podľa dosiahnutých hodnôt obratu aktív, najmenej účinne využívali majetok MSP pôsobiace v Bratislavskom kraji – na úrovni 0,79. Mediány ukazovateľa obratu aktív v rokoch 2008 – 2017 sú uvedené v tabuľke č. 24.

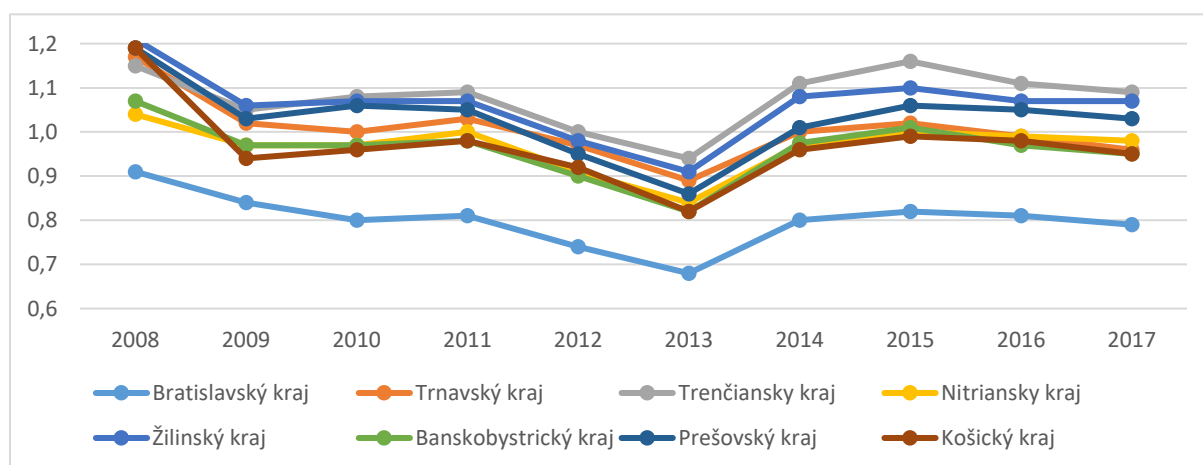
Tab. č. 24: Obrat aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	0,91	0,84	0,80	0,81	0,74	0,68	0,80	0,82	0,81	0,79	↓ 0,02
Trnavský kraj	1,17	1,02	1,00	1,03	0,97	0,89	1,00	1,02	0,99	0,96	↓ 0,03
Trenčiansky kraj	1,15	1,05	1,08	1,09	1,00	0,94	1,11	1,16	1,11	1,09	↓ 0,02
Nitriansky kraj	1,04	0,97	0,97	1,00	0,91	0,84	0,97	1,00	0,99	0,98	↓ 0,01
Žilinský kraj	1,21	1,06	1,07	1,07	0,98	0,91	1,08	1,10	1,07	1,07	=
Banskobystrický kraj	1,07	0,97	0,97	0,98	0,90	0,82	0,98	1,01	0,97	0,95	↓ 0,02
Prešovský kraj	1,19	1,03	1,06	1,05	0,95	0,86	1,01	1,06	1,05	1,03	↓ 0,02
Košický kraj	1,19	0,94	0,96	0,98	0,92	0,82	0,96	0,99	0,98	0,95	↓ 0,03

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V členení podľa sídla nedošlo v porovnaní s rokom 2008 k zlepšeniu v žiadnom slovenskom kraji. Dlhodobo výrazne nižšie hodnoty ukazovateľa obratu aktív v porovnaní s ostatnými kraji dosahujú MSP v Bratislavskom kraji. Naopak medzi MSP s dlhodobo nadpriemerným využitím majetku možno zaradiť subjekty pôsobiace v Trenčianskom, Žilinskom a Prešovskom kraji. Vývoj mediánu ukazovateľa obratu aktív podľa jednotlivých krajov v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 22.

Graf č. 22: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.4 Obrat aktív podľa právnych foriem

V členení MSP podľa jednotlivých právnych foriem došlo v medziročnom porovnaní k rastu obratu aktív iba v prípade ostatných právnych foriem. Obrat aktív spoločností s ručením obmedzeným a FO zapísaných v Obchodnom registri klesol o 0,02 resp. 0,07 bodu. Hodnoty ukazovateľa obratu aktív akciových spoločností a družstiev sa medziročne nemenili. Napriek poklesu obratu aktív u FO zapísaných v Obchodnom registri možno naďalej konštatovať, že táto skupina podnikateľov najlepšie využívala svoj majetok (na úrovni 1,48 bodu). Spoločnosti s ručením obmedzeným spolu s ostatnými právnymi formami dosiahli v roku 2017 medián obratu aktív na úrovni 0,95 resp. 0,91 bodu. Výrazne nižšie hodnoty dosiahli družstvá a akciové spoločnosti (0,33 resp. 0,15 bodu).

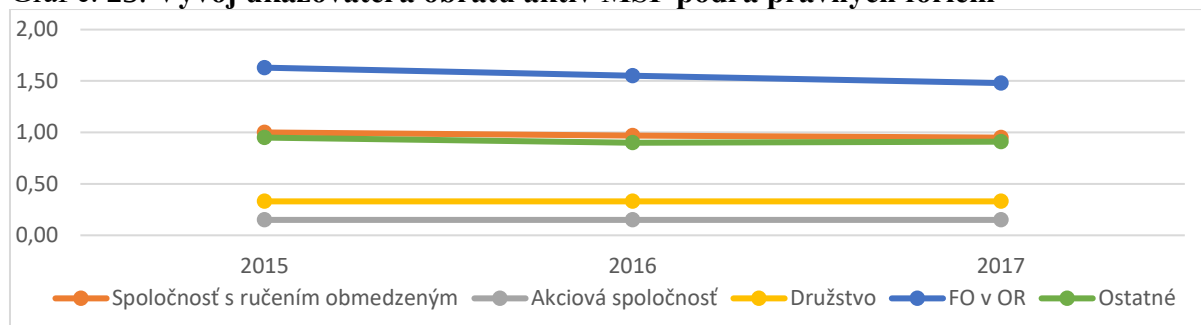
Tab. č. 25: Doba obratu aktív MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,00	0,97	0,95	↓ 0,02
Akciová spoločnosť	0,15	0,15	0,15	=
Družstvo	0,33	0,33	0,33	=
FO v OR	1,63	1,55	1,48	↓ 0,07
Ostatné	0,95	0,90	0,91	↑ 0,01

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ obratu aktív MSP v členení podľa právnych foriem sa v rokoch 2015 – 2017 vyvíjal odlišne. Zatiaľ čo sa obrat aktív akciových spoločností a družstiev v sledovanom období nemenil, v prípade ostatných právnych foriem bol zaznamenaný kolísavý priebeh. Negatívnym trendom vývoja sa vyznačovali spoločnosti s ručením obmedzeným a FO zapísané v Obchodnom registri, ktorých hodnota ukazovateľa každoročne klesala. Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 23.

Graf č. 23: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6 Celková zadlženosť aktív

Ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív vypovedá o štruktúre finančných zdrojov. Vyjadruje podiel záväzkov (vrátane časového rozlíšenia) na vlastnom imaní a záväzkoch spolu (resp. na aktívach). Ukazovateľ môže nadobúdať hodnoty od 0 % po 100 %. V prípade, že ukazovateľ dosiahne hodnotu 0 %, znamená to, že podnik pracuje len s využitím vlastného kapitálu. Naopak, ak ukazovateľ dosiahne hodnotu 100 %, podnik využíva len cudzí kapitál. Odporúčané hodnoty ukazovateľa sú veľmi individuálne – v závislosti od predmetu podnikania a odvetvia, v ktorom podnik pôsobí. Väčšinou sa pohybujú v rozmedzí od 30 do 70 %.

6.1 Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií

Medián celkovej zadlženosti aktív MSP v roku 2017 medziročne klesol o 2,40 p. b. na 55,14 % a dosiahol historické minimum. O pokles ukazovateľa celej skupiny MSP sa postarali mikropodniky, ktorých celková zadlženosť medziročne klesla o 2,96 p. b. Kategória malých a stredných podnikov zaznamenala v roku 2017 medziročný nárast hodnôt ukazovateľa o 0,05 resp. 1,86 p. b. Spomedzi MSP sa najmenej zadlžovali mikropodniky (52,60 %) a najviac malé podniky (70,90 %).

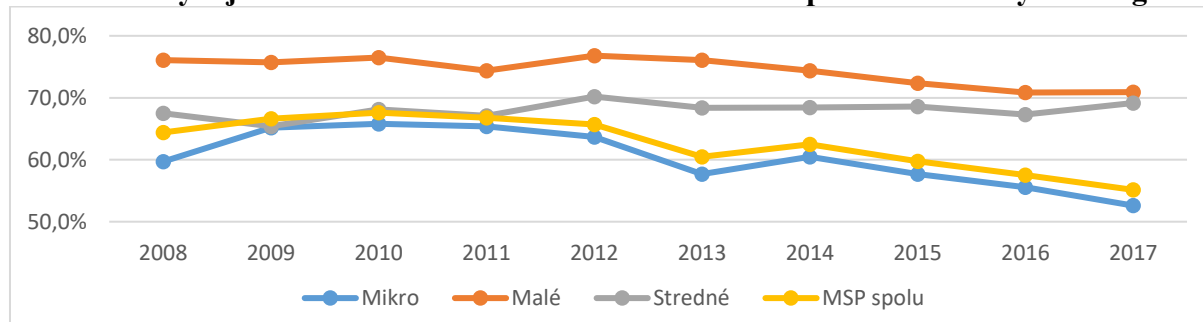
Tab. č. 26: Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	59,70%	65,20%	65,80%	65,40%	63,70%	57,70%	60,48%	57,68%	55,56%	52,60%	↓ 2,96
Malé	76,10%	75,70%	76,50%	74,40%	76,80%	76,10%	74,37%	72,36%	70,85%	70,90%	↑ 0,05
Stredné	67,50%	65,40%	68,10%	67,10%	70,20%	68,40%	68,41%	68,60%	67,29%	69,15%	↑ 1,86
MSP spolu	64,40%	66,60%	67,60%	66,80%	65,70%	60,50%	62,49%	59,73%	57,54%	55,14%	↓ 2,40
Veľké	66,20%	64,90%	65,40%	66,60%	66,20%	65,70%	64,40%	65,38%	65,77%	66,71%	↑ 0,94

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 sa MSP s výnimkou stredných podnikov zadlžovali v roku 2017 menej. Najväčší pokles zaznamenali mikropodniky, ktorých celková zadlženosť klesla o 7,10 p. b. Mikropodniky sa zároveň vyznačujú dlhodobo najnižším podielom cudzích zdrojov. Naopak, dlhodobo najviac zadlženou skupinou v rámci MSP sú malé podniky. Zadlženosť stredných podnikov si udržiava stabilný trend – pod hranicou 70 %.

Graf č. 24: Vývoj ukazovateľa celk. zadlženosti aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.2 Celková zadlženosť aktív podľa odvetví

V medziročnom porovnaní došlo k poklesu celkovej zadlženosti aktív v troch z piatich analyzovaných odvetví – stavebníctve (o 6,51 p. b.), priemysle (o 4,76 p. b.) a službách (o 2,98 p. b.). Naopak, v porovnaní s rokom 2016 využívali v roku 2017 viac cudzích zdrojov MSP pôsobiace v pôdohospodárstve a obchode, čo sa prejavilo nárastom celkovej zadlženosti pôdohospodárskych a obchodných MSP o 0,27 resp. 1,65 p. b. V absolútnej hodnote patrili medzi najmenej zadlžené podniky MSP pôsobiace v pôdohospodárstve (46,36 %) a službách (49,99 %). Najvyššiu celkovú zadlženosť aktív dosiahli v roku 2017 obchodné podniky – na úrovni 67,16 %. Z dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že štruktúra finančných zdrojov slovenských malých a stredných podnikov v roku 2017 neprekročila odporúčanú hranicu v žiadnom z analyzovaných odvetví a nachádza sa v rozmedzí od 46 – 68 %.

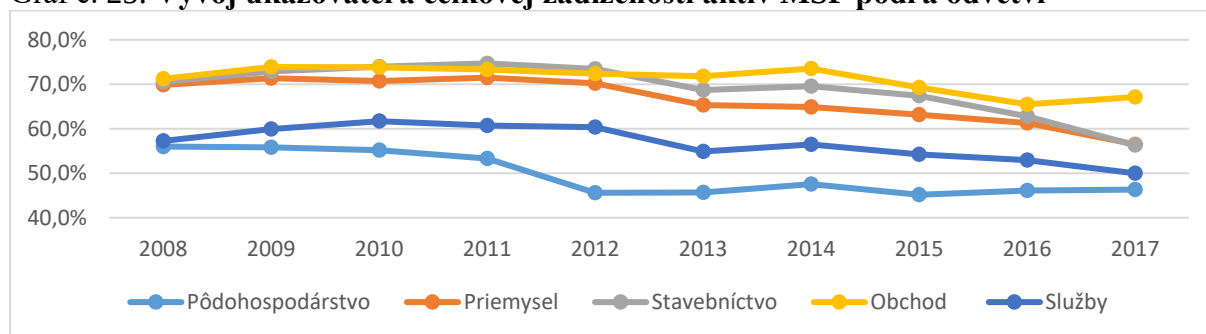
Tab. č. 27: Celková zadlženosť aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	56,00%	55,80%	55,20%	53,30%	45,60%	45,70%	47,53%	45,16%	46,09%	46,36%	↑ 0,27
Priemysel	69,90%	71,40%	70,70%	71,50%	70,20%	65,30%	64,93%	63,19%	61,27%	56,51%	↓ 4,76
Stavebníctvo	70,50%	72,90%	74,00%	74,70%	73,50%	68,70%	69,58%	67,42%	62,82%	56,31%	↓ 6,51
Obchod	71,20%	73,90%	73,80%	73,30%	72,40%	71,80%	73,54%	69,32%	65,51%	67,16%	↑ 1,65
Služby	57,30%	59,90%	61,70%	60,70%	60,40%	54,90%	56,51%	54,25%	52,97%	49,99%	↓ 2,98

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska má ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív klesajúci trend vo všetkých odvetviach. Spomedzi analyzovaných odvetví dosahujú dlhodobo najnižšiu celkovú zadlženosť pôdohospodárske podniky. Naopak medzi odvetvia s najvyššou zadlženosťou možno zaradiť obchodné a stavebné podniky. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 došlo k poklesu ukazovateľa vo všetkých odvetviach. Podniky sú vzhľadom na uplynulé dôsledky krízy naďalej opatrnejšie v čerpaní cudzích zdrojov a vo väčšej miere sa spoliehajú na financovanie z vlastných zdrojov. Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti podľa jednotlivých odvetví za obdobie r. 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 25.

Graf č. 25: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.3 Celková zadlženosť aktív podľa sídla

Pozitívny vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti dosiahli MSP na regionálnej úrovni. Vo všetkých slovenských krajoch klesla celková zadlženosť MSP. Najväčší medziročný pokles zaznamenali MSP v Bratislavskom kraji (o 3,08 p .b.). Naopak najmenej poklesla zadlženosť podnikov v Trenčianskom kraji (o 1,43 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení bola zadlženosť MSP z regionálneho hľadiska vyrovnaná a v roku 2017 sa pohybovala v rozpätí od 53,64 % v Prešovskom kraji po 55,99 % v Trnavskom kraji.

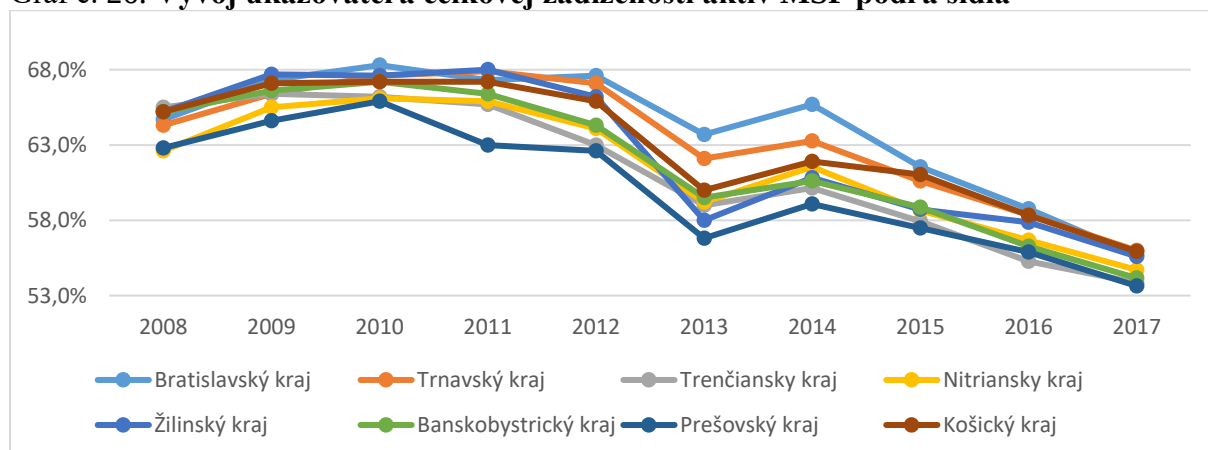
Tab. č. 28: Celková zadlženosť aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	64,70%	67,30%	68,30%	67,30%	67,60%	63,70%	65,69%	61,54%	58,77%	55,69%	↓ 3,08
Trnavský kraj	64,30%	66,40%	67,60%	67,90%	67,10%	62,10%	63,26%	60,60%	58,35%	55,99%	↓ 2,36
Trenčiansky kraj	65,50%	66,40%	66,20%	65,70%	63,00%	59,00%	60,14%	57,93%	55,28%	53,85%	↓ 1,43
Nitriansky kraj	62,60%	65,50%	66,10%	65,90%	64,10%	59,20%	61,55%	58,66%	56,68%	54,71%	↓ 1,97
Žilinský kraj	65,20%	67,70%	67,60%	68,00%	66,20%	58,00%	60,82%	58,71%	57,86%	55,60%	↓ 2,26
Banskobystrický kraj	65,20%	66,60%	67,20%	66,40%	64,30%	59,50%	60,62%	58,87%	56,28%	54,16%	↓ 2,12
Prešovský kraj	62,80%	64,60%	65,90%	63,00%	62,60%	56,80%	59,09%	57,49%	55,88%	53,64%	↓ 2,24
Košický kraj	65,20%	67,10%	67,20%	67,20%	65,90%	60,00%	61,90%	61,03%	58,34%	55,93%	↓ 2,41

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Obdobne ako pri vývoji ukazovateľa z odvetvového hľadiska, aj z regionálneho má ukazovateľ celkovej zadlženosti dlhodobý klesajúci trend vo všetkých krajoch. Medzi MSP s dlhodobou nízkou mierou zadlženosti aktív patria podniky pôsobiace v Prešovskom a Trenčianskom kraji. Naopak, medzi kraje s vyššou mierou využívania cudzích zdrojov možno zaradiť Bratislavský, Košický a Trnavský kraj. V porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu zadlženosti aktív MSP vo všetkých slovenských krajoch. MSP dosahovali z regionálneho hľadiska v období rokov 2008-2017 odporúčanú hodnotu ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív. Vývoj ukazovateľa v analyzovanom období znázorňuje graf č. 26.

Graf č. 26: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.4 Celková zadlženosť aktív podľa právnych foriem

V rámci jednotlivých právnych foriem došlo v roku 2017 k poklesu celkovej zadlženosti aktív MSP v troch typoch podnikov – spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 2,53 p. b.), FO zapísaných v Obchodnom registri (o 1,28 p. b.) a ostatných právnych formách (o 2,97 p. b.). K zvýšeniu zadlženosti aktív došlo v družstvách (o 1,33 p. b.) a akciových spoločnostiach (o 0,45 p. b.). Najnižšou zadlženosťou spomedzi všetkých právnych foriem sa vyznačovali FO zapísané v Obchodnom registri (na úrovni 27,43 %) nasledované ostatnými právnymi formami (34,76 %). V porovnaní s odporúčaným rozsahom hodnôt celkovej zadlženosti, dosahujú FO zapísané v Obchodnom registri príliš nízku hodnotu zadlženosti, čo môžeme z hľadiska platobnej disciplíny hodnotiť pozitívne, na druhej strane však príliš vysoký podiel vlastných zdrojov poukazuje na neefektívnosť vo využití finančných zdrojov.

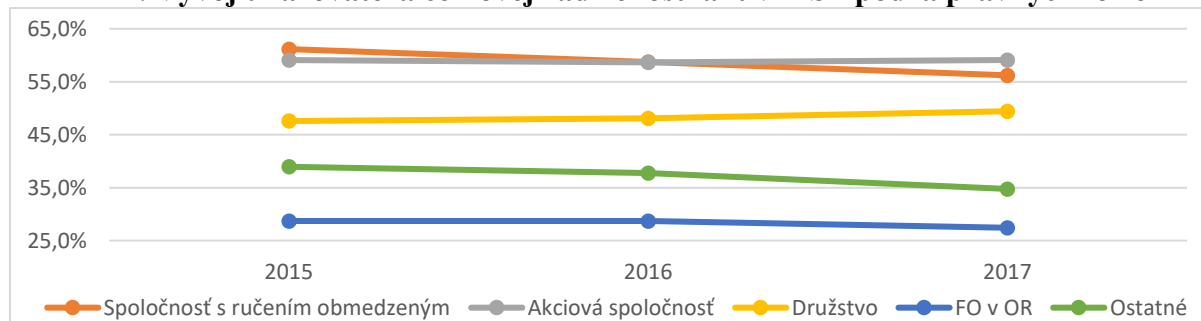
Tab. č. 29: Celková zadlženosť aktív MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	61,16%	58,74%	56,21%	↓ 2,53
Akciová spoločnosť	59,09%	58,65%	59,10%	↑ 0,45
Družstvo	47,58%	48,10%	49,43%	↑ 1,33
FO v OR	28,71%	28,71%	27,43%	↓ 1,28
Ostatné	38,94%	37,73%	34,76%	↓ 2,97

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív MSP v členení podľa právnych foriem mal vo väčšine analyzovaných právnych foriem v rokoch 2015 – 2017 pozitívny trend. Najvýraznejším znížením ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív sa vyznačovali spoločnosti s ručením obmedzeným a ostatné právne formy, ktorých hodnota ukazovateľa každoročne klesala. Klesajúcim trendom sa vyznačovali aj FO zapísané v Obchodnom registri. Naopak, negatívnym trendom sa vyznačovali družstvá, ktoré zaznamenali každoročný nárast hodnôt ukazovateľa. Vývoj celkovej zadlženosti aktív akciových spoločností mal v priebehu uvedených troch rokov kolísavý priebeh. Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP v členení podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 27.

Graf č. 27: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery

Malé a stredné podniky považujú dlhodobu za jednu z najväčších bariér v podnikaní a jeho rozvíjaní financovanie. Nakoľko nedisponujú veľkým množstvom kapitálu a často ide aj o novozaložené podniky bez histórie, banky sú v poskytovaní úverov pre MSP opatrné. Ukazovateľ podielu malých a stredných podnikov využívajúcich bankové úvery vyjadruje podiel podnikateľských subjektov, ktoré vo finančných výkazoch vykazujú využívanie bankového úveru na celkovom počte podnikateľských subjektov.

7.1 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

V porovnaní s rokom 2016 miera využívania bankových úverov MSP v roku 2017 mierne poklesla (o 0,09 p. b.) – z 18,89 % na 18,80 %. Jedinou veľkostnou kategóriou MSP, ktorá zaznamenala medziročný nárast boli malé podniky, ktorých podiel využívania bankových úverov vzrástol o 0,09 p. b. Naopak, u mikropodnikov a stredných podnikov došlo k poklesu využívania bankových úverov – o 0,10 resp. 0,75 p. b. Spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií sú bankové úvery najviac využívané v stredných podnikoch – až 53,20 % z nich využívalo v roku 2017 úverové financovanie. V kategórii mikropodnikov využívalo v roku 2017 bankové úvery len 16,30 % podnikateľských subjektov. Tento nízky podiel súvisí s kapitálovou silou podniku a jeho úverovou históriou. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podniku rastie aj potreba využívania bankových úverov. Aj keď je potrebné podotknúť, že v prípade stredných a veľkých podnikov sa rozdiel vytráca.

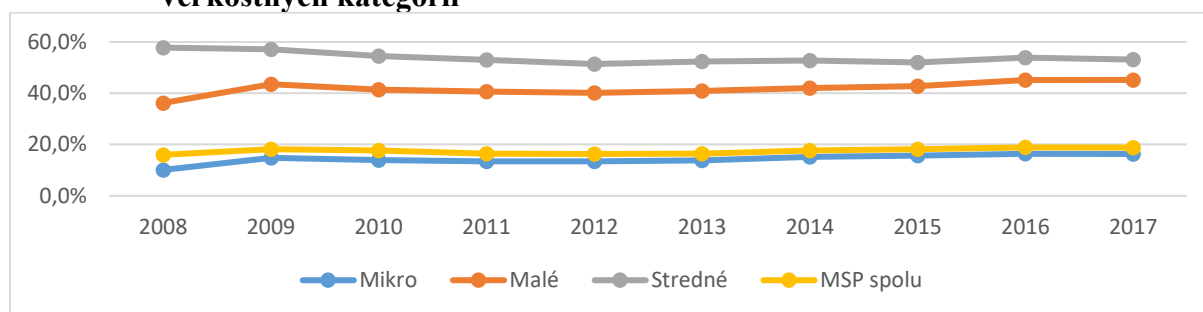
Tab. č. 30: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	10,10%	14,80%	13,90%	13,50%	13,40%	13,80%	15,20%	15,70%	16,40%	16,30%	↓ 0,10
Malé	36,20%	43,50%	41,40%	40,60%	40,20%	40,90%	42,00%	42,80%	45,11%	45,20%	↑ 0,09
Stredné	57,80%	57,10%	54,50%	53,00%	51,40%	52,40%	52,80%	52,00%	53,95%	53,20%	↓ 0,75
MSP spolu	16,00%	18,20%	17,70%	16,50%	16,30%	16,40%	17,70%	18,20%	18,89%	18,80%	↓ 0,09
Veľké	60,00%	56,70%	54,20%	55,30%	56,70%	57,40%	53,50%	53,90%	53,98%	51,90%	↓ 2,08

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 využívalo v roku 2017 viac podnikov bankové úvery vo veľkostnej kategórii mikropodnikov (o 6,2 p. b.) a malých podnikov (o 9,0 p. b.). Podiel stredných podnikov využívajúcich bankové úvery z dlhodobého hľadiska klesol za posledných 10 rokov o 4,6 p. b. Z hľadiska dynamiky ukazovateľa rastie využívanie bankových úverov hlavne v kategórii malých podnikov. Využívanie bankových úverov v stredných podnikoch má dlhodobu klesajúci trend. Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 28.

Graf č. 28: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.2 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Podiel malých a stredných podnikov využívajúcich bankové úvery sa v jednotlivých odvetviach v roku 2017 vyvíjal odlišne. Medziročne vzrástol záujem o financovanie prostredníctvom bankových úverov u MSP pôsobiach v odvetví obchodu a pôdohospodárstva, v ktorých bol zaznamenaný nárast podielu MSP využívajúcich bankové úvery o 2,43 resp. 0,62 p. b. Naopak, poklesom podielu MSP využívajúcich bankové úvery sa vyznačovali podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví priemyslu (o 3,22 p. b.), stavebníctva (o 1,26 p. b.) a služieb (o 0,41 p. b.). Najvyšší podiel podnikov využívajúcich bankové úvery dosiahli v roku 2017 priemyselné podniky – na úrovni 23,50 %. V najnižšej miere využívali bankové úvery MSP poskytujúce služby – len 16,10 %.

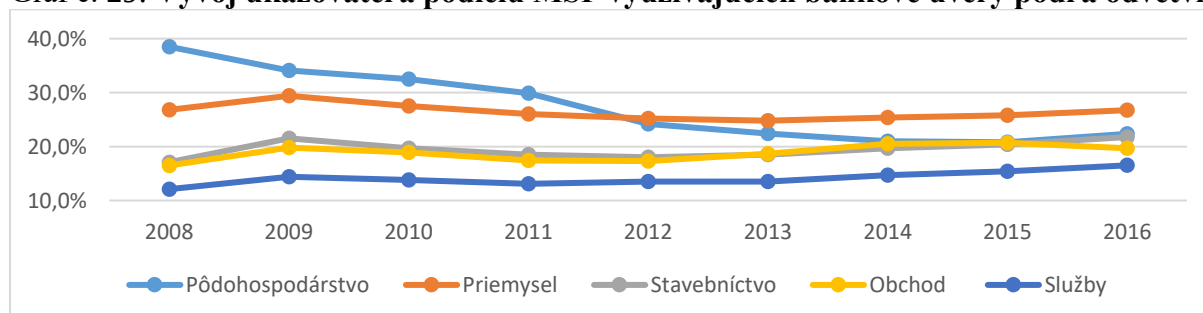
Tab. č. 31: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	38,50%	34,10%	32,50%	29,90%	24,20%	22,40%	21,00%	20,80%	22,38%	23,00%	↑ 0,62
Priemysel	26,80%	29,40%	27,50%	26,00%	25,20%	24,80%	25,40%	25,80%	26,72%	23,50%	↓ 3,22
Stavebníctvo	17,10%	21,50%	19,70%	18,50%	18,00%	18,50%	19,70%	20,40%	21,76%	20,50%	↓ 1,26
Obchod	16,50%	19,80%	18,90%	17,40%	17,30%	18,70%	20,50%	20,70%	19,67%	22,10%	↑ 2,43
Služby	12,10%	14,40%	13,80%	13,10%	13,50%	13,50%	14,70%	15,40%	16,51%	16,10%	↓ 0,41

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom horizonte je badateľný výrazný pokles MSP využívajúcich úvery v odvetví pôdohospodárstva. V ostatných odvetviach došlo za posledných 5 rokov k miernemu nárastu vo využívaní bankových úverov. Medzi odvetvia s dlhodobou najvyššou mierou využitia bankových úverov možno zaradiť priemysel a pôdohospodárstvo.

Graf č. 29: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.3 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Z regionálneho hľadiska došlo vo väčšine slovenských krajov k miernemu poklesu podielu MSP využívajúcich bankové úvery. Najväčší medziročný pokles záujmu o využívanie bankových úverov zaznamenali MSP pôsobiace v Trenčianskom a Prešovskom kraji (pokles o 0,29 resp. 0,21 p. b.). Rast využívania bankových úverov zo strany MSP možno spozorovať v Nitrianskom (o 0,45 p. b.), Žilinskom (o 0,24 p. b.) a Trnavskom kraji (o 0,18 p. b.). Napriek odlišným medziročným zmenám možno konštatovať, že využívanie bankových úverov je na regionálnej úrovni relatívne vyrovnané. V roku 2017 využívali najviac bankové úvery MSP pôsobiace v Prešovskom kraji (22,00 %), nasledované podnikmi z Banskobystrického (21,70 %) a Trnavského kraja (21,10 %). S výrazným odstupom od ostatných krajov využívali bankové úvery bratislavské MSP, z ktorých financovalo svoje potreby prostredníctvom bankového úveru len 14,70 % MSP.

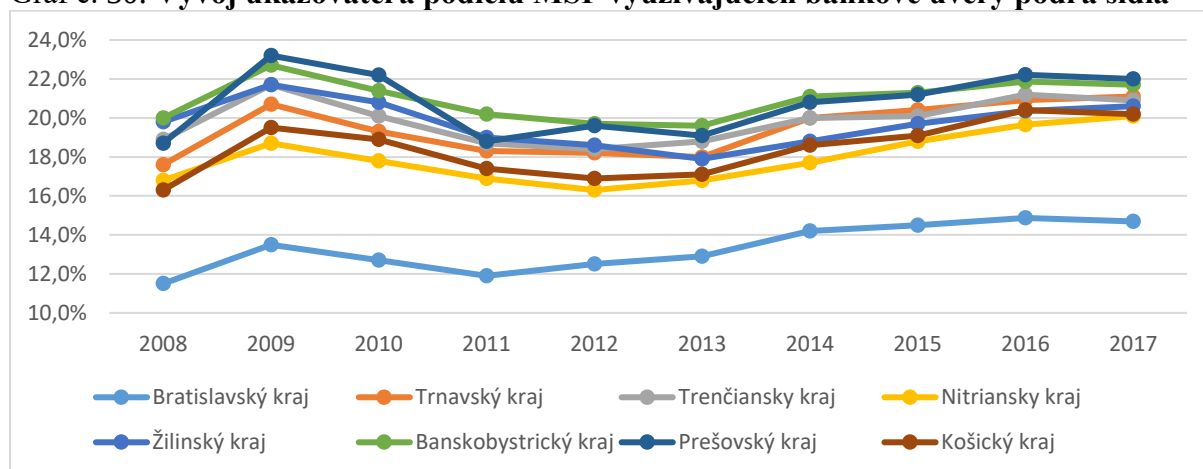
Tab. č. 32: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	11,50%	13,50%	12,70%	11,90%	12,50%	12,90%	14,20%	14,50%	14,87%	14,70%	↓ 0,17
Trnavský kraj	17,60%	20,70%	19,30%	18,30%	18,20%	18,00%	20,00%	20,40%	20,92%	21,10%	↑ 0,18
Trenčiansky kraj	18,90%	21,70%	20,10%	18,70%	18,40%	18,80%	20,00%	20,10%	21,19%	20,90%	↓ 0,29
Nitriansky kraj	16,80%	18,70%	17,80%	16,90%	16,30%	16,80%	17,70%	18,80%	19,65%	20,10%	↑ 0,45
Žilinský kraj	19,80%	21,70%	20,80%	19,00%	18,60%	17,90%	18,80%	19,70%	20,36%	20,60%	↑ 0,24
Banskobystrický kraj	20,00%	22,70%	21,40%	20,20%	19,70%	19,60%	21,10%	21,30%	21,87%	21,70%	↓ 0,17
Prešovský kraj	18,70%	23,20%	22,20%	18,80%	19,60%	19,10%	20,80%	21,20%	22,21%	22,00%	↓ 0,21
Košický kraj	16,30%	19,50%	18,90%	17,40%	16,90%	17,10%	18,60%	19,10%	20,40%	20,20%	↓ 0,20

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dynamiky mal vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery obdobný priebeh vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s ostatnými kraji využíva bankové úvery dlhodobo výrazne nižšie percento MSP pôsobiacich v Bratislavskom kraji. Medzi kraje s najvyšším podielom MSP využívajúcich bankové úvery možno zaradiť Prešovský a Banskobystrický kraj.

Graf č. 30: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.4 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

V členení na základe právnych foriem bol medziročný vývoj u jednotlivých typov MSP taktiež odlišný. Najväčší rast podielu podnikateľských subjektov využívajúcich bankové úvery dosiahli v roku 2017 FO zapísané v Obchodnom registri – o 0,44 p. b. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol podiel subjektov využívajúcich bankové úvery aj v spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 0,08 p. b.). Podiel družstiev, akciových spoločností a ostatných právnych foriem MSP využívajúcich bankové úvery medziročne klesol. Najväčší medziročný pokles ukazovateľa zaznamenali družstvá. Napriek tejto medziročnej zmene však naďalej využívali v najvyššej miere bankové úvery práve družstvá (38,20 %), nasledované FO zapísanými v Obchodnom registri (32,70 %) a akciovými spoločnosťami (26,10 %). Spomedzi spoločností s ručením obmedzeným využilo v roku 2017 bankové úvery 18,80 % MSP a z ostatných právnych foriem 9,00 % MSP.

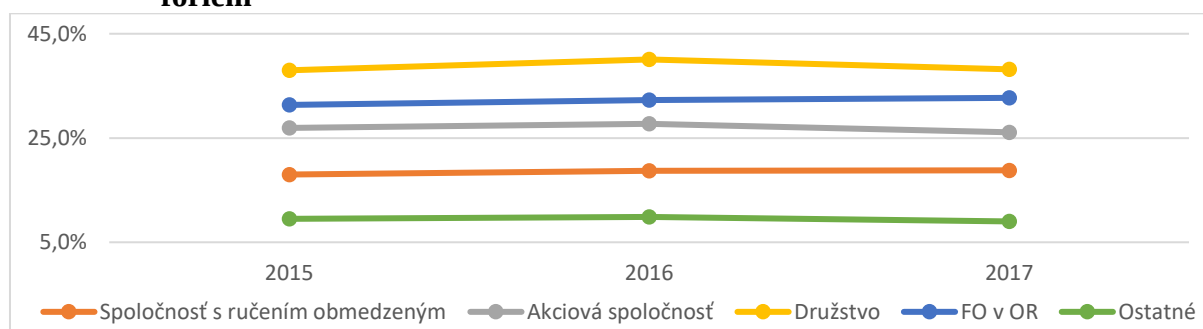
Tab. č. 33: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	18,00%	18,72%	18,80%	↑ 0,08
Akciová spoločnosť	26,94%	27,72%	26,10%	↓ 1,62
Družstvo	37,99%	40,07%	38,20%	↓ 1,87
FO v OR	31,35%	32,26%	32,70%	↑ 0,44
Ostatné	9,52%	9,86%	9,00%	↓ 0,86

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ podielu MSP využívajúcich bankové úvery dosiahol v rokoch 2015 – 2017 pozitívny trend predovšetkým u spoločností s ručením obmedzeným a FO zapísaných v Obchodnom registri, pri ktorých bol každoročne zaznamenaný nárast hodnôt ukazovateľa. Akciové spoločnosti, družstvá a ostatné právne formy sa v analyzovanom období vyznačovali kolísavým priebehom. Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery v členení podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 31.

Graf č. 31: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch

Ukazovateľ vyjadruje podiel nákladových úrokov na celkových platených bankových úveroch jednotlivých podnikateľských subjektov. Čím je hodnota ukazovateľa nižšia, tým nižšiu finančnú záťaž to pre podnik predstavuje.

8.1 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií

Podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov MSP v roku 2017 poklesol o 0,13 p. b. na 5,00 %. Medziročný pokles hodnôt ukazovateľa bol zaznamenaný v dvoch veľkostných kategóriách MSP – u mikropodnikov a malých podnikov (pokles o 0,11 resp. 0,12 p. b.). Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch u stredných podnikov sa medziročne nemenil. V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli spomedzi MSP v roku 2017 najnižší podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov stredné podniky – 3,07 %. Najvyšší podiel bol zaznamenaný v kategórii mikroopodnikov – na úrovni 5,41 %, čo súvisí s vyšším rizikom platobnej neschopnosti ako u veľkostne väčších podnikov.

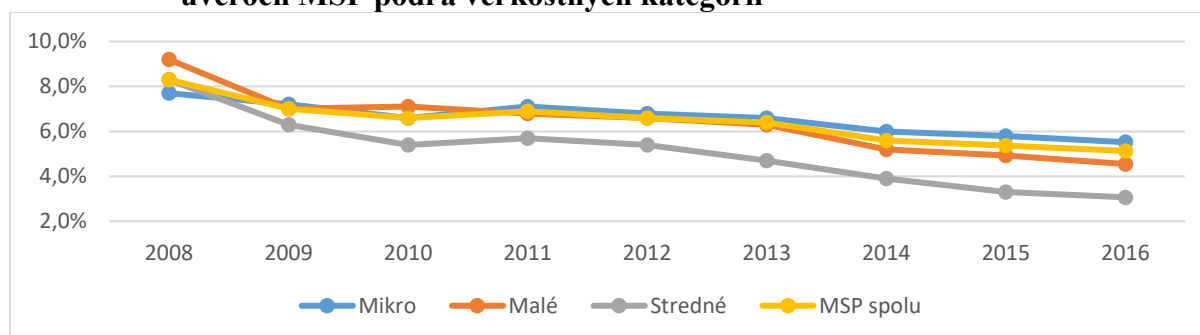
Tab. č. 34: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	7,70%	7,20%	6,60%	7,10%	6,80%	6,60%	6,00%	5,79%	5,52%	5,41%	↓ 0,11
Malé	9,20%	7,00%	7,10%	6,80%	6,60%	6,30%	5,20%	4,93%	4,55%	4,43%	↓ 0,12
Stredné	8,30%	6,30%	5,40%	5,70%	5,40%	4,70%	3,90%	3,31%	3,07%	3,07%	=
MSP spolu	8,30%	7,00%	6,60%	6,90%	6,60%	6,40%	5,60%	5,37%	5,13%	5,00%	↓ 0,13
Veľké	7,50%	5,40%	4,80%	4,80%	4,70%	3,80%	3,40%	2,56%	2,21%	2,19%	↓ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na bankových úveroch má klesajúci trend vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Dlhodobu najnižšiu hodnotu ukazovateľa dosahujú stredné podniky. V roku 2017 dosiahol ukazovateľ historické minimum vo všetkých veľkostných kategóriách. Vývoj ukazovateľa podľa veľkostných kategórií od r. 2008 do r. 2017 znázorňuje graf:

Graf č. 32: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.2 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa odvetví

V odvetvovom členení došlo k poklesu podielu nákladových úrokov na bankových úveroch MSP vo všetkých sektoroch okrem obchodu, v ktorom medziročne vzrástol podiel o 0,06 p. b. Najväčší medziročný pokles podielu nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov zaznamenali MSP pôsobiace v službách (o 0,21 p. b.) nasledované priemyselnými podnikmi (o 0,10 p. b.). Ukazovateľ podielu nákladových úrokov na celkových bankových úveroch sa v roku 2017 pohyboval v rozpätí od 3,94 % po 5,46 %. Spomedzi všetkých analyzovaných odvetví dosiahli v roku 2017 najnižší podiel nákladových úrokov na bankových úveroch pôdohospodárske podniky. Naopak najvyšší podiel ukazovateľa zaznamenali podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva.

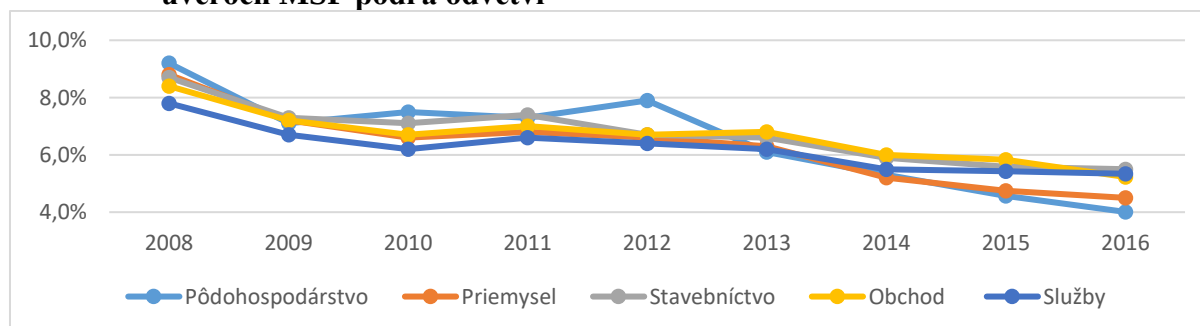
Tab. č. 35: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	9,20%	7,10%	7,50%	7,30%	7,90%	6,10%	5,30%	4,57%	4,01%	3,94%	↓ 0,07
Priemysel	8,80%	7,20%	6,60%	6,80%	6,60%	6,30%	5,20%	4,75%	4,50%	4,40%	↓ 0,10
Stavebníctvo	8,70%	7,30%	7,10%	7,40%	6,70%	6,60%	5,90%	5,58%	5,50%	5,46%	↓ 0,04
Obchod	8,40%	7,20%	6,70%	7,00%	6,70%	6,80%	6,00%	5,83%	5,23%	5,29%	↑ 0,06
Služby	7,80%	6,70%	6,20%	6,60%	6,40%	6,20%	5,50%	5,43%	5,34%	5,13%	↓ 0,21

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z historického hľadiska sa ukazovateľ podielu nákladových úrokov na bankových úveroch vyznačuje poklesom. V období rokov 2008 – 2017 zaznamenali najdynamickejší pokles pôdohospodárske podniky. Zatiaľ čo v roku 2008 dosahovali MSP pôsobiace v pôdohospodárstve najvyššiu hodnotu ukazovateľa, v roku 2017 dosiahli najnižší podiel nákladových úrokov na bankových úveroch. Medzi odvetviami s dlhodobou nízkym podielom nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov možno zaradiť priemysel a odvetvie služieb. Vývoj ukazovateľa v členení podľa odvetví za obdobie rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 33.

Graf č. 33: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.3 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa sídla

Ukazovateľ podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch v členení podľa sídla medziročne v troch z ôsmich krajov vzrástol, v piatich klesol. Najdynamickejší pokles bol zaznamenaný v Žilinskom kraji, v ktorom klesol podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov o 0,34 p. b. Významný pokles hodnôt ukazovateľa dosiahli aj MSP v Nitrianskom a Bratislavskom kraji (o 0,33 resp. 0,30 p. b.). Negatívnym medziročným vývojom sa vyznačovali MSP v Trenčianskom, Prešovskom a Košickom kraji, u ktorých vzrástol podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov. Celkový podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch bol v roku 2017 relatívne vyrovnaný a pohyboval sa v rozpätí od 4,79 % v Bratislavskom kraji po 5,31 % v Prešovskom kraji.

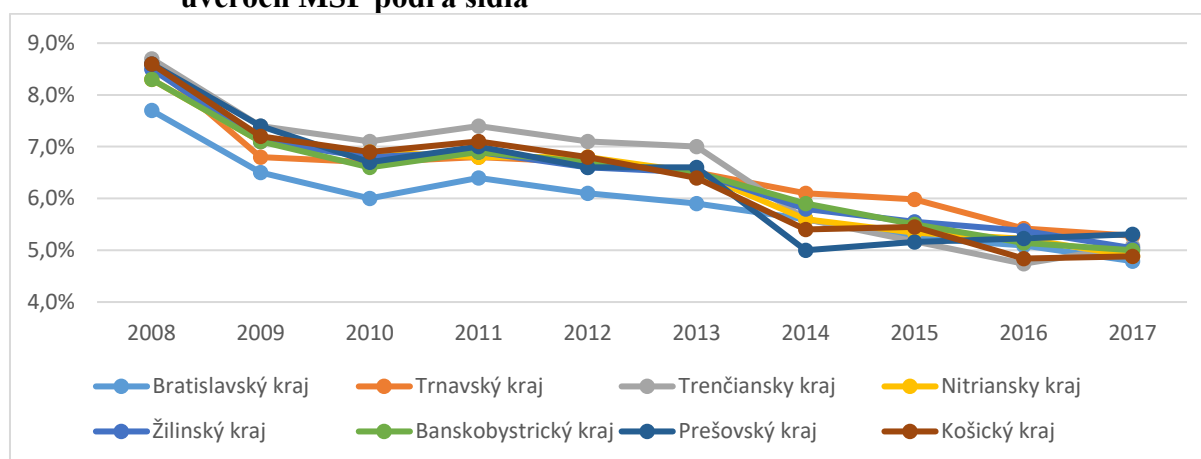
Tab. č. 36: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	7,70%	6,50%	6,00%	6,40%	6,10%	5,90%	5,60%	5,24%	5,09%	4,79%	↓ 0,30
Trnavský kraj	8,60%	6,80%	6,70%	6,80%	6,70%	6,50%	6,10%	5,98%	5,42%	5,28%	↓ 0,14
Trenčiansky kraj	8,70%	7,40%	7,10%	7,40%	7,10%	7,00%	5,60%	5,17%	4,74%	5,08%	↑ 0,34
Nitriansky kraj	8,30%	7,10%	6,90%	6,80%	6,80%	6,50%	5,60%	5,34%	5,22%	4,89%	↓ 0,33
Žilinský kraj	8,50%	7,10%	6,80%	6,90%	6,60%	6,50%	5,80%	5,55%	5,38%	5,04%	↓ 0,34
Banskobystrický kraj	8,30%	7,10%	6,60%	6,90%	6,70%	6,50%	5,90%	5,50%	5,14%	5,00%	↓ 0,14
Prešovský kraj	8,60%	7,40%	6,70%	7,00%	6,60%	6,60%	5,00%	5,16%	5,23%	5,31%	↑ 0,08
Košický kraj	8,60%	7,20%	6,90%	7,10%	6,80%	6,40%	5,40%	5,45%	4,84%	4,88%	↑ 0,04

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rovnako ako v prípade ostatných členení (podľa veľkosti a odvetví), aj v členení podľa sídla má ukazovateľ klesajúci trend vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s rokom 2008 klesol podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP o cca. 2 - 4 p. b. Dlhodobu nízku a vyrovnaný podiel dosahuje Bratislavský kraj. V dlhodobom horizonte najviac poklesol podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch v Košickom kraji (o 3,72 p. b.).

Graf č. 34: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.4 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem klesol podiel nákladových úrokov na bankových úveroch v roku 2017 vo všetkých typoch podnikateľských subjektov okrem FO zapísaných v Obchodnom registri – pri nich vzrástla hodnota ukazovateľa o 0,39 p. b. Spomedzi ďalších skúmaných právnych foriem došlo k najvýraznejšiemu zlepšeniu v kategórii ostatných právnych foriem, kde bol zaznamenaný medziročný pokles ukazovateľa o 0,67 p. b. Spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a družstvá zaznamenali len mierny pokles – v rozmedzí od 0,11 do 0,14 p. b. V absolútnej hodnote dosiahli najvyšší podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch FO zapísané v Obchodnom registri, najnižší družstvá – na úrovni 2,91 %.

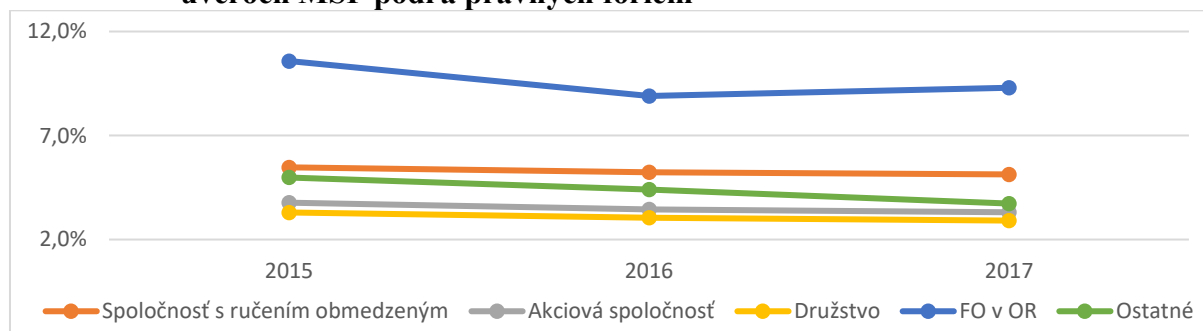
Tab. č. 37: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	5,47%	5,24%	5,13%	↓ 0,11
Akciová spoločnosť	3,77%	3,44%	3,31%	↓ 0,13
Družstvo	3,30%	3,05%	2,91%	↓ 0,14
FO v OR	10,58%	8,90%	9,29%	↑ 0,39
Ostatné	4,98%	4,40%	3,73%	↓ 0,67

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2017 mal vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov MSP na celkovom objeme bankových úverov pozitívny trend – v každom roku klesal. Najväčší pokles v uvedenom období zaznamenali FO zapísané v Obchodnom registri (o 1,29 p. b.) a ostatné právne formy (o 1,25 p. b.). Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2017 je znázornený v grafe č. 35.

Graf č. 35: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9 Rentabilita aktív

Ukazovatele rentability vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne sa premieta likvidita, aktivita i zadlženosť podniku. Ukazovateľ rentability aktív vypovedá o úrovni zhodnocovacieho procesu podniku. Charakterizuje zhodnotenie celkových aktív bez zohľadnenia efektu veriteľov a je zostavený ako pomer dosiahnutého zisku pred zdanením k celkovým aktívam.

9.1 Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií

Rentabilita aktív MSP sa v roku 2017 v porovnaní s predchádzajúcim rokom nemenila a ostala na úrovni 3,67 %. V rámci jednotlivých kategórií MSP došlo k poklesu rentability aktív iba v mikropodnikoch (o 0,04 p. b.). Malé a stredné podniky zaznamenali rast rentability aktív o 0,09 resp. 0,35 p. b. Rentabilita aktív MSP dosiahla v roku 2017 veľmi podobné hodnoty vo všetkých kategóriách MSP – v rozpätí od 3,64 % u mikropodnikov po 3,90 % u stredných podnikov. Na základe hodnôt roku 2017 možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podnikov rástla aj rentabilita aktív.

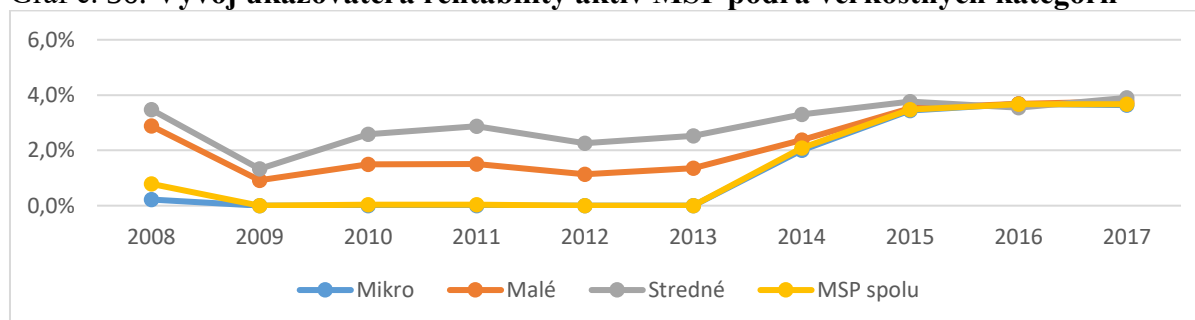
Tab. č. 38: Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	0,22%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,01%	3,44%	3,68%	3,64%	↓ 0,04
Malé	2,89%	0,92%	1,49%	1,51%	1,13%	1,36%	2,38%	3,52%	3,68%	3,77%	↑ 0,09
Stredné	3,48%	1,33%	2,58%	2,87%	2,26%	2,52%	3,30%	3,76%	3,55%	3,90%	↑ 0,35
MSP spolu	0,79%	0,00%	0,04%	0,03%	0,00%	0,00%	2,09%	3,47%	3,67%	3,67%	=
Veľké	3,09%	2,34%	3,36%	3,72%	4,01%	3,26%	4,14%	4,18%	4,61%	4,89%	↑ 0,28

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Po prudkom poklese rentability aktív MSP v roku 2009 spôsobenom vzniknutou krízou sa výkonnosť malých a stredných podnikov pomaly obnovuje. Rentabilita aktív má od roku 2009 rastúci trend. V posledných troch analyzovaných rokoch dochádza k znižovaniu rozdielov vo výsledkoch medzi jednotlivými veľkostnými kategóriami. S výnimkou roku 2016, dosahujú spomedzi MSP dlhodobo najvyššiu rentabilitu aktív stredné podniky.

Graf č. 36: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.2 Rentabilita aktív podľa odvetví

Významný nárast rentability aktív MSP v členení podľa odvetví zaznamenali v roku 2017 len MSP pôsobiace v obchode. Napriek najnižšej absolútnej hodnote rentability aktív spomedzi všetkých analyzovaných sektorov, medziročne vzrástla hodnota ukazovateľa v uvedenom sektore o 0,86 p .b. V ostatných odvetviach bol zaznamenaný pokles rentability aktív MSP – najviac u priemyselných podnikov (o 0,48 p. b.). V absolútnej hodnote dosiahli najvyššiu hodnotu rentability aktív MSP poskytujúce služby – 4,29 %.

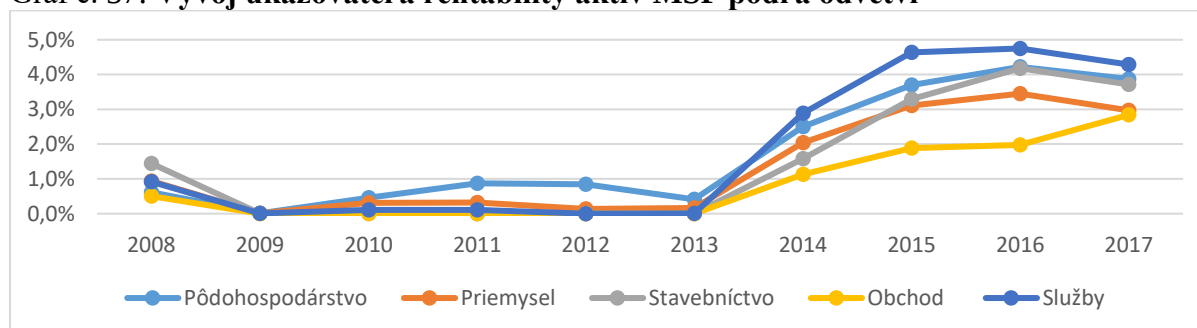
Tab. č. 39: Rentabilita aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v.p.b.
Pôdohospodárstvo	0,61%	0,01%	0,46%	0,87%	0,84%	0,41%	2,50%	3,70%	4,22%	3,87%	↓ 0,35
Priemysel	0,94%	0,01%	0,31%	0,32%	0,14%	0,16%	2,04%	3,11%	3,45%	2,97%	↓ 0,48
Stavebníctvo	1,44%	0,01%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%	1,58%	3,29%	4,18%	3,72%	↓ 0,46
Obchod	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,13%	1,88%	1,98%	2,84%	↑ 0,86
Služby	0,92%	0,01%	0,11%	0,11%	0,00%	0,01%	2,89%	4,64%	4,75%	4,29%	↓ 0,46

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Do roku 2013 dosahovala rentabilita aktív MSP pôsobiacich v jednotlivých odvetviach takmer nulovú hodnotu, avšak po roku 2013 vzrástla rentabilita aktív MSP vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najdynamickejší rast zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví služieb, pôdohospodárstva a stavebníctva. Dlhodobo najnižšou rentabilitou aktív sa vyznačujú obchodné podniky.

Graf č. 37: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.3 Rentabilita aktív podľa sídla

Ukazovateľ rentability aktív MSP mal v roku 2017 v jednotlivých krajoch odlišný priebeh. V Bratislavskom, Nitrianskom, Žilinskom a Košickom kraji rentabilita aktív MSP vzrástla. Naopak, v Trnavskom, Trenčianskom, Banskobystrickom a Prešovskom kraji poklesla. Spomedzi všetkých slovenských krajov si medziročne najviac polepšili MSP v Nitrianskom kraji, ktorých rentabilita aktív vzrástla o 0,29 p. b. V absolútnej hodnote dosiahli najvyššiu výnosnosť aktív v roku 2017 MSP v Trenčianskom kraji (4,56 %) nasledované podnikmi pôsobiacimi v Žilinskom kraji (4,46 %). Rentabilita aktív MSP pôsobiacich v ostatných krajoch neprekročila 4 %-nú hranicu. Najmenej rentabilné boli podnikateľské subjekty v Bratislavskom kraji (3,20 %).

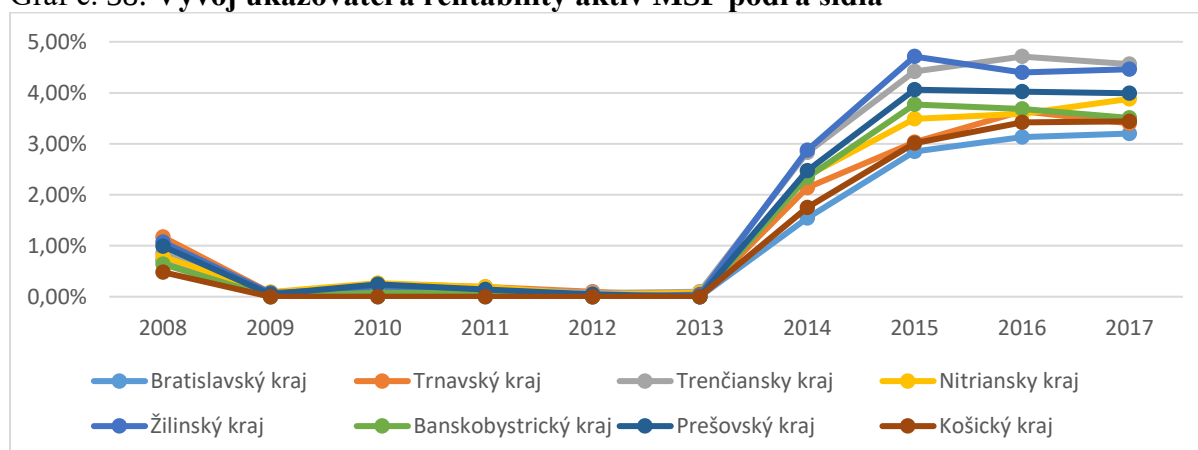
Tab. č. 40: Rentabilita aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	0,72%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,54%	2,85%	3,13%	3,20%	↑ 0,07
Trnavský kraj	1,17%	0,08%	0,25%	0,19%	0,10%	0,01%	2,14%	3,03%	3,64%	3,40%	↓ 0,24
Trenčiansky kraj	0,86%	0,00%	0,23%	0,17%	0,07%	0,10%	2,83%	4,42%	4,71%	4,56%	↓ 0,15
Nitriansky kraj	0,78%	0,09%	0,27%	0,19%	0,04%	0,08%	2,37%	3,49%	3,59%	3,88%	↑ 0,29
Žilinský kraj	1,07%	0,07%	0,17%	0,10%	0,00%	0,04%	2,87%	4,71%	4,40%	4,46%	↑ 0,06
Banskobystrický kraj	0,64%	0,00%	0,08%	0,07%	0,00%	0,00%	2,34%	3,77%	3,68%	3,51%	↓ 0,17
Prešovský kraj	0,99%	0,05%	0,24%	0,14%	0,05%	0,00%	2,47%	4,06%	4,02%	3,99%	↓ 0,03
Košický kraj	0,48%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,75%	3,01%	3,42%	3,44%	↑ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Po vypuknutí krízy v roku 2009 klesla rentabilita MSP na hodnoty blízke nule. Takmer nulová rentabilita aktív pretrvávala až do roku 2013. V roku 2014 nastalo oživenie a rentabilita aktív vzrástla vo všetkých slovenských krajoch. Medzi kraje s vyššou hodnotou rentability aktív možno zaradiť Žilinský a Trenčiansky kraj. Naopak medzi kraje dosahujúce nižšiu úroveň rentability aktív možno zaradiť kraje s dvoma najväčšími slovenskými mestami - Bratislavský a Košický kraj. Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP v členení podľa sídla za obdobie rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 38.

Graf č. 38: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.4 Rentabilita aktív podľa právnych foriem

Ukazovateľ rentability aktív MSP z hľadiska právnych foriem rástol v roku 2017 vo všetkých typoch podnikateľských subjektov okrem družstiev a FO zapísaných v Obchodnom registri. Najväčší medziročný rast zaznamenali ostatné právne formy, ktorých rentabilita vzrástla v porovnaní s rokom 2016 o 1,39 p. b. Rast rentability aktív spoločností s ručením obmedzeným a akciových spoločností bol len veľmi mierny – o 0,01 resp. 0,02 p. b. Už druhý rok po sebe zaznamenali výrazný pokles rentability FO zapísané v Obchodnom registri – medziročne o 1,49 p. b. Spomedzi vybraných právnych foriem dosiahli najvyššiu rentabilitu aktív v roku 2017 ostatné právne formy (12,51 %), FO zapísané v Obchodnom registri (4,82 %) a spoločnosti s ručením obmedzeným (3,75 %). Najnižšiu výnosnosť aktív dosiahli akciové spoločnosti (0,27 %).

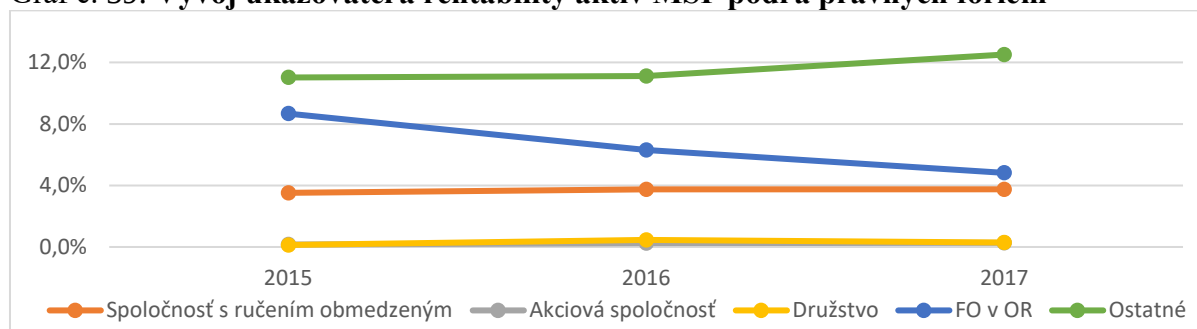
Tab. č. 41: Rentabilita aktív MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	3,52%	3,74%	3,75%	↑ 0,01
Akciová spoločnosť	0,16%	0,25%	0,27%	↑ 0,02
Družstvo	0,13%	0,46%	0,30%	↓ 0,16
FO v OR	8,67%	6,31%	4,82%	↓ 1,49
Ostatné	11,02%	11,12%	12,51%	↑ 1,39

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita aktív MSP v členení podľa právnych foriem mala vo väčšine skúmaných právnych foriem rastúci trend. Výnimkou boli družstvá, ktorých rentabilita sa vyznačovala kolísavým priebehom a FO zapísané v Obchodnom registri, ktorých rentabilita každoročne klesala. Z dlhodobého hľadiska dosahujú najvyššiu rentabilitu aktív MSP ostatné právne formy, najnižšiu akciové spoločnosti a družstvá.

Graf č. 39: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10 Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)

Ukazovateľ rentability tržieb vypovedá o zhodnotení spotrebovaných vstupov tým, že kvantifikuje výšku zisku v eure tržieb. Ukazovateľ je pomerom zisku (upraveného o daň, odpisy a nákladové úroky) a tržieb, pričom pod tržbami rozumieme tržby za predaj tovaru, vlastných výrobkov a služieb.

10.1 Rentabilita tržieb podľa veľkostných kategórií

Mediánová hodnota rentability tržieb MSP v medziročnom porovnaní vzrástla v roku 2017 o 0,24 p. b. na 7,03 %. V rámci veľkostných kategórií MSP vzrástla rentabilita tržieb len u mikropodnikov – o 0,31 p. b. U malých a stredných podnikov došlo k medziročnému poklesu rentability – o 0,06 resp. 0,18 p. b. V porovnaní s rentabilitou aktív MSP možno badať dva odlišné trendy. Zatiaľ čo rentabilita aktív s rastúcou veľkosťou podniku v roku 2017 rástla, rentabilita tržieb s rastúcou veľkosťou podnikov klesala. Najvyššiu celkovú rentabilitu tržieb tak dosiahli v roku 2017 mikropodniky (7,21 %) a najnižšiu stredné podniky (5,92 %).

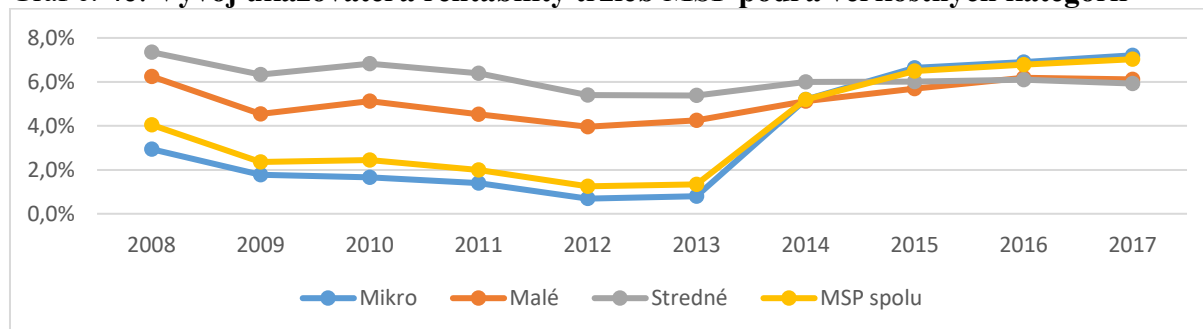
Tab. č. 42: Rentabilita tržieb MSP podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	2,94%	1,77%	1,66%	1,39%	0,69%	0,80%	5,19%	6,64%	6,90%	7,21%	↑ 0,31
Malé	6,25%	4,54%	5,12%	4,53%	3,96%	4,25%	5,12%	5,69%	6,18%	6,12%	↓ 0,06
Stredné	7,35%	6,33%	6,83%	6,39%	5,40%	5,38%	5,99%	6,01%	6,10%	5,92%	↓ 0,18
MSP spolu	4,04%	2,36%	2,44%	1,99%	1,25%	1,34%	5,20%	6,49%	6,79%	7,03%	↑ 0,24
Veľké	6,18%	5,59%	6,52%	5,90%	5,36%	5,08%	5,13%	5,23%	5,01%	4,86%	↓ 0,15

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska rástol ukazovateľ rentability tržieb predovšetkým v mikropodnikoch. Do roku 2013 dosahovala rentabilita tržieb mikropodnikov najnižšiu hodnotu spomedzi všetkých veľkostných kategórií MSP. Od roku 2014 však ukazovateľ rentability tržieb výrazne vzrástol a od roku 2015 dosahujú mikropodniky najvyššiu rentabilitu tržieb. Vývoj rentability tržieb v kategórii malých a stredných podnikov mal vyrovnanejší priebeh. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 40.

Graf č. 40: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.2 Rentabilita tržieb podľa odvetví

Rentabilita tržieb v členení podľa odvetví klesla vo všetkých sektoroch s výnimkou obchodu, v ktorom vzrástla hodnota ukazovateľa o 1,08 p. b. Rentabilita tržieb MSP pôsobiacich v ostatných odvetviach medziročne poklesla. Najväčší medziročný pokles výkonnosti zaznamenali priemyselné a pôdohospodárske podniky, ktorých hodnota ukazovateľa klesla v porovnaní s rokom 2016 o 0,77 resp. 0,70 p. b. Celková rentabilita tržieb v jednotlivých odvetviach dosiahla výrazne odlišné hodnoty – od 4,51 % v obchodných podnikoch po 18,48 % v pôdohospodárskych.

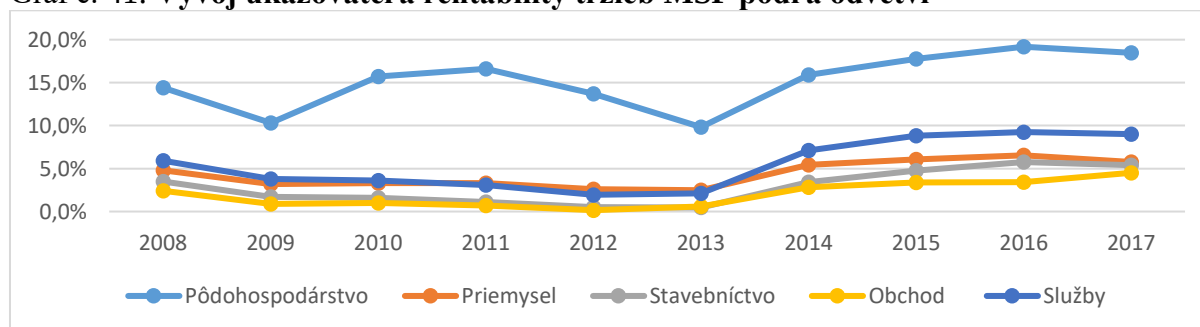
Tab. č. 43: Rentabilita tržieb MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	14,40%	10,30%	15,70%	16,60%	13,71%	9,83%	15,91%	17,75%	19,18%	18,48%	↓ 0,70
Priemysel	4,80%	3,20%	3,30%	3,30%	2,62%	2,48%	5,42%	6,07%	6,54%	5,77%	↓ 0,77
Stavebníctvo	3,50%	1,70%	1,60%	1,10%	0,50%	0,47%	3,44%	4,76%	5,76%	5,41%	↓ 0,35
Obchod	2,40%	0,90%	1,00%	0,70%	0,16%	0,60%	2,82%	3,39%	3,43%	4,51%	↑ 1,08
Služby	5,90%	3,80%	3,60%	3,10%	1,95%	2,11%	7,10%	8,81%	9,25%	9,01%	↓ 0,24

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 vzrástla rentabilita tržieb MSP v roku 2017 vo všetkých odvetviach. Najmä v posledných štyroch analyzovaných rokoch bol zaznamenaný rast rentability tržieb naprieč celou odvetvovou štruktúrou. V rámci jednotlivých odvetví zaznamenali v priebehu rokov 2008 – 2017 výrazný progres MSP pôsobiace v obchode, službách a stavebníctve. Dlhodobo výrazne nadpriemerné hodnoty ukazovateľa rentability tržieb dosahujú MSP v odvetví pôdohospodárstva – v rozpätí od cca. 10 – 20 %. Medzi odvetvia s dlhodobo nižšou rentabilitou tržieb možno zaradiť obchod a stavebníctvo. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP v členení podľa odvetví v rokoch 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 41.

Graf č. 41: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.3 Rentabilita tržieb podľa sídla

Medián rentability tržieb medziročne vzrástol v roku 2017 vo všetkých slovenských krajoch okrem Banskobystrického kraja. Banskobystrické MSP dosiahli v roku 2017 o 0,18 p. b. nižšiu výkonnosť ako v roku 2016. Z hľadiska dynamiky rastu si medziročne najviac polepšili MSP pôsobiace v Košickom kraji (o 0,43 p. b.), nasledované podnikmi v Bratislavskom (o 0,36 p. b.) a Nitrianskom kraji (o 0,32 p. b.). V absolútnej hodnote boli

v roku 2017 najrentabilnejšie MSP pôsobiace v Žilinskom (7,64 %) a Trenčianskom kraji (7,61 %). Naopak, najnižšiu rentabilitu tržieb s výraznejším odstupom dosiahli MSP v Košickom kraji (6,18 %).

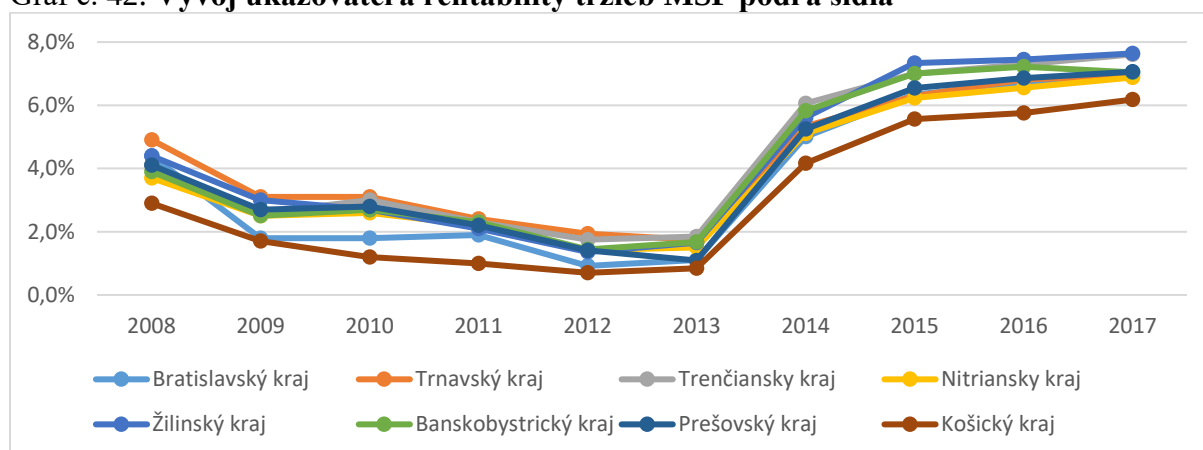
Tab. č. 44: Rentabilita tržieb MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	4,40%	1,80%	1,80%	1,90%	0,92%	1,11%	5,01%	6,34%	6,68%	7,04%	↑ 0,36
Trnavský kraj	4,90%	3,10%	3,10%	2,40%	1,94%	1,74%	5,34%	6,29%	6,82%	6,93%	↑ 0,11
Trenčiansky kraj	4,10%	2,60%	3,00%	2,30%	1,75%	1,85%	6,06%	7,00%	7,30%	7,61%	↑ 0,31
Nitriansky kraj	3,70%	2,50%	2,60%	2,20%	1,42%	1,50%	5,11%	6,23%	6,56%	6,88%	↑ 0,32
Žilinský kraj	4,40%	3,00%	2,70%	2,10%	1,36%	1,65%	5,61%	7,33%	7,45%	7,64%	↑ 0,19
Banskobystrický kraj	3,90%	2,50%	2,70%	2,30%	1,44%	1,67%	5,83%	7,00%	7,22%	7,04%	↓ 0,18
Prešovský kraj	4,10%	2,70%	2,80%	2,20%	1,41%	1,09%	5,25%	6,54%	6,86%	7,06%	↑ 0,20
Košický kraj	2,90%	1,70%	1,20%	1,00%	0,70%	0,84%	4,17%	5,56%	5,75%	6,18%	↑ 0,43

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa rentability tržieb podľa sídla mal do roku 2013 klesajúci trend. V roku 2014 došlo k výraznému rastu hodnôt ukazovateľa vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 vzrástla výška zisku na euro tržieb vo všetkých krajoch. Dlhodobu najnižšiu rentabilitu tržieb dosahuje Košický kraj. Do roku 2013 dosahoval najlepšie výsledky rentability tržieb Trnavský kraj, avšak od roku 2014 sa do popredia dostali Žilinský a Trenčiansky kraj, ktoré za posledné štyri roky dosahovali najvyššiu rentabilitu tržieb malých a stredných podnikov spomedzi všetkých slovenských krajov. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb v členení podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 42.

Graf č. 42: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.4 Rentabilita tržieb podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem bol medziročný vývoj rôznorodý. K zníženiu rentability tržieb došlo v družstvách a FO zapísaných v Obchodnom registri (o 1,52 resp. 0,49 p. b.). Zvýšenie rentability tržieb zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným (o 0,24 p. b.), akciové spoločnosti (o 0,22 p. b.) a ostatné právne formy (o 1,34 p. b.). Najvyššiu celkovú rentabilitu tržieb spomedzi analyzovaných právnych foriem dosiahli v roku 2017 ostatné právne

formy (17,07 %), FO zapísané v Obchodnom registri (12,87 %) a družstvá (10,80 %). Spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti dosiahli rentabilitu tržieb na úrovni 6,75 % resp. 6,56 %.

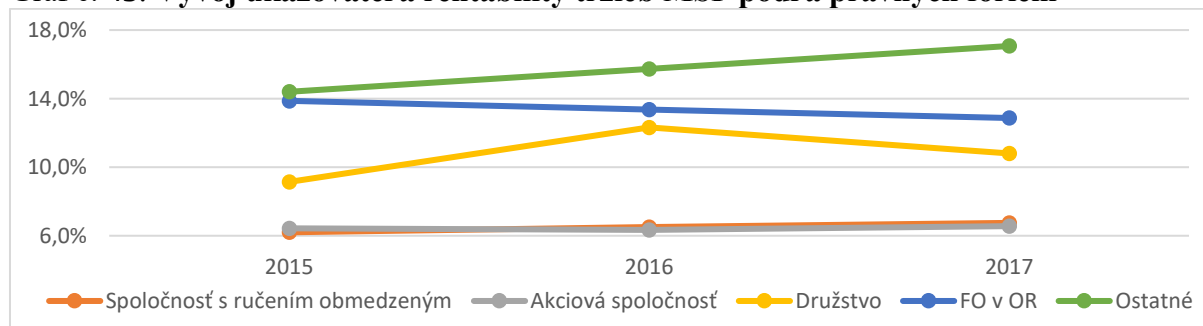
Tab. č. 45: Rentabilita tržieb MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	6,20%	6,51%	6,75%	↑ 0,24
Akciová spoločnosť	6,43%	6,34%	6,56%	↑ 0,22
Družstvo	9,14%	12,32%	10,80%	↓ 1,52
FO v OR	13,87%	13,36%	12,87%	↓ 0,49
Ostatné	14,40%	15,73%	17,07%	↑ 1,34

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita tržieb MSP v členení podľa právnych foriem mala naprieč vybranými právnymi formami rôznorodý vývoj. Najvýraznejším rastom rentability tržieb sa v období rokov 2015 – 2017 vyznačovali ostatné právne formy, ktorých hodnota ukazovateľa sa v priebehu troch rokov zvýšila o 2,67 p. b. Veľmi pozvoľný, avšak stabilný rast dosiahli spoločnosti s ručením obmedzeným. Naopak, negatívny vývoj možno spozorovať u FO zapísaných v Obchodnom registri, ktorých rentabilita tržieb každým rokom klesala. Z dlhodobého hľadiska dosahujú najvyššiu rentabilitu tržieb MSP ostatné právne formy, najnižšiu akciové spoločnosti. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP v členení podľa právnych foriem za obdobie rokov 2015 – 2017 znázorňuje graf č. 43.

Graf č. 43: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom

Ukazovateľ vyjadruje podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom pred zdanením (vrátane nulového hospodárskeho výsledku) na celkovom počte podnikov.

11.1 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom v roku 2017 medziročne vzrástol o 0,2 p. b. na 69,0 %. Tento nárast bol spôsobený rastom podielu podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom u mikropodnikov. Ostatné veľkostné kategórie MSP zaznamenali pokles hodnot ukazovateľa. Najnižší podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom dosiahli podľa očakávania mikropodniky (68,1 %), najvyšší stredné podniky (81,3 %). Vo všeobecnosti možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podnikov rastie aj ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom.

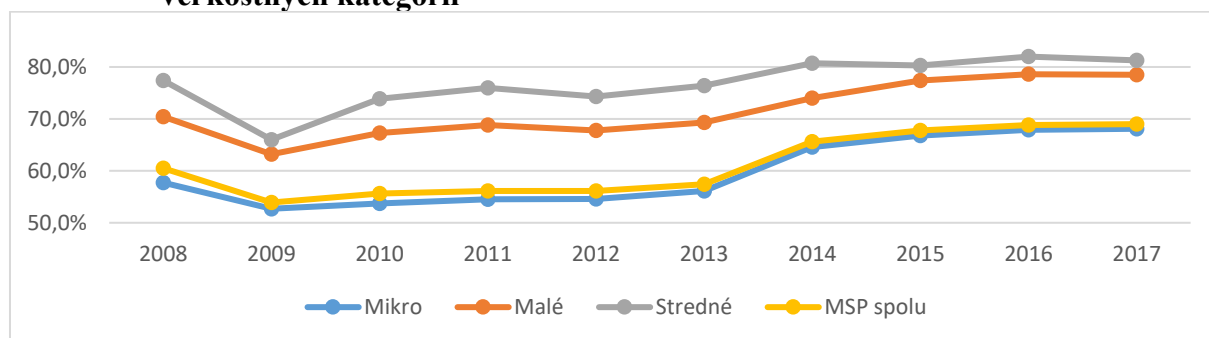
Tab. č. 46: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	57,70%	52,70%	53,70%	54,50%	54,60%	56,10%	64,60%	66,80%	67,90%	68,10%	↑ 0,20
Malé	70,40%	63,20%	67,30%	68,80%	67,80%	69,30%	74,00%	77,40%	78,60%	78,50%	↓ 0,10
Stredné	77,40%	66,00%	73,90%	76,00%	74,30%	76,40%	80,70%	80,30%	82,00%	81,30%	↓ 0,70
MSP spolu	60,50%	53,90%	55,60%	56,10%	56,10%	57,40%	65,60%	67,80%	68,80%	69,00%	↑ 0,20
Veľké	76,60%	72,20%	81,00%	79,80%	83,10%	82,90%	83,30%	84,70%	87,90%	84,00%	↓ 3,90

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dlhodobého vývoja došlo v roku 2009 vplyvom krízy k zníženiu počtu podnikov s kladným hospodárskym výsledkom naprieč všetkými veľkostnými kategóriami. Od prepadu v roku 2009 sa postupne podniky začali zotavovať, v dôsledku čoho došlo k rastu hodnoty ukazovateľa. V roku 2017 dosiahli MSP vo všetkých kategóriách výrazne vyšší podiel podnikov s kladným hospodárskym výsledkom ako v predkrízovom roku 2008.

Graf č. 44: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.2 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Z pohľadu odvetvovej príslušnosti MSP došlo k zhoršeniu výsledkov ukazovateľa vo všetkých odvetviach okrem obchodu. V porovnaní s rokom 2016 sa obchodným podnikom darilo viac - podiel MSP s kladným výsledkom hospodárenia medziročne vzrástol o 2,1 p. b. Spomedzi analyzovaných odvetví sa naopak najviac znížil podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom v odvetví priemyslu (o 1,6 p. b.). Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2017 bolo pôdohospodárstvo sektorom s najvyšším podielom MSP s kladným hospodárskym výsledkom (72,2 %). Okrem pôdohospodárstva dosiahol ukazovateľ hodnotu vyššiu ako 70,0 % v odvetví stavebníctva – na úrovni 70,5 %.

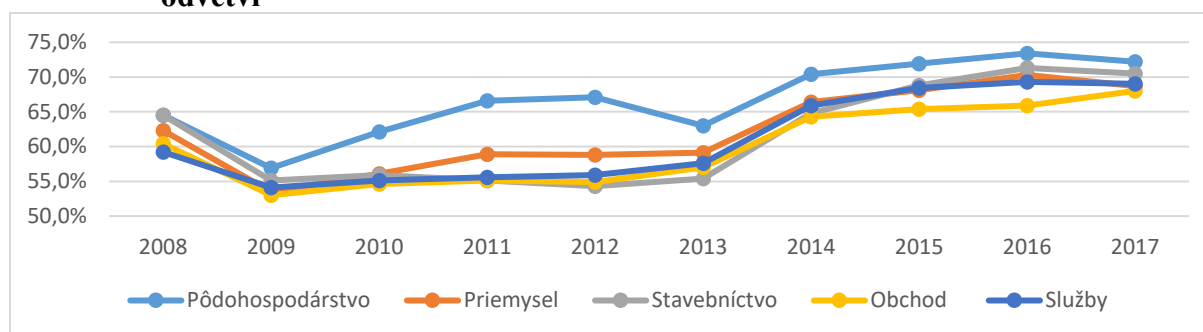
Tab. č. 47: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	64,50%	56,90%	62,10%	66,60%	67,10%	63,00%	70,40%	71,90%	73,40%	72,20%	↓ 1,20
Priemysel	62,30%	53,50%	56,10%	58,90%	58,80%	59,10%	66,40%	68,10%	70,30%	68,70%	↓ 1,60
Stavebníctvo	64,50%	55,10%	55,90%	55,10%	54,30%	55,40%	64,80%	68,80%	71,30%	70,50%	↓ 0,80
Obchod	60,40%	53,00%	54,60%	55,10%	54,90%	57,00%	64,30%	65,40%	65,90%	68,00%	↑ 2,10
Služby	59,20%	54,10%	55,10%	55,60%	55,90%	57,60%	65,90%	68,40%	69,30%	69,00%	↓ 0,30

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom mal v období rokov 2008 – 2017 nevyrovnaný priebeh. V roku 2009 došlo vo všetkých odvetviach vplyvom krízy k zníženiu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom. V období rokov 2009 – 2013 rástla hodnota ukazovateľa v jednotlivých odvetviach len mierne. Najväčší rast zaznamenali pôdohospodárske podniky. V roku 2014 zaznamenali MSP vo všetkých odvetviach výrazný rast hodnôt ukazovateľa, ktorý pretrvával do roku 2016. V roku 2017 však došlo k miernemu zníženiu podielu ziskových podnikov. Odvetvím s dlhodobo najvyšším podielom ziskových MSP je pôdohospodárstvo.

Graf č. 45: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.3 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

Podiel podnikov s kladným hospodárením medziročne vzrástol u štyroch z ôsmich slovenských krajov. V porovnaní s rokom 2016 sa najviac zvýšil podiel ziskových podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji – o 0,6 p. b. V Košickom kraji sa zvýšil

podiel ziskových MSP o 0,3 p. b., v Banskobystrickom a Prešovskom o 0,1 p. b. V Trnavskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji došlo k poklesu hodnôt ukazovateľa. Podiel nitrianskych MSP s kladným výsledkom hospodárenia ostal zachovaný. Trenčiansky kraj dosiahol najvyšší podiel ziskových MSP (71,0 %). Po Trenčianskom kraji nasledovali Žilinský a Prešovský kraj (oba zhodne po 70,7 %). Najnižší podiel podnikov s kladným hospodárením sa vyskytoval v Bratislavskom kraji – na úrovni 67,0 %. Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom v členení podľa sídla za obdobie rokov 2008 – 2017 je uvedený v tabuľke č. 48.

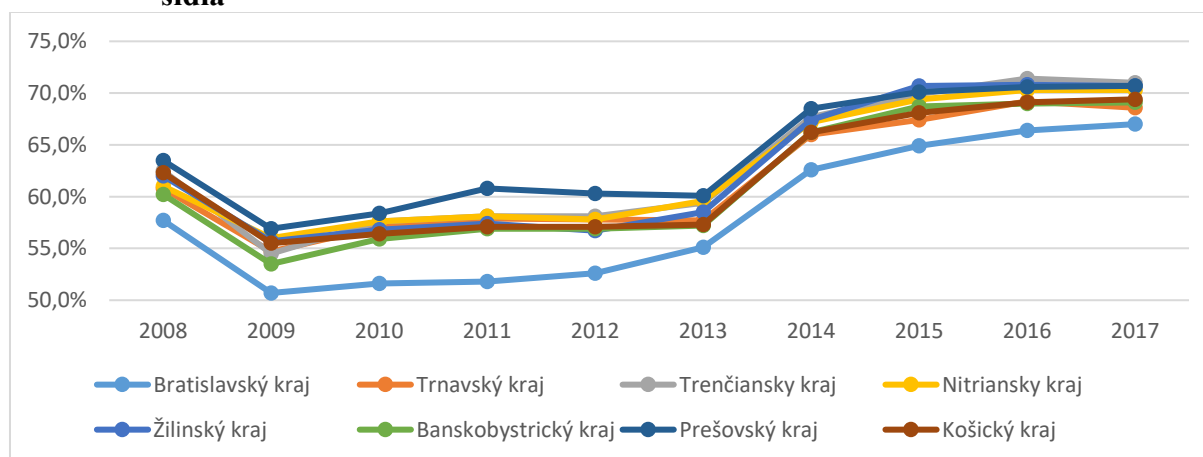
Tab. č. 48: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	57,70%	50,70%	51,60%	51,80%	52,60%	55,10%	62,60%	64,90%	66,40%	67,00%	↑ 0,60
Trnavský kraj	60,80%	54,70%	57,10%	57,90%	57,80%	57,70%	66,00%	67,40%	69,20%	68,60%	↓ 0,60
Trenčiansky kraj	62,50%	54,50%	57,60%	58,10%	58,10%	59,40%	67,70%	69,90%	71,40%	71,00%	↓ 0,40
Nitriansky kraj	61,00%	56,00%	57,60%	58,10%	57,80%	59,60%	67,20%	69,40%	70,30%	70,30%	=
Žilinský kraj	62,00%	55,70%	56,80%	57,40%	56,70%	58,50%	67,40%	70,70%	70,80%	70,70%	↓ 0,10
Banskobystrický kraj	60,20%	53,50%	55,90%	56,90%	56,90%	57,20%	66,20%	68,70%	69,00%	69,10%	↑ 0,10
Prešovský kraj	63,50%	56,90%	58,40%	60,80%	60,30%	60,10%	68,50%	70,10%	70,60%	70,70%	↑ 0,10
Košický kraj	62,30%	55,50%	56,40%	57,10%	57,10%	57,30%	66,20%	68,10%	69,10%	69,40%	↑ 0,30

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska dosahoval ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom vo všetkých krajoch v analyzovanom období rastúci trend. V porovnaní s rokom 2008 vzrástla hodnota ukazovateľa naprieč všetkými slovenskými krajoimi. Medzi odvetvia s dlhodobo nadpriemerným podielom podnikov s kladným hospodárením možno zaradiť Prešovský, Trenčiansky a Nitriansky kraj. Najnižší podiel ziskových MSP v celom analyzovanom období dosiahol Bratislavský kraj.

Graf č. 46: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.4 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem vzrástol podiel ziskových subjektov medzi spoločnosťami s ručením obmedzeným a podnikateľskými subjektami ostatných právnych foriem. Podiel ziskových akciových spoločností, družstiev a FO zapísaných v Obchodnom registri medziročne poklesol. Najvyšší celkový podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom dosiahli v roku 2017 ostatné právne formy (76,0 %), FO zapísané v Obchodnom registri (71,6 %) a spoločnosti s ručením obmedzeným (69,0 %). Najnižšiu hodnotu ukazovateľa dosiahli v roku 2017 akciové spoločnosti s podielom 58,5 % ziskových subjektov z celkového počtu.

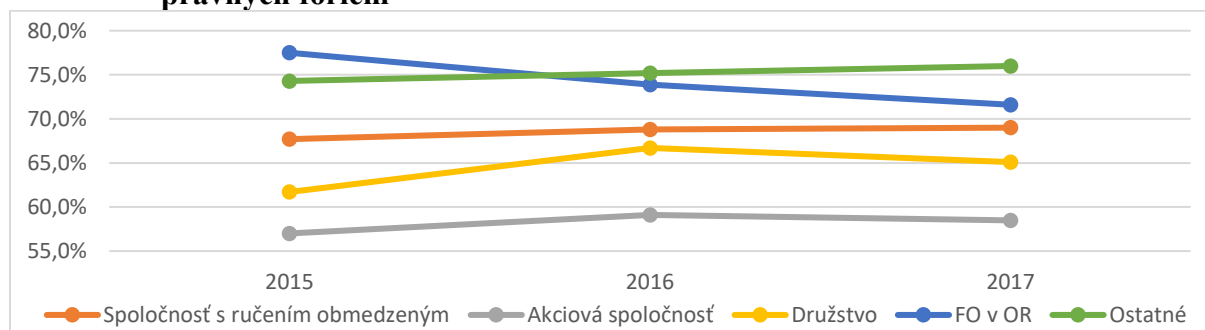
Tab. č. 49: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	67,70%	68,80%	69,00%	↑ 0,20
Akciová spoločnosť	57,00%	59,10%	58,50%	↓ 0,60
Družstvo	61,70%	66,70%	65,10%	↓ 1,60
FO v OR	77,50%	73,90%	71,60%	↓ 2,30
Ostatné	74,30%	75,20%	76,00%	↑ 0,80

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa podielu ziskových MSP mal z hľadiska právnych foriem rôznorodý priebeh. Pozitívne možno vnímať vývoj u spoločností s ručením obmedzeným a ostatných právnych foriem, ktoré zaznamenali každoročný nárast ukazovateľa. Podiel ziskových akciových spoločností a družstiev sa vyznačoval kolísavým priebehom. Negatívny trend vývoja možno pozorovať u FO zapísaných v Obchodnom registri. Zatiaľ čo ešte v roku 2015 dosahovali najvyšší podiel ziskových podnikateľských subjektov spomedzi všetkých právnych foriem, od roku 2016 sa ich podiel začal znižovať na úkor ostatných právnych foriem, ktorých hodnota ukazovateľa rástla. Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným výsledkom hospodárenia podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2017 znázorňuje graf č. 47.

Graf č. 47: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12 Finančná produktivita práce

Finančná produktivita práce predstavuje vzťah výstupu zodpovedajúci pridanej hodnote k spotrebe viazaných produktívnych zdrojov na vstupe. V podmienkach trhovej ekonomiky spotrebu viazaných produktívnych zdrojov vyjadruje aj objem osobných nákladov, ktorý bol použitý v algoritme výpočtu finančnej produktivity práce. Ukazovateľ vyjadruje koľko € pridanej hodnoty vyprodukuje 1 € osobných nákladov. Finančná produktivita práce by mala dosiahnuť hodnotu vyššiu ako 1.

12.1 Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií

V roku 2017 sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím zvýšila finančná produktivita práce MSP o 0,07 € na 1,64 €. O tento nárast sa postarali mikropodniky a stredné podniky, ktorých finančná produktivita práce medziročne vzrástla o 0,09 resp. 0,01 €. Hodnota ukazovateľa finančnej produktivity práce v kategórii malých podnikov sa už druhý rok po sebe nemenila a drží sa na úrovni 1,38 €. Spomedzi všetkých veľkostných kategórií sú najefektívnejšie mikropodniky, ktorých 1 € vynaložených osobných nákladov vyprodukovalo 1,72 € pridanej hodnoty.

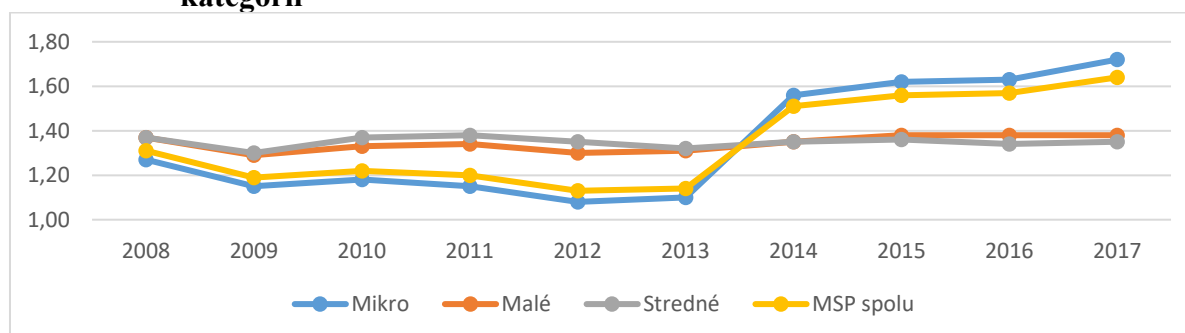
Tab. č. 50: Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Mikro	1,27	1,15	1,18	1,15	1,08	1,10	1,56	1,62	1,63	1,72	↑ 0,09
Malé	1,37	1,29	1,33	1,34	1,30	1,31	1,35	1,38	1,38	1,38	=
Stredné	1,37	1,30	1,37	1,38	1,35	1,32	1,35	1,36	1,34	1,35	↑ 0,01
MSP spolu	1,31	1,19	1,22	1,20	1,13	1,14	1,51	1,56	1,57	1,64	↑ 0,07
Veľké	1,36	1,37	1,42	1,47	1,41	1,40	1,39	1,40	1,40	1,36	↓ 0,04

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska vývoja finančnej produktivity práce dosiahli MSP v kategórii malých a stredných podnikov vyrovnané hodnoty počas celého analyzovaného obdobia – v rozpätí od 1,29 € po 1,38 €. V prípade mikropodnikov bol vývoj odlišný. Zatiaľ čo do roku 2013 dosahovali najnižšiu finančnú produktivitu práce spomedzi všetkých veľkostných kategórií, v roku 2014 sa situácia výrazne zmenila – finančná produktivita práce mikropodnikov prudko vzrástla. Od roku 2014 dosahujú mikropodniky najvyššie hodnoty ukazovateľa.

Graf č. 48: Vývoj ukazovateľa finanč. produktivity práce MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.2 Finančná produktivita práce podľa odvetví

Na medziročnom raste ukazovateľa finančnej produktivity práce celej skupiny MSP sa najväčšou mierou podieľali MSP pôsobiace v odvetví služieb a pôdohospodárstva, ktoré zaznamenali nárast produktivity o 0,14 resp. 0,10 €. Mierny nárast finančnej produktivity zaznamenali aj obchodné MSP – o 0,02 €. Naopak, miernym poklesom finančnej produktivity práce sa vyznačovali priemyselné a stavebné MSP. Najvyššiu celkovú finančnú produktivitu práce dosiahli MSP pôsobiace v službách, ktoré vyprodukovali z 1 € osobných nákladov 1,79 € pridanej hodnoty.

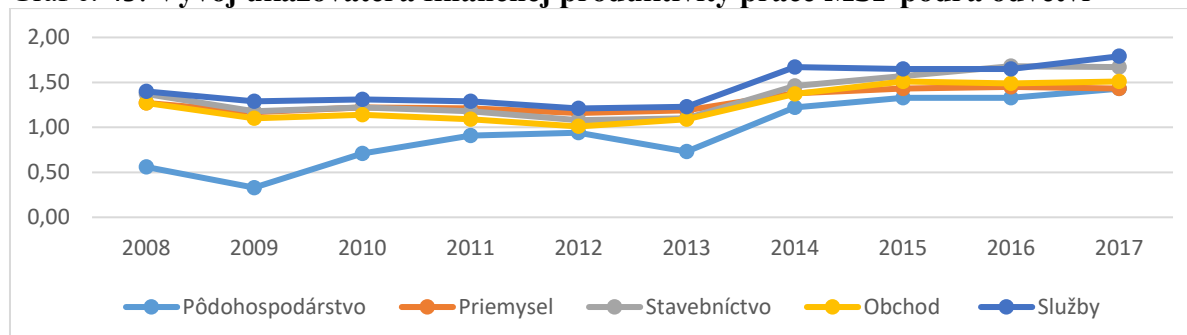
Tab. č. 51: Finančná produktivita práce MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Pôdohospodárstvo	0,56	0,33	0,71	0,91	0,94	0,73	1,22	1,33	1,33	1,43	↑ 0,10
Priemysel	1,27	1,17	1,22	1,21	1,16	1,19	1,38	1,43	1,45	1,43	↓ 0,02
Stavebníctvo	1,37	1,18	1,22	1,18	1,08	1,10	1,46	1,57	1,68	1,67	↓ 0,01
Obchod	1,27	1,10	1,14	1,09	1,01	1,09	1,37	1,51	1,49	1,51	↑ 0,02
Služby	1,40	1,29	1,31	1,29	1,21	1,23	1,67	1,65	1,65	1,79	↑ 0,14

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 výrazne vzrástla finančná produktivita práce v roku 2017 vo všetkých analyzovaných odvetviach. Medzi odvetvia s dlhodobou nadpriemernou hodnotou finančnej produktivity práce možno zaradiť odvetvie služieb a stavebníctvo. Najnižšiu finančnú produktivitu práce dlhodobo dosahovali pôdohospodárske podniky, avšak od roku 2014 sa tento rozdiel stiera.

Graf č. 49: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.3 Finančná produktivita práce podľa sídla

Finančná produktivita práce MSP na regionálnej úrovni vzrástla vo všetkých krajoch okrem Košického. V porovnaní s ostatnými kraji si v produktivite výrazne polepšili bratislavské a žilinské MSP, ktorých hodnota ukazovateľa vzrástla o 0,12 resp. 0,11 €. Pri ostatných krajoch došlo len k miernemu nárastu – na úrovni niekoľkých stotín €. Celková finančná produktivita práce podľa jednotlivých krajov sa v roku 2017 pohybovala v rozpätí od 1,47 € v Košickom kraji po 1,72 € v Bratislavskom kraji.

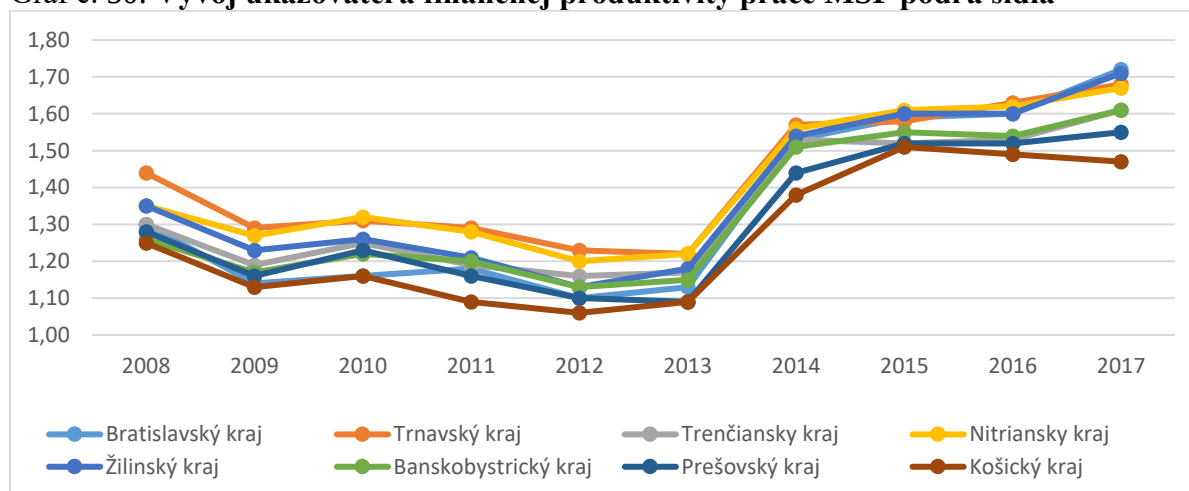
Tab. č. 52: Finančná produktivita práce MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Bratislavský kraj	1,30	1,14	1,16	1,18	1,10	1,13	1,53	1,59	1,60	1,72	↑ 0,12
Trnavský kraj	1,44	1,29	1,31	1,29	1,23	1,22	1,57	1,58	1,63	1,68	↑ 0,05
Trenčiansky kraj	1,30	1,19	1,25	1,19	1,16	1,17	1,53	1,52	1,53	1,61	↑ 0,08
Nitriansky kraj	1,35	1,27	1,32	1,28	1,20	1,22	1,56	1,61	1,62	1,67	↑ 0,05
Žilinský kraj	1,35	1,23	1,26	1,21	1,13	1,18	1,54	1,60	1,60	1,71	↑ 0,11
Banskobystrický kraj	1,26	1,17	1,22	1,20	1,13	1,15	1,51	1,55	1,54	1,61	↑ 0,07
Prešovský kraj	1,28	1,16	1,23	1,16	1,10	1,09	1,44	1,52	1,52	1,55	↑ 0,03
Košický kraj	1,25	1,13	1,16	1,09	1,06	1,09	1,38	1,51	1,49	1,47	↓ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dynamiky vývoja mali MSP vo všetkých krajoch obdobný priebeh. Zatiaľ čo v období rokov 2008 - 2013 pretrvával pokles finančnej produktivity práce, od roku 2014 finančná produktivita práce MSP každoročne rastie vo všetkých regiónoch Slovenska. Z dlhodobého hľadiska možno medzi efektívnejšie MSP zaradiť subjekty pôsobiace v Nitrianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. Najmenej efektívne sú podniky pôsobiace v Košickom kraji.

Graf č. 50: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.4 Finančná produktivita práce podľa právnych foriem

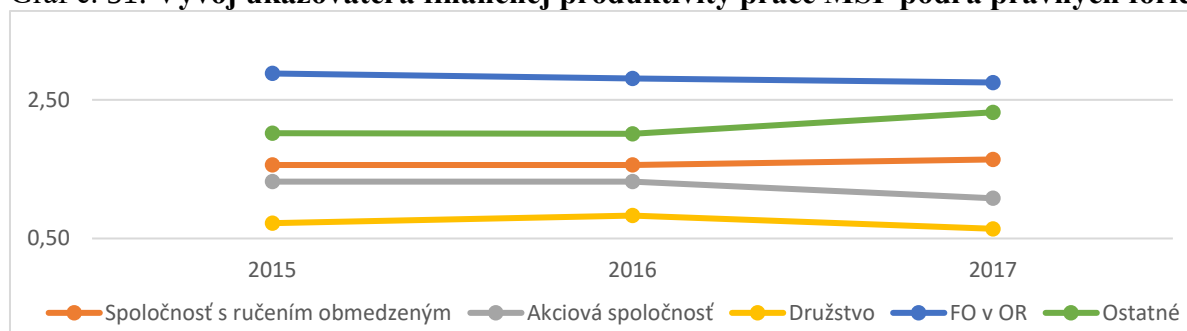
K zvýšeniu finančnej produktivity práce z hľadiska jednotlivých právnych foriem došlo v roku 2017 iba v spoločnostiach s ručením obmedzeným a ostatných právnych formách (o 0,08 resp. 0,31 €). Akciové spoločnosti, družstvá a FO zapísané v Obchodnom registri zaznamenali medziročný pokles produktivity. Napriek tomu, že FO zapísané v Obchodnom registri boli v roku 2017 menej produktívne ako v predchádzajúcom období, naďalej ich možno označiť za najefektívnejšie - z 1 € osobných nákladov vyprodukovali 2,75 € pridanej hodnoty. Spomedzi analyzovaných podnikateľských subjektov dosiahli všetky právne formy s výnimkou družstiev požadovanú hodnotu ukazovateľa.

Tab. č. 53: **Finančná produktivita práce MSP podľa právnych foriem**

Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel rokov 2017 a 2016
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,56	1,56	1,64	↑ 0,08
Akciová spoločnosť	1,32	1,32	1,08	↓ 0,24
Družstvo	0,72	0,83	0,64	↓ 0,19
FO v OR	2,88	2,81	2,75	↓ 0,06
Ostatné	2,02	2,01	2,32	↑ 0,31

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Finančná produktivita práce MSP sa v priebehu rokov 2015 – 2017 vyvíjala rôzne. Pozitívny vývoj zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným a ostatné právne formy, ktoré sa vyznačujú rastúcim trendom. Negatívny trend dosiahli v priebehu analyzovaného obdobia FO zapísané v Obchodnom registri a akciové spoločnosti, ktorých produktivita kontinuálne klesala. Dlhodobo najvyššiu finančnú produktivitu práce dosahujú FO zapísané v Obchodnom registri, najnižšiu družstvá.

Graf č. 51: **Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa právnych foriem**

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13 Altmanov index finančného zdravia

Altmanov index finančného zdravia (Z-skóre) je súhrnný index hodnotenia finančnej situácie podnikov, ktorý pozostáva z piatich pomerových ukazovateľov predstavujúcich premenné modelu s rôznou váhou. Súčtom týchto ukazovateľov získame výslednú hodnotu indexu, na základe ktorej je možné podniky zaradiť do príslušného pásma finančnej situácie:

- *zlá finančná situácia* – Z-skóre < 1,2;
- *sivá zóna* – Z-skóre v intervale od 1,2 po 2,9;
- *dobrá finančná situácia* – Z-skóre > 2,9.

13.1 Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu

V roku 2017 došlo k poklesu zastúpenia MSP v pásme dobrej finančnej situácie o 0,2 p. b. na 40,2 %, čo bolo spôsobené znížením podielu mikropodnikov v dobrej finančnej situácii (o 0,3 p. b.). Vo veľkostnej kategórii malých a stredných podnikov naopak mierne vzrástol podiel subjektov v dobrej finančnej situácii – o 0,1 resp. 1,5 p. b. Najvyšší podiel podnikov v dobrej finančnej situácii spomedzi všetkých kategórií MSP dosiahli v roku 2017 mikropodniky (40,4 %). Podiel finančne zdravých podnikov v kategórii malých podnikov dosiahol hodnotu 37,2 % a stredných 38,6 %.

V pásme sivej zóny sa v porovnaní s rokom 2016 ocitlo o 0,5 p. b. viac MSP, čo bolo spôsobené poklesom podielu podnikov v dobrej a zlej finančnej situácii. Aj v tomto prípade sa o to nemalou mierou pričínili mikropodniky, ktorých podiel bol v roku 2017 o 0,6 p. b. vyšší ako v roku 2016. Podiel malých a stredných podnikov v pásme sivej zóny klesol o 0,4 resp. 0,1 p. b. V celkovom percentuálnom vyjadrení sa v sivej zóne ocitlo až 43,4 % stredných podnikov, 38,3 % malých podnikov a 25,7 % mikropodnikov.

V zlej finančnej situácii sa v porovnaní s rokom 2016 ocitlo o 0,3 p. b. menej MSP. Pod tento priaznivý vývoj sa podpísali hlavne mikropodniky (pokles o 0,3 p. b.) a stredné podniky (pokles o 1,4 p. b.). V rámci kategórie malých podnikov došlo k nárastu podielu finančne problémových podnikateľských subjektov o 0,3 p. b. Spomedzi všetkých kategórií MSP sa v zlej finančnej situácii ocitlo najviac podnikateľských subjektov v kategórii mikropodnikov – až 33,9 %.

Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu je uvedená v tabuľke č. 54 na nasledujúcej strane.

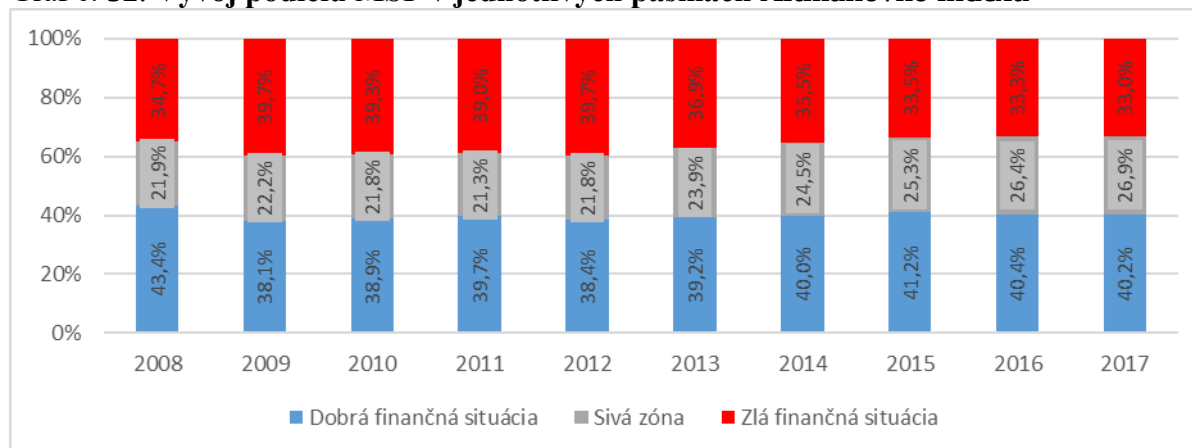
Tab. č. 54: Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia											
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	43,0%	38,3%	39,1%	39,6%	38,3%	39,5%	40,5%	41,4%	40,7%	40,4%	↓ 0,3
Malé	45,2%	37,1%	38,0%	40,3%	38,5%	35,2%	34,7%	39,0%	37,1%	37,2%	↑ 0,1
Stredné	41,8%	33,9%	37,2%	40,6%	42,6%	40,3%	37,0%	39,1%	37,1%	38,6%	↑ 1,5
MSP spolu	43,4%	38,1%	38,9%	39,7%	38,4%	39,2%	40,0%	41,2%	40,4%	40,2%	↓ 0,2
Veľké	45,4%	41,9%	47,7%	46,8%	51,0%	45,8%	45,5%	44,5%	43,9%	45,9%	↑ 2,0
Sivá zóna											
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	19,3%	20,8%	19,8%	19,7%	20,3%	22,3%	23,0%	24,0%	25,1%	25,7%	↑ 0,6
Malé	29,7%	31,0%	32,5%	32,1%	33,3%	37,3%	37,2%	37,0%	38,7%	38,3%	↓ 0,4
Stredné	40,8%	42,0%	41,6%	41,4%	38,6%	43,5%	44,5%	42,5%	43,5%	43,4%	↓ 0,1
MSP spolu	21,9%	22,2%	21,8%	21,3%	21,8%	23,9%	24,5%	25,3%	26,4%	26,9%	↑ 0,5
Veľké	42,0%	39,6%	38,9%	40,7%	36,0%	43,2%	41,7%	43,6%	44,8%	43,4%	↓ 1,4
Zlá finančná situácia											
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Mikro	37,7%	40,9%	41,1%	40,6%	41,4%	38,3%	36,4%	34,5%	34,2%	33,9%	↓ 0,3
Malé	25,0%	32,0%	29,5%	27,5%	28,2%	27,4%	28,1%	23,9%	24,2%	24,5%	↑ 0,3
Stredné	17,4%	24,1%	21,2%	18,0%	18,8%	16,2%	18,5%	18,4%	19,4%	18,0%	↓ 1,4
MSP spolu	34,7%	39,7%	39,3%	39,0%	39,7%	36,9%	35,5%	33,5%	33,3%	33,0%	↓ 0,3
Veľké	12,6%	18,6%	13,4%	12,5%	12,9%	11,0%	12,8%	11,9%	11,3%	10,7%	↓ 0,6

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska pomeru medzi jednotlivými pásmami finančnej situácie malých a stredných podnikov prevažoval v predkrízovom roku 2008 podiel finančne zdravých podnikov. V roku 2009 sa naplno prejavila uplynulá kríza, v dôsledku ktorej vzrástol podiel podnikov so zlou finančnou situáciou na úkor zdravých podnikov. V rokoch 2010 – 2012 bol podiel podnikov s dobrou a zlou finančnou situáciou vyrovnaný. Od roku 2013 do roku 2017 sa začali MSP postupne zotavovať, čo sa prejavilo zvyšovaním podielu podnikov s dobrou finančnou situáciou a znižovaním podielu podnikov so zlou finančnou situáciou. V tomto období zároveň došlo k zvýšeniu počtu podnikov nachádzajúcich sa v neurčitej – tzv. sivej zóne. Pomer jednotlivých typov Altmanových pásiem finančného zdravia MSP v období rokov 2008 – 2017 znázorňuje graf č. 52.

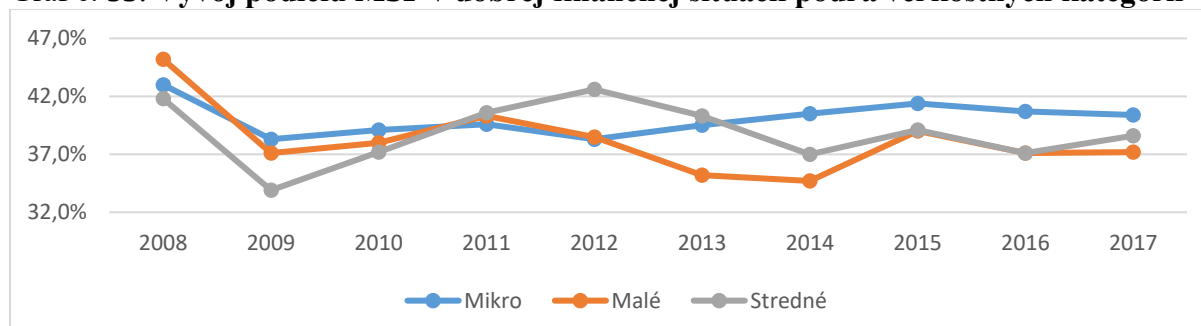
Graf č. 52: Vývoj podielu MSP v jednotlivých pásmach Altmanovho indexu

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj v štruktúre podnikov v dobrej finančnej situácii podľa jednotlivých veľkostných kategórií bol sprevádzaný výraznými výkyvmi. V roku 2009 došlo vplyvom krízy k zníženiu podielu finančne zdravých podnikov vo všetkých veľkostných kategóriách. Z dôsledkov krízy sa najľahšie spamätávali stredné podniky, ktorých podiel podnikov v dobrej finančnej situácii kontinuálne rástol až do roku 2012. Zatiaľ čo v období rokov 2012 – 2014 došlo v kategórii malých a stredných podnikov k poklesu, podiel finančne zdravých mikropodnikov pozvoľne rástol. V roku 2017 dosiahli najvyšší podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou mikropodniky nasledované strednými podnikmi.

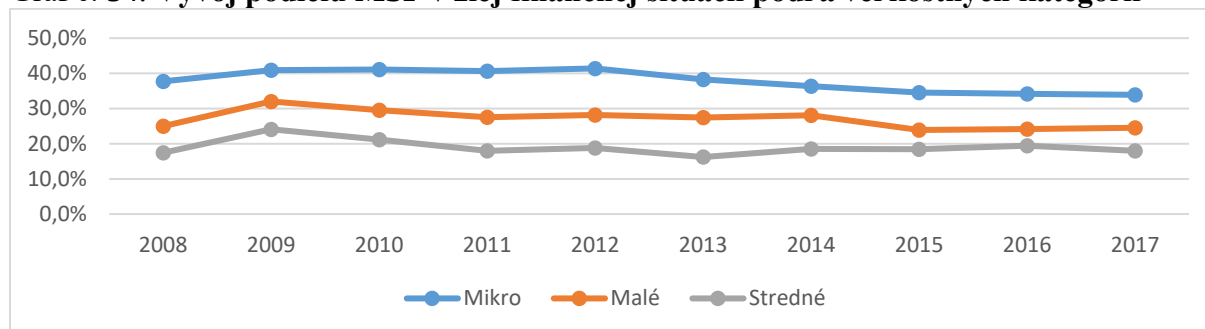
Graf č. 53: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Najvyšší podiel podnikov so zlou finančnou situáciou dlhodobo dosahujú mikropodniky. Vzhľadom na svoju veľkosť a kapitálovú „silu“ sú najviac náchylné na výkyvy vo finančnej výkonnosti. Nasledovali malé a napokon stredné podniky. Dosiahnuté výsledky teda potvrdzujú, že s rastúcou veľkosťou podniku podiel subjektov so zlou finančnou situáciou klesá. Z dlhodobého hľadiska mal ukazovateľ podielu podnikov so zlou finančnou situáciou vo všetkých kategóriách MSP relatívne vyrovnaný, mierne klesajúci trend. Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa jednotlivých veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 54 na nasledujúcej strane.

Graf č. 54: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.2 Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu

V členení podľa odvetví sa v dobrej finančnej situácii ocitlo v roku 2017 nižšie percento podnikov v odvetví priemyslu (o 1,6 p. b.) a stavebníctva (o 1,2 p. b.). V odvetví pôdohospodárstva, obchodu a služieb však medziročne klesol podiel finančne bezproblémových podnikateľských subjektov. V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli najvyšší podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva (42,2 %) a služieb (41,3 %). Odvetvím s najnižším výskytom finančne zdravých podnikov bolo v roku 2017 pôdohospodárstvo (31,9 %).

V pásme sivej zóny sa v členení podľa odvetví zvýšil podiel MSP len v dvoch z piatich odvetví – obchode (o 1,1 p. b.) a službách (0,5 p. b.). Podiel MSP v stavebníctve ostal zachovaný a v pôdohospodárstve a priemysle klesol o 0,6 resp. 0,5 p. b. Najvyšší podiel MSP v pásme sivej zóny sa nachádzal v odvetví priemyslu (31,2 %) a stavebníctva (28,1 %), najnižší v odvetví služieb (25,9 %) a pôdohospodárstva (26,0 %). Podiel obchodných MSP v pásme sivej zóny predstavoval v roku 2017 26,9 %.

Pri MSP nachádzajúcich sa v pásme zlej finančnej situácie prevažoval v roku 2017 pozitívny trend. V troch z piatich odvetví došlo k poklesu podielu MSP so zlou finančnou situáciou. Najväčší medziročný pokles podielu finančne problémových podnikov bol zaznamenaný v stavebníctve (o 1,1 p. b.) a priemysle (o 1,0 p. b.). V obchode klesol podiel finančne problémových MSP o 0,2 p. b. a v službách ostal zachovaný. K zhoršeniu došlo len u MSP pôsobiacich v pôdohospodárstve, kde sa zvýšil podiel MSP so zlou finančnou situáciou o 1,0 p. b., pričom práve poľnohospodárske MSP sa vyznačujú najvyšším podielom finančne problémových podnikateľských subjektov – na úrovni 42,1 %. Najnižší podiel MSP s finančnými problémami sa v roku 2017 nachádzal v odvetví stavebníctva (29,7 %) a priemyslu (30,5 %).

Štruktúra zaradenia MSP podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu je uvedená v tabuľke č. 55 na nasledujúcej strane.

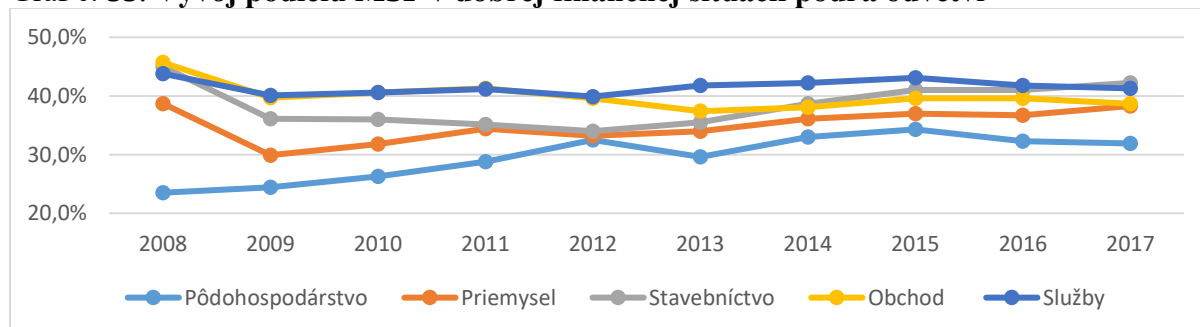
Tab. č. 55: Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia											
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	23,5%	24,4%	26,3%	28,8%	32,5%	29,6%	33,0%	34,3%	32,3%	31,9%	↓ 0,4
Priemysel	38,7%	29,9%	31,8%	34,4%	33,2%	34,0%	36,1%	37,0%	36,7%	38,3%	↑ 1,6
Stavebníctvo	45,0%	36,1%	36,0%	35,1%	34,0%	35,5%	38,7%	41,0%	41,0%	42,2%	↑ 1,2
Obchod	45,7%	39,7%	40,6%	41,3%	39,6%	37,4%	38,1%	39,6%	39,6%	38,7%	↓ 0,9
Služby	43,8%	40,1%	40,6%	41,2%	39,9%	41,8%	42,2%	43,1%	41,8%	41,3%	↓ 0,5
Sivá zóna											
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	33,4%	26,0%	28,2%	28,9%	28,2%	26,6%	23,0%	24,6%	26,6%	26,0%	↓ 0,6
Priemysel	30,1%	30,0%	30,0%	28,3%	28,9%	31,3%	30,3%	31,0%	31,7%	31,2%	↓ 0,5
Stavebníctvo	25,4%	27,4%	26,1%	26,2%	25,1%	25,8%	25,7%	26,9%	28,1%	28,1%	=
Obchod	20,3%	21,3%	20,7%	20,1%	20,7%	24,3%	24,7%	25,4%	25,8%	26,9%	↑ 1,1
Služby	20,3%	20,3%	19,9%	19,6%	20,4%	22,1%	23,3%	24,1%	25,4%	25,9%	↑ 0,5
Zlá finančná situácia											
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Pôdohospodárstvo	43,1%	49,6%	45,5%	42,3%	39,3%	43,8%	44,0%	41,2%	41,1%	42,1%	↑ 1,0
Priemysel	31,2%	40,1%	38,1%	37,3%	37,9%	34,7%	33,6%	32,1%	31,5%	30,5%	↓ 1,0
Stavebníctvo	29,6%	36,5%	37,9%	38,7%	41,0%	38,7%	35,5%	32,1%	30,8%	29,7%	↓ 1,1
Obchod	34,0%	39,0%	38,7%	38,6%	39,6%	38,3%	37,3%	35,0%	34,6%	34,4%	↓ 0,2
Služby	36,0%	39,7%	39,5%	39,1%	39,7%	36,1%	34,5%	32,7%	32,8%	32,8%	=

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj v štruktúre finančne zdravých podnikov mal v priebehu analyzovaného obdobia vyrovnaný trend. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 dosiahli vyšší podiel MSP s dobrou finančnou situáciou v roku 2017 len pôdohospodárske podniky. Odvetvím s dlhodobou najvyšším podielom finančne zdravých podnikov je sektor služieb. Najmenej podnikov s dobrou finančnou situáciou sa dlhodobo vyskytuje v odvetví pôdohospodárstva. V porovnaní s rokom 2009 došlo k výraznému zlepšeniu v odvetví pôdohospodárstva, priemyslu a stavebníctva. Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii za obdobie rokov 2008 – 2017 v členení podľa odvetví znázorňuje graf č. 55.

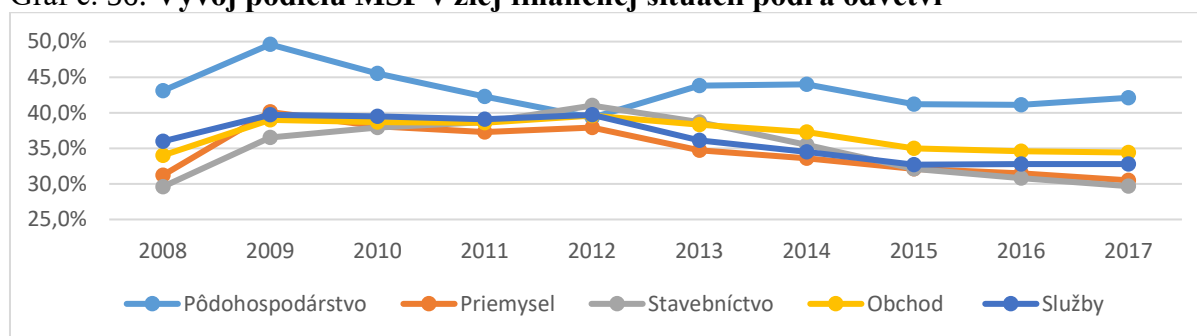
Graf č. 55: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Od výrazného rastu podielu podnikov so zlou finančnou situáciou v roku 2009 pretrvávajú klesajúci trend výskytu problémových podnikov vo všetkých odvetviach. Dlhodobý najvyšší podiel finančne problémových podnikov dosahujú pôdohospodárske podniky, a v posledných 4 rokoch aj obchodné podniky. Naopak k výraznému zlepšeniu za posledných 5 rokov došlo v odvetví stavebníctva, čím sa MSP pôsobiace v tomto sektore zaradili medzi odvetvia s najnižším podielom finančne problémových podnikov. Vývoj podielu podnikov v zlej finančnej situácii podľa Altmana znázorňuje graf č. 56.

Graf č. 56: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.3 Štruktúra zaradenia podnikov podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu

V pásme dobrej finančnej situácie podľa sídla sa v porovnaní s rokom 2016 ocitol nižší podiel MSP v takmer všetkých slovenských krajoch. Jediným krajom, v ktorom došlo k zvýšeniu podielu finančne bezproblémových MSP bol Bratislavský kraj (o 0,1 p. b.). Spomedzi krajov, ktoré nezaznamenali pozitívny vývoj, došlo k najvýraznejšiemu poklesu v Trnavskom kraji, v ktorom klesol podiel MSP s dobrou finančnou situáciou o 0,8 p. b. Hodnoty ukazovateľa v Nitrianskom kraji sa medziročne nezmenili. V porovnaní medzi jednotlivými kraji bol podiel MSP s dobrou finančnou situáciou vyrovnaný a pohyboval sa v rozpätí od 38,6 % v Trnavskom kraji po 41,2 % v Trenčianskom a Žilinskom kraji.

V sivej zóne sa v medziročnom porovnaní ocitlo viac MSP ako v roku 2016 vo všetkých krajoch. Najdynamickejší prírastok podnikov v Altmanovej sivej zóne zaznamenal Banskobystrický kraj (0,9 p. b.) nasledovaný Trenčianskym a Prešovským krajom (0,8 p. b.). Najnižším medziročným nárastom sa vyznačovali MSP v Bratislavskom kraji (o 0,2 p. b.). Najvyšší podiel MSP v sivej zóne sa v roku 2017 nachádzal v Trenčianskom kraji – na úrovni 29,1 %.

Podiel MSP v zlej finančnej situácii medziročne klesol vo všetkých slovenských krajoch s výnimkou Trnavského, ktorý zaznamenal medziročný nárast o 0,1 p. b. K najvyššiemu medziročnému poklesu finančne problémových podnikov došlo v Prešovskom kraji (o 0,5 p. b.). Najnižší pokles zaznamenal Košický kraj (o 0,2 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení sa podiel MSP so zlou finančnou situáciou pohyboval v rozpätí od 29,7 % v Trenčianskom kraji po 35,7 % v Bratislavskom kraji.

Štruktúra zaradenia MSP podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu je uvedená v tabuľke č. 56 na nasledujúcej strane.

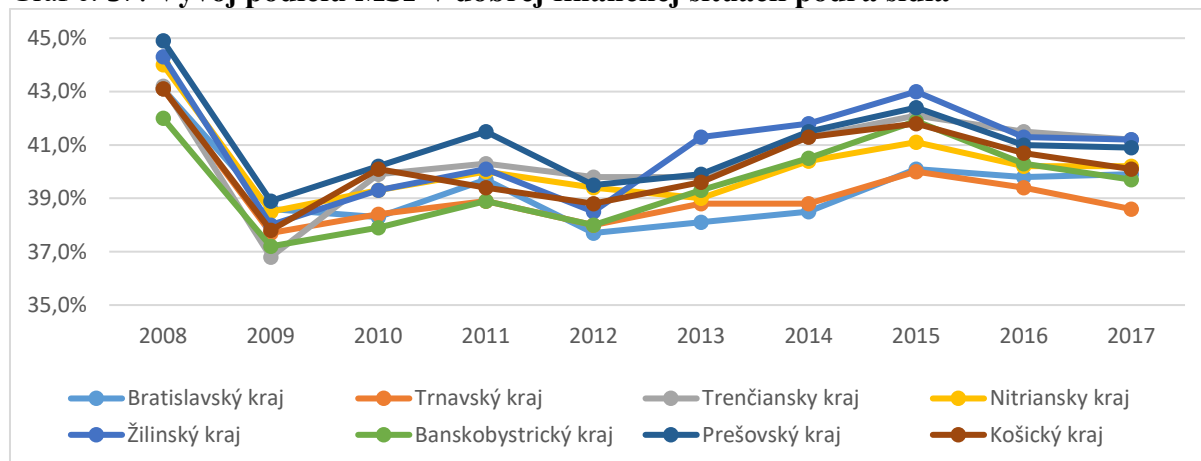
Tab. č. 56: Štruktúra zaradenia MSP podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia											
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	43,1%	38,6%	38,3%	39,7%	37,7%	38,1%	38,5%	40,1%	39,8%	39,9%	↑ 0,1
Trnavský kraj	43,1%	37,7%	38,4%	38,9%	38,0%	38,8%	38,8%	40,0%	39,4%	38,6%	↓ 0,8
Trenčiansky kraj	43,2%	36,8%	39,9%	40,3%	39,8%	39,8%	41,3%	42,1%	41,5%	41,2%	↓ 0,3
Nitriansky kraj	44,0%	38,5%	39,3%	40,0%	39,4%	39,0%	40,4%	41,1%	40,2%	40,2%	=
Žilinský kraj	44,3%	38,0%	39,3%	40,1%	38,5%	41,3%	41,8%	43,0%	41,3%	41,2%	↓ 0,1
Banskobystrický kraj	42,0%	37,2%	37,9%	38,9%	38,0%	39,3%	40,5%	41,9%	40,3%	39,7%	↓ 0,6
Prešovský kraj	44,9%	38,9%	40,2%	41,5%	39,5%	39,9%	41,5%	42,4%	41,0%	40,9%	↓ 0,1
Košický kraj	43,1%	37,8%	40,1%	39,4%	38,8%	39,6%	41,3%	41,8%	40,7%	40,1%	↓ 0,6
Sivá zóna											
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	19,8%	19,9%	19,7%	19,3%	19,9%	21,8%	22,8%	23,5%	24,2%	24,4%	↑ 0,2
Trnavský kraj	24,1%	24,2%	23,2%	22,7%	23,5%	24,8%	25,9%	26,2%	27,8%	28,5%	↑ 0,7
Trenčiansky kraj	24,4%	24,9%	23,4%	23,1%	23,2%	25,9%	26,8%	27,5%	28,3%	29,1%	↑ 0,8
Nitriansky kraj	22,6%	23,2%	23,1%	22,7%	22,7%	26,0%	25,3%	26,3%	27,8%	28,3%	↑ 0,5
Žilinský kraj	22,9%	23,9%	23,1%	22,2%	22,8%	24,2%	25,7%	26,6%	27,5%	28,0%	↑ 0,5
Banskobystrický kraj	23,5%	23,2%	23,6%	22,3%	22,9%	24,7%	25,2%	26,0%	26,9%	27,8%	↑ 0,9
Prešovský kraj	23,4%	23,8%	23,4%	21,8%	23,3%	25,2%	24,9%	26,1%	27,5%	28,3%	↑ 0,8
Košický kraj	21,9%	21,6%	21,1%	21,5%	22,2%	24,1%	23,5%	24,9%	26,5%	27,1%	↑ 0,6
Zlá finančná situácia											
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Bratislavský kraj	37,1%	41,5%	42,0%	41,0%	42,4%	40,1%	38,7%	36,3%	36,0%	35,7%	↓ 0,3
Trnavský kraj	32,9%	38,2%	38,4%	38,4%	38,5%	36,4%	35,3%	33,7%	32,8%	32,9%	↑ 0,1
Trenčiansky kraj	32,4%	38,3%	36,7%	36,6%	36,9%	34,4%	31,9%	30,4%	30,1%	29,7%	↓ 0,4
Nitriansky kraj	33,3%	38,3%	37,7%	37,4%	37,9%	34,9%	34,4%	32,5%	32,0%	31,6%	↓ 0,4
Žilinský kraj	32,7%	38,1%	37,6%	37,7%	38,8%	34,5%	32,5%	30,5%	31,1%	30,8%	↓ 0,3
Banskobystrický kraj	34,5%	39,6%	38,5%	38,8%	39,1%	35,9%	34,3%	32,1%	32,9%	32,5%	↓ 0,4
Prešovský kraj	31,7%	37,2%	36,5%	36,7%	37,1%	34,9%	33,5%	31,5%	31,4%	30,9%	↓ 0,5
Košický kraj	35,0%	40,7%	38,9%	39,1%	39,0%	36,3%	35,2%	33,3%	32,9%	32,7%	↓ 0,2

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dlhodobého vývoja mal podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou na úrovni krajov obdobný priebeh. Po úpadku v roku 2009 sa vývoj podielu finančne zdravých podnikov (s výnimkou roku 2012) vyznačoval prevažne rastúcim trendom. Napriek tomuto rastúcemu trendu však podiel finančne zdravých podnikov v jednotlivých krajoch nikdy nedosiahol hodnotu z predkrízového roku 2008. V rámci porovnania medzi jednotlivými kraji došlo k zhoršeniu v Bratislavskom a Trnavskom kraji, ktoré sa v posledných 6 rokoch analyzovaného obdobia ocitli na chvoste rebríčka (dosiahli najnižší podiel finančne zdravých podnikov). Naopak k dlhodobému zlepšeniu došlo v Trenčianskom a Žilinskom kraji, ktoré od roku 2013 patrili medzi kraje s najvyšším podielom MSP s dobrou finančnou situáciou.

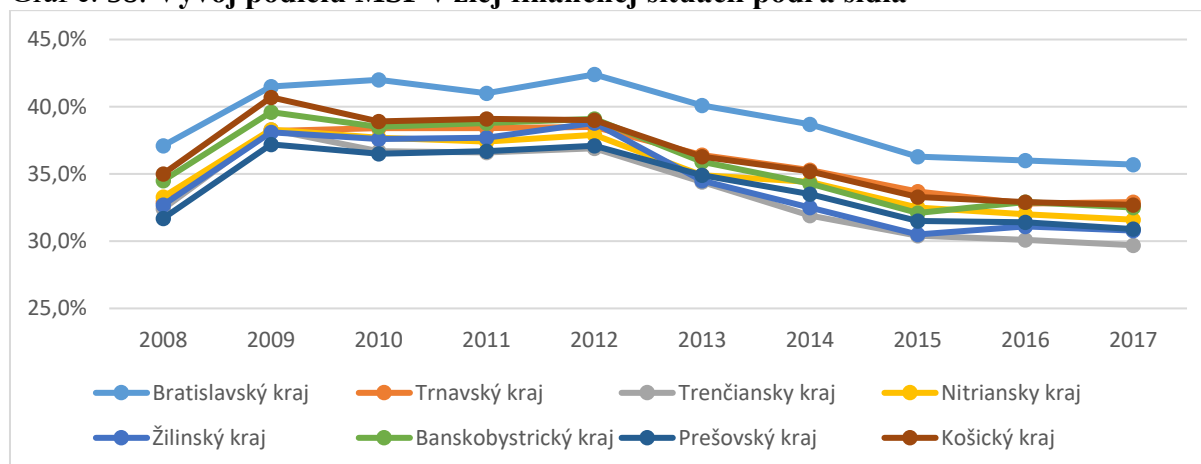
Graf č. 57: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Podiel podnikov v zlej finančnej situácii významne vzrástol naprieč celým Slovenskom v roku 2009, kedy v dôsledku krízy došlo k poklesu rentability a vzniku platobnej neschopnosti v MSP vo všetkých slovenských krajoch. Po roku 2009 mal podiel podnikov so zlou finančnou situáciou mierne klesajúci trend. V roku 2017 sa v pásme zlej finančnej situácie ocitol nižší podiel MSP ako v roku 2008. Dlhodobu najhoršie výsledky podľa Altmanovej metodiky dosahujú bratislavské MSP, ktoré dosahujú najvyšší podiel MSP so zlou finančnou situáciou.

Graf č. 58: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.4 Štruktúra zaradenia podnikov podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu

V členení podľa právnych foriem došlo v medziročnom porovnaní k rastu podielu MSP s dobrou finančnou situáciou v troch z piatich právnych foriem – v akciových spoločnostiach (o 0,4 p. b.), družstvách (o 1,0 p. b.) a ostatných právnych formách (o 1,3 p. b.). Naopak, podiel finančne bezproblémových podnikateľských subjektov medziročne klesol v spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 0,3 p. b.) a FO zapísaných v Obchodnom registri (o 0,7 p. b.). Dynamika vývoja bola do značnej miery ovplyvnená celkovým podielom MSP v dobrej finančnej situácii. Zatiaľ čo FO zapísané v Obchodnom registri dosahovali najvyšší podiel

finančne zdravých subjektov (63,3 %), v družstvách bol tento podiel najnižší (17,9 %). Podiel spoločností s ručením obmedzeným v dobre finančnej kondícii predstavoval v roku 2017 39,9 %, akciových spoločností 30,4 % a ostatných právnych subjektov 50,3 %.

V pásme sivej zóny bol medziročný vývoj nejednoznačný. K zvýšeniu podielu MSP nachádzajúci sa v sivej zóne došlo v spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 0,6 p. b.) a FO zapísaných v Obchodnom registri (o 1,1 p. b.). Na základe týchto výsledkov možno konštatovať, že mnoho spoločností s ručením obmedzeným a FO zapísaných v Obchodnom registri sa presunulo z pásma dobrej finančnej situácie do sivej zóny. Pri akciových spoločnostiach, družstvách a ostatných právnych formách došlo k poklesu subjektov v sivej zóne. Najvyšší podiel MSP v sivej zóne dosiahli spoločnosti s ručením obmedzeným (27,3 %).

V Altmanovom pásme podnikov so zlou finančnou situáciou prevažoval pozitívny medziročný vývoj. Podiel finančne problémových spoločností s ručením obmedzeným, FO zapísaných v Obchodnom registri a ostatných právnych foriem medziročne klesol – zhodne o 0,3 p. b. K zhoršeniu hodnôt ukazovateľa však došlo nielen v prípade akciových spoločností (o 0,6 p. b.), ale predovšetkým v družstvách (o 1,7 p. b.). Najvyšší podiel subjektov so zlou finančnou situáciou zaznamenali družstvá (59,7 %), najnižší FO zapísané v Obchodnom registri (11,2 %).

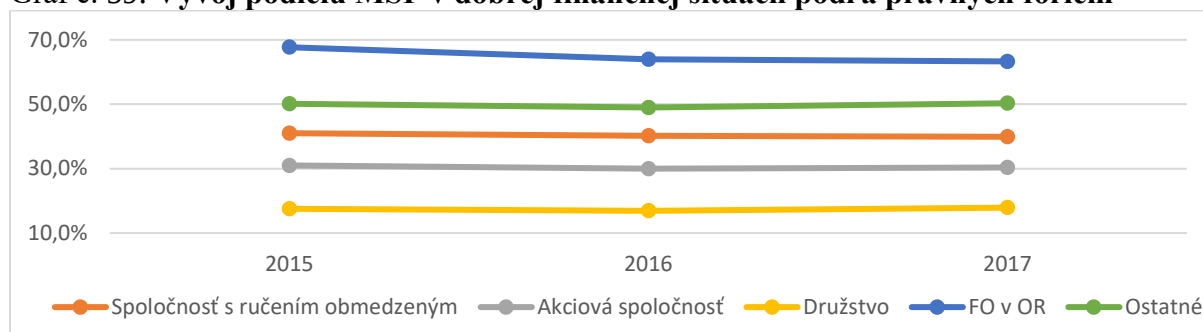
Tab. č. 57: Štruktúra zaradenia MSP podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia				
Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	41,0%	40,2%	39,9%	↓ 0,3
Akciová spoločnosť	31,0%	30,0%	30,4%	↑ 0,4
Družstvo	17,5%	16,9%	17,9%	↑ 1,0
FO v OR	67,7%	64,0%	63,3%	↓ 0,7
Ostatné	50,1%	49,0%	50,3%	↑ 1,3
Sivá zóna				
Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	25,6%	26,7%	27,3%	↑ 0,6
Akciová spoločnosť	22,1%	23,4%	22,4%	↓ 1,0
Družstvo	24,4%	25,2%	22,4%	↓ 2,8
FO v OR	22,4%	24,5%	25,6%	↑ 1,1
Ostatné	21,6%	21,9%	21,0%	↓ 0,9
Zlá finančná situácia				
Právna forma	2015	2016	2017	Rozdiel r. 2017 a 2016 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	33,4%	33,1%	32,8%	↓ 0,3
Akciová spoločnosť	46,9%	46,6%	47,2%	↑ 0,6
Družstvo	58,2%	58,0%	59,7%	↑ 1,7
FO v OR	9,9%	11,5%	11,2%	↓ 0,3
Ostatné	28,3%	29,1%	28,8%	↓ 0,3

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2017 sa vývoj podielu MSP s dobrou finančnou situáciou v členení podľa právnych foriem výrazne nemenil. Napriek tomu, že FO zapísané v Obchodnom registri dosahovali v skúmanom období najvyšší podiel finančne zdravých podnikateľských subjektov, negatívne možno vnímať každoročný kontinuálny pokles ich podielu. Najnižší podiel finančne zdravých subjektov dosahovali družstvá. Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii v členení podľa právnych foriem v období 2015 – 2017 znázorňuje graf č. 59.

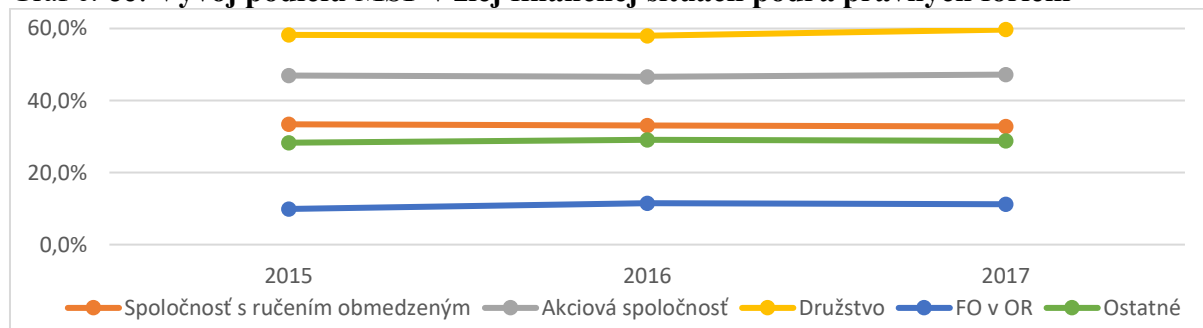
Graf č. 59: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Podiel MSP v zlej finančnej situácii v členení podľa právnych foriem sa taktiež nevyznačoval turbulentnými zmenami v skúmanom období. Negatívnym trendom sa však vyznačovali družstvá a akciové spoločnosti, ktoré zaznamenali v období rokov 2015 – 2017 rastúci trend podielu podnikov s finančnými problémami. Pozitívne však možno vnímať vývoj ukazovateľa v spoločnostiach s ručením obmedzeným.

Graf č. 60: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Zhrnutie

V medziročnom porovnaní bol zaznamenaný pozitívny vývoj výsledkov finančných ukazovateľov MSP vo väčšine analyzovaných oblastí. Pozitívne možno vnímať vývoj v oblasti likvidity, kedy došlo k nárastu hodnôt ukazovateľa bežnej (o 0,09 bodu) i celkovej likvidity (o 0,10 bodu), čím dochádza k eliminácii rizika spojeného s neschopnosťou MSP uhrádzať svoje záväzky. Bežná likvidita MSP dosiahla v roku 2017 (obdobne ako v predchádzajúcom období) odporúčanú hodnotu ukazovateľa, čo naznačuje, že slovenské MSP s nedostatočnou likviditou problémy nemajú. Doba splatnosti celkových pohľadávok aj záväzkov medziročne poklesla (o 5,2 resp. 1,0 dňa). Napriek tomu, že doba splatnosti celkových záväzkov (128,7 dní) bola výrazne vyššia ako doba splatnosti celkových pohľadávok (45,3 dní), schopnosť MSP splácať záväzky sa výrazne zlepšila (doba splatnosti celkových záväzkov zaznamenala dynamickejší pokles). Pozitívnym medziročným vývojom sa vyznačovali aj ukazovatele kvantifikujúce dodávateľsko-odberateľské vzťahy MSP. Doba splatnosti pohľadávok aj záväzkov z OS medziročne klesla (o 0,4 resp. 1,5 dňa). Doba splatnosti záväzkov z OS však dosiahla nižšiu hodnotu ako doba splatnosti pohľadávok z OS, čo znamená, že MSP vyplácali finančné prostriedky svojim dodávateľom skôr ako ich získavali od svojich odberateľov. Na základe týchto výsledkov možno konštatovať, že slovenské MSP sú platobne disciplinované, avšak vystavujú sa riziku nedostatku finančných prostriedkov z dôvodu časového rozlíšenia medzi úhradou a inkasom. Platobná neschopnosť im však vďaka dostatočnej likvidite nehrozí. Obrat aktív MSP, ako ďalší zo skupiny ukazovateľov aktivity, však zaznamenal už druhý rok pokles. V roku 2017 klesol o 0,02 bodu na 0,93. Vývoj tohto ukazovateľa naznačuje, že slovenské MSP využívajú svoj majetok každým rokom menej. Jedno Euro aktív prinieslo MSP v roku 2017 len 0,93 Eura tržieb. Ukazovateľ celkovej zadlženosti slovenských MSP medziročne poklesol o 2,40 p. b. na 55,14 %, čo nepredstavuje vysokú mieru zadlženosti. Pozitívnym vývojom sa vyznačoval aj ukazovateľ podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch, keďže došlo k jeho medziročnému poklesu o 0,09 p. b. Dôvodom tohto zníženia sú optimistické vyhliadky hospodárskeho vývoja a pretrvávajúce nízke úrokové sadzby, ktoré prajú zadlžovaniu podnikov. Podiel MSP využívajúcich bankové úvery však medziročne mierne poklesol - o 0,09 p. b. Ukazovateľ rentability aktív MSP nezaznamenal medziročnú zmenu a ostal na úrovni 3,67 %. Rentabilita tržieb MSP sa však zvýšila o 0,24 p. b., rovnako ako aj podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom (o 0,20 p. b.). Uvedené výsledky ukazovateľov rentability naznačujú, že napriek relatívne nízkej výkonnosti, sa slovenským MSP darí pretavovať výsledky svojej podnikateľskej činnosti do výsledku hospodárenia každým rokom lepšie. Finančná produktivita práce slovenských MSP taktiež medziročne vzrástla – o 7 centov, čo vyjadruje, že pridaná hodnota MSP rástla rýchlejším tempom ako osobné náklady. Inými slovami - z jedného Eura osobných nákladov, získali MSP na Slovensku 1,67 Eura pridanej hodnoty.

Hodnoty, ako aj medziročnú zmenu finančných pomerových ukazovateľov slovenských MSP v roku 2017 znázorňuje tabuľka č. 58 na nasledujúcej strane.

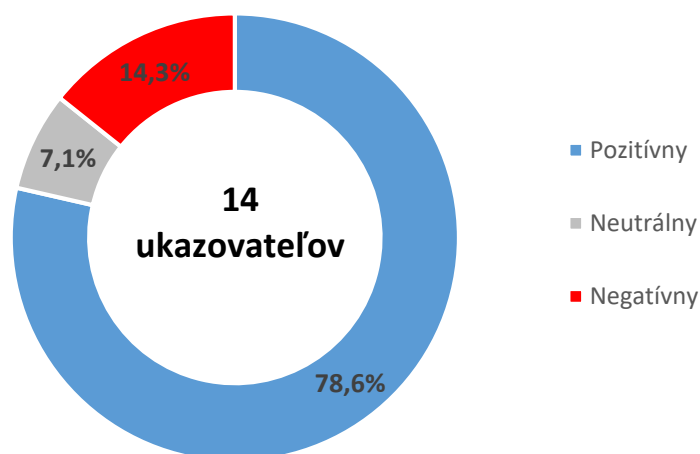
Tab. č. 58: Medziročná zmena finančných ukazovateľov MSP

	Ukazovateľ	m.j.	2016	2017	Zmena
Likvidita	Likvidita 2. stupňa	koef.	1,32	1,41	↑ 0,09
	Likvidita 3. stupňa	koef.	1,50	1,60	↑ 0,10
Aktivita	Doba splatnosti celkových pohľadávok	dní	46,3	45,3	↓ 1,0
	Doba splatnosti krátk. pohľadávok z OS	dní	24,5	24,1	↓ 0,4
	Doba splatnosti celkových záväzkov	dní	133,9	128,7	↓ 5,2
	Doba splatnosti krátk. záväzkov z OS	dní	13,0	11,5	↓ 1,5
	Obrat aktív	koef.	0,95	0,93	↓ 0,02
Zadlženosť	Celková zadlženosť aktív	%	57,54	55,14	↓ 2,40
	Podiel MSP využívajúcich BÚ	%	18,89	18,80	↓ 0,09
	Podiel nákladových úrokov na platených BÚ	%	5,13	5,00	↓ 0,13
Rentabilita	Rentabilita aktív	%	3,67	3,67	=
	Rentabilita tržieb	%	6,79	7,03	↑ 0,24
	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	%	68,80	69,00	↑ 0,20
Produktivita	Finančná produktivita práce	€	1,57	1,64	↑ 0,07

Zdroj: vlastné spracovanie

Charakter medziročného vývoja finančných ukazovateľov mal v roku 2017 prevažne pozitívny trend. Jedenásť finančných ukazovateľov (ukazovatele likvidity, doby splatnosti celkových záväzkov a pohľadávok, doby splatnosti záväzkov a pohľadávok z OS, celková zadlženosť aktív, podiel nákladových úrokov na platených BÚ, rentabilita tržieb, podiel ziskových MSP a finančná produktivita práce) zaznamenali medziročné zlepšenie výsledkov. Negatívny trend zaznamenali dva ukazovatele – obrat aktív MSP a podiel MSP využívajúcich bankové úvery. Neutrálny vývoj dosiahli slovenské MSP v ukazovateli rentability aktív.

Graf č. 61: Charakter medziročného vývoja finančných ukazovateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa Altmanovho indexu finančného zdravia sa v roku 2017 časť MSP v dobrej a zlej finančnej situácii opäť presunula do pásma sivej zóny. Na jednej strane sme síce zaznamenali pozitívny vývoj poklesu podielu podnikov v zlej finančnej situácii o 0,3 p. b., avšak tento

pokles bol zároveň sprevádzaný poklesom podielu podnikov v dobrej finančnej situácii (o 0,2 p. b.), v dôsledku čoho vzrástol podiel podnikov v pásme sivej zóny o 0,5 p. b.

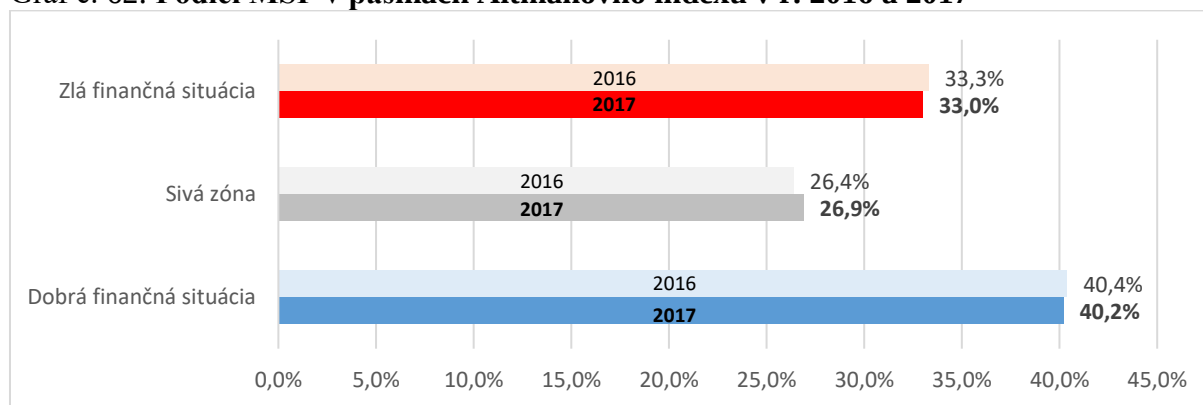
Tab. č. 59: Medziročná zmena podielu MSP v pásmach Altmanovho indexu

Altmanov index finančného zdravia	2016	2017	Zmena
Dobrá finančná situácia	40,4%	40,2%	↓ 0,2
Sivá zóna	26,4%	26,9%	↑ 0,5
Zlá finančná situácia	33,3%	33,0%	↓ 0,3

Zdroj: vlastné spracovanie

V celkovom percentuálnom vyjadrení sa v roku 2017 najviac MSP podľa Altmanovho indexu ocitlo v pásme dobrej finančnej situácie (40,20 %). V sivej zóne sa nachádzala viac ako štvrtina MSP (26,9 %). So zlou finančnou situáciou sa musela v roku 2017 vysporiadať takmer tretina podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva (33,0 %).

Graf č. 62: Podiel MSP v pásmach Altmanovho indexu v r. 2016 a 2017

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Ekonomická kríza spred desiatich rokov mala na slovenské malé a stredné podniky nepriaznivý, v niektorých prípadoch až devastačný dopad. Dopad krízy sa kvantitatívne naplno prejavil v hodnotách finančno-ekonomických ukazovateľov, ktorých analýza je predmetom tejto publikácie. Je pozitívne, že s odstupom niekoľkých rokov sa mnohým slovenským MSP podarilo zotaviť a v nastolenom pozitívnom trende aj pokračovať. Rok 2017 bol v porovnaní s predchádzajúcim obdobím pre MSP opäť o niečo úspešnejší. V jedenástich zo štrnástich ukazovateľov došlo k zlepšeniu, v dvoch k zhoršeniu a jeden ukazovateľ sa medziročne nemenil. Na základe dosiahnutých výsledkov vybraných finančných ukazovateľov možno konštatovať, že vzhľadom na svoju veľkosť, dosahujú slovenské MSP štandardné hodnoty finančných ukazovateľov. Za najproblematickejšie ukazovatele tak možno naďalej označiť nízky obrat aktív (nedostatočné využívanie majetku), nízky podiel MSP využívajúcich bankové úvery či nižšiu rentabilitu, ktorá však každoročne rastie. Pozitívne možno vnímať výrazné zvýšenie hodnôt ukazovateľov likvidity, produktivity práce či zníženie doby splatnosti pohľadávok a záväzkov.

Slovenské MSP možno na základe celkových finančných výsledkov roka 2017 označiť za podnikateľské subjekty vyznačujúce sa dostatočnou likviditou, dobrou platobnou schopnosťou, nízkou zadlženosťou, ale aj nízkou rentabilitou. Vo využívaní cudzích zdrojov financovania, predovšetkým bankových úverov, sú však MSP naďalej opatrné, rovnako ako aj bankové domy pri ich poskytovaní. Dokazuje to ukazovateľ podielu MSP využívajúcich bankové úvery, ktorý napriek priaznivým podmienkam na bankovom trhu, vyznačujúcimi sa nízkymi úrokovými sadzbami, dosahoval v roku 2017 hodnotu 18,80 %.

Zlepšenie hodnôt finančných pomerových ukazovateľov v roku 2017 sa prejavilo aj nižším podielom MSP v zlej finančnej situácii podľa Altmanovho indexu. Je však potrebné podotknúť, že okrem poklesu podielu finančne problémových podnikov došlo tiež k miernemu poklesu finančne úspešných podnikov, čo sa prejavilo nárastom podielu podnikateľských subjektov v neurčitej – tzv. sivej zóne.

Zoznam použitej literatúry

CHAJDIAK, J. *Pomerové ukazovatele*. Bratislava : Statis, 2010. 135 s. ISBN 978-80-85659-61-0.

ZALAI, K. a kol. *Finančno-ekonomická analýza podniku*. 7. vyd. Bratislava : Sprint dva, 2010. 446 s. ISBN 978-80-89393-15-2.